

Agressie in Nijmegen

*Opdrachtgever:
Gemeente Nijmegen*

*Onderzoek en rapportage:
Oostveen Beleidsonderzoek en Advies*

O O S T V E E N
Beleidsonderzoek en Advies

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Nijmegen.
Bestuur en Veiligheid.
Korte Nieuwstraat 6, 6511 PP Nijmegen.
Contactpersoon: dhr. M. Meeuse.
Telefoon (024) 329 2897.
E-mail: m.meeuse@nijmegen.nl.

Onderzoek en rapportage: Oostveen Beleidsonderzoek en Advies.
Elbertbos 1, 7543 GV Enschede.
Telefoon (053) 430 5596.
Internet: <http://www.oostveen.net>.
E-mail: info@oostveen.net.

Dit rapport is te bestellen bij de opdrachtgever.
Enschede / Nijmegen, oktober 2004.
ISBN 90-76145-46-6.

Samenstelling: drs. Paul Oostveen.
Omslagontwerp: Annie van Deursen en Paul Oostveen.
Vormgeving binnenwerk: Oostveen Beleidsonderzoek en Advies.
Drukwerk: Febodruk, Enschede.

**Overname uit dit rapport is toegestaan,
mits de bron duidelijk wordt vermeld.**

Agressie. Iedereen kent er wel voorbeelden van, uit eigen ervaring of uit die van anderen. De verschijningsvormen zijn divers, net als de aanleidingen. Irritant gedrag van burens, hinderlijk gedrag in het verkeer, gevoelens van onrecht, het minste of geringste blijkt soms aanleiding te zijn voor buitensporige reacties. Bedreigingen, stelselmatige pesterij, maar ook grof fysiek geweld komen helaas bijna dagelijks voor. Een ontwikkeling die de laatste jaren zelfs een geheel nieuwe aanduiding heeft opgeleverd: zinloos geweld.

Een eenvoudige optelsom van het aantal geweldsincidenten is niet genoeg om ons het noodzakelijke inzicht te geven in de aanleidingen en achtergronden van incidenten. Terwijl dit van wezenlijk belang is om uiteindelijk te kunnen beoordelen wat de lokale overheid kan doen om agressie terug te dringen.

Deze kennis was in Nijmegen tot op heden nog onvoldoende aanwezig. Met dit rapport brengen we daar verandering in. In ieder geval levert het een concreet beeld op van de maatschappelijke werkelijkheid, waarvan agressie een onderdeel is. Dat biedt aanknopingspunten voor de noodzakelijke politiek-maatschappelijke discussie over de mogelijkheden van een lokale aanpak. Ik hoop, dat ieder dit rapport als een uitdaging voor deze discussie ziet. Dat alleen al zou een grote stap vooruit zijn.

Nijmegen, 21 september 2004

Mevrouw dr. G. ter Horst
Burgemeester van Nijmegen

Inhoudsopgave

	blz.
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Samenvatting	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	9
Deel 1: Basisanalyse	15
Hoofdstuk 2 Overzicht	16
Hoofdstuk 3 Geweld in verband met verkrijgen van goederen	28
Hoofdstuk 4 Uitgaansgeweld	35
Hoofdstuk 5 Zedendelicten	43
Hoofdstuk 6 Huiselijk geweld	50
Hoofdstuk 7 Overig geweld in woningen	58
Hoofdstuk 8 Geweld in andere gebouwen	65
Hoofdstuk 9 Geweld op straat	71
Hoofdstuk 10 Geweld tijdens het werk	80
Deel 2: Verdieping	85
Hoofdstuk 11 Veelplegers van geweld en hun persoonlijke conflicthistorie	86
Hoofdstuk 12 Jonge verdachten en conflicthistorie in het gezin	91
Hoofdstuk 13 Huiselijk geweld en conflicthistorie op het adres	97
Bijlagen	103
Bijlage 1 Selectie van agressiedelicten	104
Bijlage 2 Classificatie van agressiedelicten	107
Bijlage 3 Classificatie van zwaarte van het geweld en wapengebruik	113
Bijlage 4 Andere definities	118
Bijlage 5 Team- en wijkindeling gemeente Nijmegen	122

Samenvatting

Dit rapport is het resultaat van een uitgebreid onderzoek naar agressie in Nijmegen. Agressie is daarbij gedefinieerd als elke vorm van fysiek geweld of bedreiging daarmee tussen personen. Het onderzoek richt zich op alle geweldsdelicten gepleegd in de gemeente Nijmegen in de periode van 1 januari 2000 tot 1 juli 2003. Omdat het onderzoek grotendeels is gebaseerd op een analyse van politieregistraties beperkt het zich tot het geweld dat ter kennis van de politie is gekomen.

In het eerste deel van dit rapport vindt u een basisanalyse waarin verschillende categorieën van geweld worden beschreven. Daarbij wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling, tijdstippen, locaties, omvang en aard van het geweld. Ook worden kenmerken beschreven van zowel verdachten als slachtoffers. Het tweede deel is een verdieping waarin enkele aanvullende vragen worden beantwoord.

Basisanalyse

In Nijmegen worden per jaar ongeveer 2700 geweldsincidenten geregistreerd, waarvan ruim 30% in het Stadscentrum. Gedurende de nacht worden er in het weekeinde meer incidenten geteld, maar op andere tijdstippen ontlopen de weekdays elkaar maar weinig. De helft van de geweldsincidenten doet zich voor op de openbare weg en 27% in een woning. Ongeveer een derde deel van de incidenten beperkt zich tot bedreiging; in andere gevallen is sprake van fysiek geweld. Bij 11% van de geweldsdelicten worden wapens gebruikt.

Van de mensen die worden verdacht van geweld is het merendeel tussen de 13 en 39 jaar oud en 90% is van het mannelijke geslacht. Relatief veel verdachten komen uit het team Oud-West. In ruim de helft van de gevallen heeft de verdachte al eerder een geweldsdelict begaan.

In de hoofdstukken 3 t/m 10 worden de verschillende categorieën beschreven:

- Ongeveer 12% van alle geweldsdelicten (338 per jaar) is *gericht op het verkrijgen van goederen of geld*. Ruim de helft daarvan betreft beroving of tasjesroof (onder meer van mobiele telefoons); deze vorm komt bovendien steeds vaker voor. Deze geweldscategorie doet zich vooral op straat voor (maar ook wel in woningen, winkels en horeca) en 40% van de geregistreerde incidenten speelt in het Stadscentrum. Hoewel relatief vaak wapens worden gebruikt, is slechts weinig sprake van letsel. Bijna alle verdachten zijn tussen de 13 en 39 jaar; personen van Marokkaanse afkomst maken zich relatief vaker schuldig aan deze vorm. Van de verdachten heeft 70% eerder geweldsdelicten gepleegd, in de meeste gevallen eveneens gericht op het verkrijgen van goederen.
- Ongeveer 13% van alle geweldsdelicten (ruim 360 per jaar) kan worden aangemerkt als *uitgaansgeweld*. Na een stijging in de jaren voor 2000 blijft het aantal incidenten de laatste jaren constant. Bijna altijd is sprake van alcohol- en drugsgebruik, wat leidt tot heftige geweldsuitbarstingen van relatief beperkte omvang. Het aandeel incidenten met letsel is veel hoger dan bij de andere categorieën van geweld. Uitgaansgeweld speelt zich vooral af op zaterdag en in mindere mate vrijdag en donderdag. De piek in het aantal incidenten ligt tussen 1 en 4 uur 's nachts. De meeste verdachten zijn 19 tot 40 jaar oud, 91% is van het mannelijk geslacht. Inwoners van Nederlandse herkomst maken een veel groter deel uit van de verdachten dan bij andere vormen van geweld.

- *Zedendelicten* vormen een van de kleinste categorieën in dit onderzoek: zij omvatten ongeveer 130 geregistreerde incidenten per jaar van verkrachting en aanranding. Zedendelicten doen zich relatief vaker voor in de lente en zomer en gedurende de avond en vroege nacht (18 tot 3 uur). In het Stadscentrum vinden in verhouding tot het aantal inwoners veel zedendelicten plaats. De verdachten zijn bijna uitsluitend mannen tussen de 19 en 39 jaar en ruim de helft van hen heeft een niet-westerse etniciteit. Slachtoffers zijn vooral vrouwen van 13 t/m 24 jaar.
- In het volgende hoofdstuk bespreken we *huiselijk geweld* (ook wel relationeel geweld genoemd), althans voorzover het als zodanig kon worden herkend. Er zijn 937 incidenten geselecteerd waar zeker sprake was van huiselijk geweld (gemiddeld 270 per jaar). Een telling door de politie heeft echter uitgewezen dat er op jaarbasis ongeveer 800 incidenten huiselijk geweld plaatsvinden die de politie ter kennis komen; het werkelijke aantal moet nog hoger liggen. In relatief veel van de gevonden gevallen is sprake van fysiek geweld. Onder de verdachten (meest mannen) zijn vooral inwoners van 25 tot 40 jaar oververtegenwoordigd, alsmede inwoners van Turkse, Antilliaanse en Surinaamse afkomst; 60% van alle verdachten heeft eerder geweld gepleegd.
- Van de incidenten in voorgaande categorieën spelen zich ongeveer 250 per jaar af in een woning. Een volgende categorie beschrijft *overig geweld dat zich in woningen afspeelt*: nog eens bijna 500 incidenten per jaar (18% van het totaal). Bij deze categorie is relatief vaak sprake van bedreiging in plaats van fysiek geweld. Wel worden bij 11% van de incidenten wapens gebruikt. Deze vorm van geweld doet zich op elke dag van de week voor met een piek in de avond en vroege nacht en komt in Oud-West relatief vaak voor. Op veel adressen is sprake van een aanzienlijke conflicthistorie. Verdachten zijn overwegend mannen tussen de 24 en 40 jaar; 65% van hen heeft zich eerder schuldig gemaakt aan geweld.
- Afgezien van uitgaansgeweld en geweld in verband met verkrijgen van goederen zijn er nog ruim 300 incidenten per jaar van *geweld in gebouwen* zoals winkels, horeca en andere bedrijven, alsmede scholen en andere instellingen. Deze incidenten spelen dan ook grotendeels tussen 9 en 21 uur en een aanzienlijk deel speelt in het Stadscentrum. De verdachten zijn meest mannen, waarbij jongeren van 13 t/m 24 jaar zijn oververtegenwoordigd (vooral op scholen). Bewoners van niet-westerse etniciteit zijn eveneens sterk vertegenwoordigd.
- *Geweld op straat* vormt de grootste groep geweldsincidenten met bijna 750 delicten per jaar, mede omdat deze niet eenvoudig verder kon worden onderverdeeld. Deze incidenten spelen zich vooral af tussen 12 en 21 uur; verdachten zijn er relatief veel onder jongeren. Uit een dossierstudie onder een steekproef van 500 incidenten ontstaat een beeld van de verschillende vormen van agressie op straat. De belangrijkste vormen blijken: verkeersgeweld, huiselijk geweld, slepende conflicten, geweld zonder aanleiding, meningsverschillen, aanspreken op gedrag, problemen met de werksituatie en lastig vallen van anderen.
- Over *geweld tijdens het werk* zijn geen goede cijfers beschikbaar. Wel is duidelijk dat onder meer politie, toezichthouders en personeel van bijvoorbeeld NS, busmaatschappijen, GGZ, gemeentelijke diensten, winkels en horeca regelmatig worden geconfronteerd met geweld tijdens het werk. De agressie komt soms plotseling op, in andere gevallen is sprake van een geleidelijke escalatie na een meningsverschil waarin ook de bejegening van klanten een rol kan spelen. Diverse

organisaties constateren een toename en verharding van agressie naar hun personeel. De impact op het personeel kan heel groot zijn. Bedrijven en instellingen nemen dan ook diverse maatregelen ter voorkoming van agressie.

Verdieping

In het tweede deel van dit rapport volgen enkele verdiepingsslagen waarbij steeds een specifieke groep verdachten of adressen wordt uitgelicht en nader geanalyseerd. Dit gedeelte is meer kwalitatief van aard, hoewel ook cijfers worden gepresenteerd.

- Nijmegen kent 182 *veelplegers van geweld*: personen die in 2000 of 2001 een geweldsdelict pleegden en dat minstens vijf keer eerder deden. Deze personen zijn samen verantwoordelijk voor zeker 1928 geweldsincidenten en ongeveer 8000 andere delicten in of buiten Nijmegen. Het merendeel van hen heeft een indrukwekkende lijst van antecedenten op gebied van lichte en zware agressie, diefstallen, heling, vernielingen en verkeers-, drugs- en wapendelicten. Een aanzienlijk deel is al minstens 10 jaar actief en pleegde als tiener het eerste geweldsdelict.
- Het volgende hoofdstuk beschrijft de 184 *jonge verdachten*: jongeren van maximaal 16 jaar oud die in 2000 of 2001 waren betrokken bij een of meer geweldsdelicten. Jongens, allochtone jongeren en jongeren uit Oud-West zijn onder deze verdachten oververtegenwoordigd. Hun slachtoffers zijn vaak eveneens jongeren: 60% is maximaal 18 jaar. Ongeveer de helft van de jonge verdachten kent een 'conflicthistorie in het gezin': ouders, broers/zussen of andere huisgenoten maakten zich eerder ook al schuldig aan geweld.
- Op de *adressen waar huiselijk geweld plaatsvond* blijkt vaak sprake te zijn van een aanzienlijke conflicthistorie. Op de 526 woonadressen vonden in totaal 4101 incidenten plaats: 8 per adres. Het gaat onder meer om burens/relatieproblemen, mishandeling, bedreiging en hulpverlening, maar ook om diefstallen, vernielingen, overlast en jeugdzorg. Uit een dossierstudie van een steekproef van 50 adressen met een langere conflicthistorie blijkt dat daar vaak sprake is van een veelheid aan problemen en dat de agressie jegens partner of gezinsleden niet op zichzelf staat. Op veel adressen is vanaf de eerste melding (of eerder) sprake van agressie en deze blijkt moeilijk te stoppen, zelfs na een scheiding. Bij tweederde van de adressen zijn kinderen getuige en/of slachtoffer en soms worden zij duidelijk verwaarloosd. Slachtoffers willen of durven vaak geen aangifte doen.

Hoofdstuk 1. Inleiding

Aanleiding

Overall in Nederland wordt de laatste jaren een brede maatschappelijke discussie gevoerd over zinloos geweld, geweld op straat, huiselijk geweld en andere vormen van agressie. Agressief gedrag maakt bovendien deel uit van andere problemen. Individualisering, veranderende waarden en normen, de afnemende sociale controle en de economische achteruitgang zouden aanleiding zijn tot een toenemend agressief gedrag. De vragen of geweld in omvang en ernst toeneemt en onder welke omstandigheden het zich precies voordoet zijn niet eenvoudig te beantwoorden.

In de gemeente Nijmegen is agressie al enige jaren een van de beleidsprioriteiten, mede door de mate waarin het inbreuk maakt op de persoonlijke integriteit en door de maatschappelijke impact van sommige uitingsvormen. De gemeente heeft zich ten doel gesteld het aantal slachtoffers en het aantal delicten met jonge daders terug te dringen met ongeveer 10%. Er zijn ook kwalitatieve doelstellingen geformuleerd, die zich richten op uitvoering van projecten, opstellen van uitvoeringsprotocollen en verbetering van samenwerking. In de sfeer van preventie wordt onder meer gezocht naar aanknopingspunten om individualisering tegen te gaan, sociale controle te versterken en het normen- en waardenpatroon te beïnvloeden. In de loop der jaren zijn diverse initiatieven ontplooid, vaak op projectbasis, om concrete problemen aan te pakken.

Voor een goede, gestructureerde en integrale aanpak van de agressieproblematiek is het belangrijk een goed beeld te hebben van omvang, aard en achtergronden van agressie in Nijmegen. Daarom heeft de gemeente Nijmegen in het voorjaar van 2003 opdracht gegeven aan Oostveen Beleidsonderzoek en Advies om een uitgebreid onderzoek te doen naar agressie in Nijmegen. Met de publicatie van dit rapport werd dit onderzoek afgerond.

Definitie van agressie

Agressie werd in het kader van dit onderzoek gedefinieerd als elke vorm van fysiek geweld, poging tot geweld of dreiging daarmee tussen personen. Het gaat daarbij onder meer om geweld op straat (zoals in woonwijken, in het verkeer, bij het uitgaan), huiselijk geweld, zedendelicten, geweld in verband met verkrijgen van goederen (straatroof, overval, diefstal met geweld) en geweld tijdens het werk.

Het onderzoek richt zich op alle geweldsdelicten gepleegd binnen de gemeente Nijmegen, ongeacht de woonplaats van daders en slachtoffers. Het onderzoek heeft betrekking op een periode van 3½ jaar: van 1 januari 2000 tot 1 juli 2003. Het merendeel van de informatie in dit rapport is afkomstig uit politieregistraties en beperkt zich derhalve tot het geweld dat ter kennis van de politie is gekomen.

Onderzoeksvragen

Bij de start van dit onderzoek werden de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Welke vormen van geweld komen voor en in welke mate?
- Hoe is de ontwikkeling in deze vormen gedurende de laatste 3½ jaar?
- Wat is de omvang en aard van het geweld (zwaarte, wapengebruik, letsel) van de verschillende vormen van geweld?
- Wat was het achterliggende doel van het geweld?

- Op welke tijdstippen, weekdays en locaties vindt het geweld plaats?
- Wat zijn kenmerken van verdachten en slachtoffers (waaronder leeftijd, geslacht, etniciteit, woonwijk en bij de verdachten ook de antecedenten).

Deze vragen werden in de eerste fase van dit onderzoek beantwoord en zijn terug te vinden in deel 1 van dit rapport. Naar aanleiding van de bevindingen uit de eerste fase werd een aantal specifieke aanvullende vragen geformuleerd, die in de tweede fase van dit onderzoek werden beantwoord:

- Een aantal personen kan worden beschouwd als veelplegers: zij pleegden meer dan vijf geweldsincidenten. Wat zijn de kenmerken van deze veelplegers en is er sprake van een bepaalde ontwikkeling naar steeds zwaardere delicten?
- Een deel van de jongeren maakt zich al op jonge leeftijd (tot en met 16 jaar) schuldig aan agressie. Wat zijn kenmerken van deze jongeren, van de delicten die zij plegen en van hun slachtoffers? Zijn zij afkomstig uit gezinnen waar ouders, broers, zussen en/of andere huisgenoten zich ook schuldig maakten aan geweld?
- Incidenten huiselijk geweld staan niet op zichzelf. Gebleken is dat zich op de betreffende adressen veel meer incidenten hebben afgespeeld. Wat voor incidenten zijn dat en is sprake van een geleidelijke escalatie van geweld?

De antwoorden op deze specifieke vragen zijn in dit rapport opgenomen in deel 2 (hoofdstuk 11 t/m 13).

Gebruik van politieregistraties

Voor de analyse van agressie in Nijmegen is voornamelijk gebruik gemaakt van de registraties van de politie, in het bijzonder het BPS en HKS. Gebleken is dat deze systemen, mits grondig geanalyseerd, een schat aan informatie opleveren. Anderzijds is het belangrijk de beperkingen van deze systemen onder ogen te zien.

Het **BPS** is het bedrijfsprocessensysteem van de politie. Elk incident dat de politie ter ore komt wordt in principe in dit systeem ingevoerd. Het kan gaan om incidenten die door slachtoffers of getuigen worden gemeld bij het algemene politienummer, bij het alarmnummer 112 of soms aan een bureau, incidenten waarvan aangifte wordt gedaan of incidenten die door agenten tijdens surveillance worden waargenomen. In principe zou elk incident eenmaal in het systeem moeten zitten, dus ook als meerdere mensen het incident melden en er een paar dagen later ook nog eens aangifte van wordt gedaan. In de praktijk zijn er echter uitzonderingen. Wanneer bijvoorbeeld meer mensen aangifte doen van eenzelfde incident (omdat ze allemaal slachtoffer zijn, of omdat twee mensen elkaar aangeven) kan dat niet onder dezelfde mutatie worden ingevoerd en wordt het hele incident dus meer dan eens ingevoerd. Voor dit onderzoek zijn dergelijke dubbele records zoveel mogelijk weer automatisch verwijderd. Natuurlijk worden er ook wel eens invoerfouten gemaakt, waardoor een dubbele mutatie ten onrechte niet werd opgemerkt. Uit een analyse van een steekproef van 500 incidenten geweld op straat blijkt dat door dit soort redenen nog ongeveer 5% van de delicten ten onrechte dubbel is geteld.

Anderzijds leiden waarnemingen tijdens surveillance niet altijd tot een mutatie. In het bijzonder geldt dit voor de zeer drukke diensten zoals met het mobiel steunpunt tijdens uitgaansavonden of evenementen. Van de incidenten waarvan geen aangifte wordt gedaan wordt dan niet altijd een afzonderlijke mutatie gemaakt, maar deze worden bijvoorbeeld in enkele tekstregels genoteerd in een verzamelmutatie. Een vluchtige analyse van de verzamelmutaties van het mobiel steunpunt in het Centrum

gedurende een jaargang laat zien dat hierin nog ongeveer 40 geweldsincidenten (per jaar) worden beschreven die niet als aparte mutatie zijn ingevoerd. Daarnaast werden nog ongeveer 20 opstootjes gevonden, die in de kiem werden gesmoord door de aanwezigheid van de politie. Het betreft daarbij uitsluitend de incidenten die in ieder geval nog in tekstvorm in de verzamelmutatie werden ingevoerd. Dit soort incidenten kon verder niet worden meegenomen in de analyse.

Op het totaal aantal gevonden geweldsincidenten (ongeveer 2700 per jaar) zijn de zojuist genoemde aantallen slechts van marginale betekenis. Een veel grotere vertekening wordt veroorzaakt door de aangifte- en meldingsbereidheid. De incidenten waarvan geen aangifte zijn gedaan en die ook niet anderszins ter ore van de politie zijn gekomen (bijvoorbeeld door een telefonische melding of surveillance) vallen geheel buiten het zicht van dit onderzoek.

Doordat in het BPS veel gegevens zijn opgenomen over alle bij de politie bekende incidenten is het een zeer bruikbare bron voor onderzoek (zoals dit rapport duidelijk laat zien). Wel moet worden aangetekend dat de gegevens niet nauwkeuriger zijn dan ze worden ingevoerd door de dienstdoende agenten. In de praktijk blijken er tussen die agenten wel eens interpretatieverschillen te bestaan, waardoor een vergelijkbaar incident soms onder een andere incidentcode of met andere kenmerken wordt geregistreerd.

Gegevens uit BPS zijn gekoppeld aan die uit een tweede belangrijk informatiesysteem van de politie, namelijk het **HKS** (Herkenningssysteem). Het HKS wordt primair gebruikt om te helpen bij het oplossen van delicten en zoeken naar verdachten. De gegevens in HKS zijn in eerste instantie afkomstig uit BPS, maar worden op een aantal punten aangevuld. Niet alle meldingen uit het BPS worden opgenomen in HKS. Dat gebeurt alleen indien er aangifte wordt gedaan van een strafbaar feit. In dat geval wordt uitgebreidere informatie over de delicten op systematische wijze vastgelegd in HKS (zoals het exacte tijdstip, wetsartikelen die ten laste worden gelegd en de zogenaamde modi operandi: op wat voor wijze en onder welke omstandigheden werd het delict gepleegd). Deze informatie is ook gebruikt in het kader van dit onderzoek, maar dat was alleen mogelijk voor die delicten waar aangifte was gedaan. Dat betekent onder meer dat informatie over pleegdata, tijdstippen en wetsartikelen alleen beschikbaar is voor de delicten waar aangifte werd gedaan. Behalve de delicten worden in HKS ook de verdachten ingevoerd. In het BPS worden ook wel verdachten vastgelegd maar deze informatie is veel minder betrouwbaar. De personen die in HKS als verdachte zijn opgevoerd zijn in de meeste gevallen verhoord of worden gezocht en kunnen met redelijke zekerheid als verdachten worden beschouwd. Overigens heeft zich daarover nog niet altijd een rechter uitgesproken. Mocht een rechter tot vrijspraak besluiten dan wordt de persoon in HKS ook niet langer als verdachte bestempeld. Waar in dit rapport over verdachten wordt gesproken gebeurt dat steeds op basis van het HKS. Een groot voordeel van HKS is dat hierin van alle verdachten ook eventuele antecedenten (eerdere strafbare feiten) zijn vastgelegd over een langere periode: bij de meeste geweldsdelicten minimaal 15 jaar. Deze informatie is gebruikt om vast te stellen of verdachten zich eerder al schuldig maakten aan geweld.

Een praktisch probleem bij het gebruik van HKS in Nijmegen is de achterstand in de gegevensverwerking. Op het moment dat de data-analyse voor dit onderzoek plaatsvond bestond er een achterstand van ongeveer anderhalf jaar in de koppeling van verdachten aan delicten. Hoewel het onderzoek zich uitstrekt over delicten in de

periode van 1 januari 2000 tot 1 juli 2003 heeft de informatie over verdachten daarom in praktijk betrekking op de periode die globaal de kalenderjaren 2000 en 2001 omvat. De informatie over delicten in HKS was overigens wel up-to-date. Het HKS bevat geen structurele informatie over slachtoffers/aangevers. Waar in dit rapport wordt gesproken over slachtoffers werd gebruik gemaakt van de informatie uit BPS; deze gegevens hebben wel betrekking op de hele onderzoeksperiode. BPS en HKS bevatten wel een aantal persoonsgegevens, maar niet de etniciteit. Om ook iets te kunnen zeggen over de etniciteit van zowel verdachten als slachtoffers zijn de persoonsgegevens uit BPS en HKS gekoppeld aan de **GBA** (Gemeentelijke Basisadministratie) van de gemeente Nijmegen. De GBA bevat persoonsgegevens van alle inwoners. Via de GBA kon van elke verdachte en slachtoffer alsnog de etniciteit worden vastgelegd (op basis van het geboorteland van de persoon en diens ouders). Overigens werd deze koppeling gelegd binnen de muren van het politiebureau en werkte het onderzoeksbureau met geanonimiseerde gegevens en adressen.

Uitvoering van het onderzoek

Zoals al eerder werd aangegeven is het onderzoek in twee fasen uitgevoerd. Daarbij is in eerste instantie gebruik gemaakt van de informatie die standaard in de politie-registraties wordt ingevoerd en dus eenvoudig geteld kunnen worden. Ook de selectie van geweldsincidenten is op deze manier geautomatiseerd tot stand gekomen. Op enkele kleine onderdelen heeft een bestandsverrijking plaatsgevonden: niet gecodeerde velden werden alsnog handmatig gecodeerd op basis van meldingsteksten. De eerste fase bestond uit de volgende stappen.

- In de eerste plaats werden de *gewelddelicten geselecteerd*. Op basis van incidentcodes uit BPS en (indien aangifte was gedaan) ten laste gelegde wetsartikelen in HKS werden die incidenten geselecteerd waar (vrijwel) zeker sprake moest zijn van fysiek geweld tegen personen of dreiging daarmee. Nadat dubbele records waren verwijderd resteerden 9506 gewelddelicten gedurende de onderzoeksperiode van 3½ jaar. Een uitgebreidere omschrijving van de methode en weergave van de gebruikte codes en wetsartikelen is opgenomen als bijlage 1.
- Vervolgens werden de incidenten *ingedeeld in een aantal categorieën*, zoals geweld in verband met goederen, uitgaansgeweld, zedendelicten, huiselijk geweld en geweld op het werk. Ook deze indeling gebeurde op basis van incidentcodes en wetsartikelen. Alleen voor huiselijk geweld is ook nog gekeken naar meldingsteksten en naar de modus operandi code voor huiselijk geweld. De restcategorie kon alleen nog verder worden onderverdeeld naar locatie: in woningen, in andere gebouwen of op straat. Dat is gebeurd op basis van de locatiecodes uit BPS en HKS. In gevallen waarin deze code niet was ingevuld is dat alsnog handmatig gebeurd. Een uitgebreidere omschrijving van de gehanteerde categorisering is opgenomen als bijlage 2.
- Na de indeling volgde een *kwantitatieve analyse* van de gewelddelicten in Nijmegen, zowel een totaalbeeld (in hoofdstuk 2) als per categorie (in de hoofdstukken 3 t/m 10). Binnen elk hoofdstuk worden onder meer de ontwikkeling, tijdstippen, locaties, zwaarte en wapengebruik en kenmerken van verdachten en slachtoffers omschreven op basis van BPS en HKS. Voor zwaarte en wapengebruik werd een classificatie gemaakt op basis van incidentcodes, wetsartikelen of modi operandi die verwijzen naar wapengebruik of de zwaarte van het geweld (geweld met of

zonder letsel of alleen bedreiging). Deze classificatie is opgenomen als bijlage 3. In bijlage 4 tot slot is een overzicht te vinden van andere definities uit dit onderzoek. Na voltooiing van de eerste fase werd een tussenstand opgemaakt. In de eerste plaats bleek dat in de beantwoording van de vragen uit de eerste fase nog een aantal hiaten bestond. Om deze hiaten aan te vullen werd besloten tot de volgende extra onderzoeksactiviteiten:

- De categorie 'geweld op straat' is eigenlijk een restcategorie met een verscheidenheid aan achtergronden. Om beter inzicht te krijgen op wat zich hier precies afspeelt (met name de aanleiding voor dit geweld) en in welke verhouding is een steekproef getrokken van ruim 500 incidenten (een jaar). Van deze incidenten zijn de aangiftes, verhoren van slachtoffers en getuigen en verklaringen van agenten doorgelezen om de incidenten verder te kunnen onderverdelen.
- Gebleken is dat de geweldscategorie 'geweld tijdens het werk' vanuit de registraties niet goed herkend kon worden. Slechts een beperkt aantal incidenten gericht tegen ambtenaren (vooral politie) kon worden afgebakend. Om toch iets meer te kunnen zeggen over geweld op het werk heeft een groepsdiscussie plaatsgevonden met zeven vertegenwoordigers van (semi-)publieke organisaties die regelmatig worden geconfronteerd met agressie. Daarnaast is informatie gebruikt uit twee groepsgesprekken die in het kader van een ander onderzoek hebben plaatsgevonden met winkeliers over geweld en onveiligheid in en rond de winkel.
- Tot slot heeft een interview plaatsgevonden met twee personen uit de groep openbare orde en veiligheid van het team Stadscentrum van de politie om beter zicht te krijgen op recente ontwikkelingen en op de achtergronden van bepaalde categorieën van geweld.

De bevindingen vanuit deze instrumenten zijn verwerkt als aanvullingen in het eerste deel van dit rapport. Behalve deze vervolmaking van het eerste deel werden aan het eind van de eerste fase ook drie aanvullende vragen geformuleerd die eerder in dit hoofdstuk zijn genoemd. Om deze extra vragen te kunnen beantwoorden werden nieuwe analyses uitgevoerd:

- Voor een beschrijving van de persoonlijke conflicthistorie van veelplegers (van geweld) zijn van deze veelplegers in het HKS alle antecedenten onderzocht en in het bijzonder de bijbehorende wetsartikelen. Vastgesteld is aan welke wetsartikelen zij zich zoal schuldig maken en of er – op individueel niveau – sprake is van een bepaalde ontwikkeling. Ook zijn de persoonlijke kenmerken van deze verdachten geanalyseerd.
- Van de jonge verdachten (t/m 16 jaar) van geweld werden eveneens in de eerste plaats persoonlijke kenmerken en kenmerken van de delicten en slachtoffers beschreven. Daarna werd bekeken of er sprake was van een conflicthistorie in het gezin: hebben ouders, broers, zussen of andere huisgenoten zich ook schuldig gemaakt aan geweld? Om dat te kunnen vaststellen moest eerst, via het gemeentelijke GBA, worden vastgesteld wie de gezinsleden zijn van de jonge verdachten. Daarna werden van alle gezinsleden de eventuele antecedenten geanalyseerd en beschreven.
- Voor een beter inzicht in wat zich allemaal afspeelt op de adressen waar zich huiselijk geweld afspeelt is een steekproef getrokken van 50 adressen met een aanzienlijke conflicthistorie (minimaal 5 incidenten). Voor deze 50 adressen zijn van alle incidenten de achterliggende aangiftes, verhoren van verdachten en ge-

tuigen, verklaringen van politieagenten en eventuele (samenvattende) dossiers voor het openbaar ministerie opgevraagd. Deze teksten werden doorgelezen om een algemeen beeld te kunnen schetsen van de situatie op deze adressen waar sprake is van veelal langslpende gevallen van huiselijk geweld.

De analyses en rapportage in het kader van dit onderzoek werden uitgevoerd door het bureau Oostveen Beleidsonderzoek en Advies uit Enschede. De gegevens werden uit de politieregistraties afgetapt door de applicatiebeheerders BPS en HKS. Vervolgens werden de bestanden aan elkaar en aan GBA-gegevens gekoppeld door een medewerker van het bureau Onderzoek en Statistiek van de gemeente Nijmegen. Daarna werden alle bestanden geanonimiseerd ter beschikking gesteld aan het onderzoeksbureau. Ook de tekstbestanden van aangiftes, verhoren en dergelijke zijn voor de analyse geanonimiseerd door alle persoonlijke gegevens automatisch te verwijderen. Om vast te kunnen stellen of sprake was van meer incidenten door een persoon of op een adres werd elke persoon en adres voorzien van een unieke, niet-herleidbare persoons- respectievelijk adresleutel. Tijdens de uitvoering van het onderzoek is regelmatig overlegd met beleidsmedewerkers van de gemeente en de politie.

Voetbalgeweld

Tot slot van dit hoofdstuk staan we nog even stil bij voetbalgeweld. Hoewel het de bedoeling was om voetbalgeweld als aparte categorie te benoemen bleek dit niet mogelijk. In de politieregistraties werden slechts enkele incidenten gevonden die voldoen aan de definitie van agressie uit dit onderzoek en in verband konden worden gebracht met voetbalwedstrijden.

Vervolgens is een extractie opgevraagd uit de landelijke registratie van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme. Uit deze cijfers blijkt dat gedurende de drie seizoenen van 2000-2001 tot en met 2002-2003 bij 21 wedstrijden van NEC in totaal 145 aanhoudingen werden verricht (144 verschillende personen). Slechts een zeer klein deel daarvan werd aangehouden op basis van mishandeling of bedreiging. De meeste aanhoudingen werden gepleegd op basis van de wet ID, openlijke geweldpleging (tegen goederen of personen), belediging of vernieling.

Het onderzoeksinstituut IVA heeft onlangs onderzoek gedaan naar daderprofielen van voetbalgerelateerd geweld (S.Bogaerts: De bal of de man. IVA, Tilburg, 2003). Het onderzoek is met name gebaseerd op interviews met 86 verdachten vlak na hun arrestatie. Uit dit onderzoek blijkt dat de geweldspellers gemiddeld 24,5 jaar oud zijn, 22% was 31 jaar of ouder. Bijna de helft van de aangehouden voetbalvandalen beperkt zijn agressieve gedrag niet tot voetbal, maar pleegt ook in andere omstandigheden geweldsdelicten. Alle verdachten waren van het mannelijk geslacht en 98% was van autochtone afkomst. In het onderzoek (deels in de vorm van interviews) werd ook gevraagd naar alcohol en drugsgebruik. Zeventig procent van de verdachten had voor de wedstrijd bier gedronken en 25% had drugs gebruikt. In meer dan de helft van de gevallen werd het geweld groepsgewijs gepleegd; in 80% van de gevallen was men vergezeld van vrienden.

In dit rapport wordt voetbalgeweld verder niet besproken.

Deel 1

Basisanalyse

Het eerste deel van dit rapport bevat een basisanalyse van agressie in de verschillende categorieën. In hoofdstuk 2 volgt nu eerst een totaaloverzicht van alle agressiedelicten samen. In de daarop volgende hoofdstukken worden de verschillende vormen van agressie beschreven. Deze hoofdstukken kennen steeds dezelfde opbouw, waardoor het gemakkelijker is bepaalde informatie te vinden. Achtereenvolgens worden steeds weergegeven:

- definitie en ontwikkeling
- wanneer spelen de incidenten zich af? (maand, weekday, tijdstip)
- waar spelen de incidenten zich af (op straat, in woning of ander gebouw; wijk)
- zwaarte (fysiek geweld met/zonder letsel, bedreiging) en mate van wapengebruik
- kenmerken van de verdachten (leeftijd, etniciteit, geslacht en woonwijk)
- kenmerken van de slachtoffers (leeftijd, etniciteit, geslacht en woonwijk)

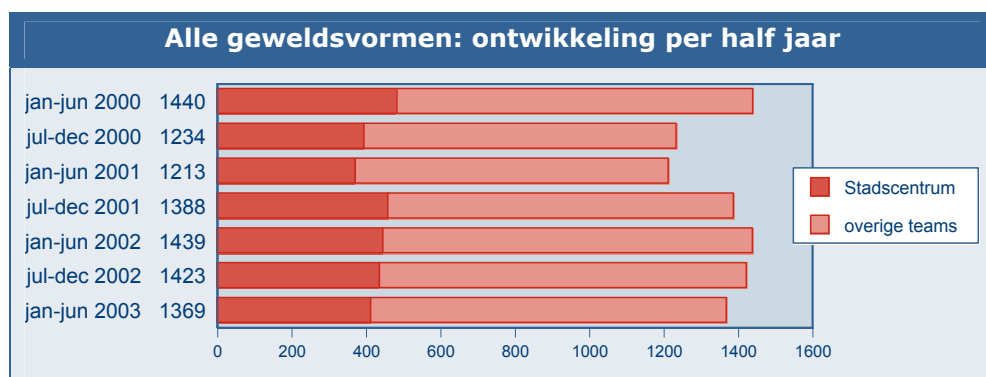
Het laatste hoofdstuk in dit deel beschrijft geweld op het werk. Omdat het niet mogelijk is om de betreffende incidenten eenduidig terug te vinden in de registraties kunnen ze ook niet cijfermatig worden beschreven zoals bij de andere vormen. Daarom kent dit hoofdstuk een meer kwalitatieve insteek. Die informatie is vooral afkomstig uit een aantal groepsdiscussies.

Hoofdstuk 2. Overzicht

In Nijmegen worden per jaar ongeveer 2700 geweldsincidenten geregistreerd, waarvan ruim 30% in het Stadscentrum. Gedurende de nacht worden er in het weekeinde meer incidenten geteld, maar op andere tijdstippen ontlopen de wekdagen elkaar maar weinig. De helft van de geweldsincidenten doet zich voor op de openbare weg en 27% in een woning. Ongeveer een derde deel van de incidenten beperkt zich tot bedreiging; in andere gevallen is sprake van fysiek geweld. Bij 11% van de geweldsdelicten worden wapens gebruikt.

Van de mensen die worden verdacht van geweld is het merendeel tussen de 13 en 39 jaar oud en 90% is van het mannelijke geslacht. Relatief veel verdachten komen uit het team Oud-West. In ruim de helft van de gevallen heeft de verdachte al eerder een geweldsdelict begaan.

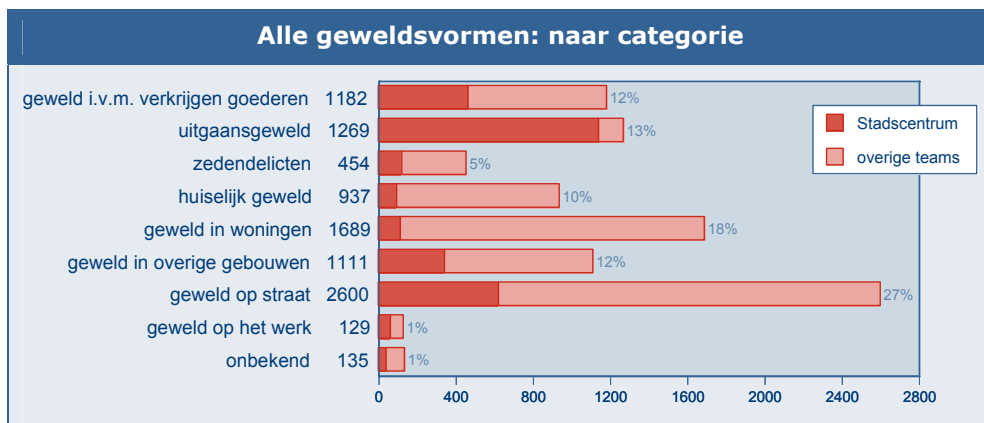
In dit rapport bekijken we alle geweldsincidenten in Nijmegen tussen 1 januari 2000 en 1 juli 2003 die kunnen worden teruggevonden in de politieregistraties. Op basis van incidentcodes en wetsartikelen die ondubbelzinnig verwijzen naar geweld, werden gedurende deze periode van 3½ jaar in Nijmegen in totaal 9.506 geweldsdelicten geregistreerd: ongeveer 2700 per jaar. De ontwikkeling van het aantal geweldsdelicten in de loop van de periode blijkt uit onderstaande grafiek. In de tweede helft van 2000 en de eerste helft van 2001 lag het aantal incidenten iets lager dan in de andere halfjaren, maar afgezien daarvan is het aantal geweldsincidenten in de loop der jaren betrekkelijk constant.

Op een aantal plaatsen in dit hoofdstuk zullen de incidenten die zich in het Stadscentrum afspelen afzonderlijk worden weergegeven. Het Stadscentrum is immers een specifiek gebied, waar bepaalde delicten veel vaker voorkomen dan elders. Uit de grafiek hierboven blijkt dat het aantal incidenten tussen 1 juli 2000 en 1 juli 2001 zowel in het Stadscentrum als in de andere teams lager lag dan in andere jaren.

Indeling in categorieën

Na selectie van de geweldsincidenten zijn deze, voornamelijk op basis van incident-codes, wetsartikelen, locatieaanduidingen en tijdstippen verder onderverdeeld in een aantal categorieën. In de volgende hoofdstukken zullen de incidenten per categorie uitgebreider worden weergegeven. De verdeling over de verschillende categorieën blijkt uit onderstaande figuur.

In de eerste plaats is een aantal specifieke groepen onderscheiden:

- Een eerste groep van 1182 geweldsdelicten (12%) was gericht op het verkrijgen van goederen of geld: beroving, tasjesroof en diefstal met geweld.
- Uitgaansgeweld is geweld dat zich gedurende de nachtelijke uren afspeelt op straat (in het Centrum) of in horecagelegenheden (in alle wijken). Van alle geweldsdelicten vallen er 1269 binnen deze definitie (13%).
- De zedendelicten verkrachting en aanranding werden 454 keer geregistreerd en maken daarmee 5% uit van alle geweldsdelicten.
- Bij gebrek aan een goede incidentcode is het niet eenvoudig om huiselijk geweld te onderscheiden. Van 937 geweldsincidenten (10%) kan met zekerheid worden gesteld dat het hier om huiselijk geweld handelt.
- Ook geweld op het werk is niet of nauwelijks uit de registraties te isoleren. Er zijn 129 incidenten gevonden van geweld tegen ambtenaren (meestal politie).

Op deze manier kon ruim 40% van de geweldsincidenten worden onderverdeeld. Eigenlijk hadden we ook de overige incidenten verder willen onderverdelen naar onder meer geweld op het werk, verkeersagressie, burenc conflicten en dergelijke. De gegevens die standaard bij alle delicten worden vastgesteld boden daarvoor echter helaas geen aanknopingspunten. De enige onderverdeling die nog mogelijk was was een verdeling naar locatie:

- 2600 incidenten uit deze restgroep speelden zich op straat af (27% van het totaal)
- 1689 incidenten speelden zich af in een woning of tuin (18%)
- 1111 incidenten speelden zich af in andere gebouwen zoals winkels, horeca en andere bedrijven en instellingen (12%)
- de restgroep onbekend omvat 135 incidenten zonder locatiecode

Overigens is in de groep geweld op straat een steekproef van 500 incidenten nader geanalyseerd om deze groep toch verder te kunnen onderverdelen (zie hoofdstuk 9).

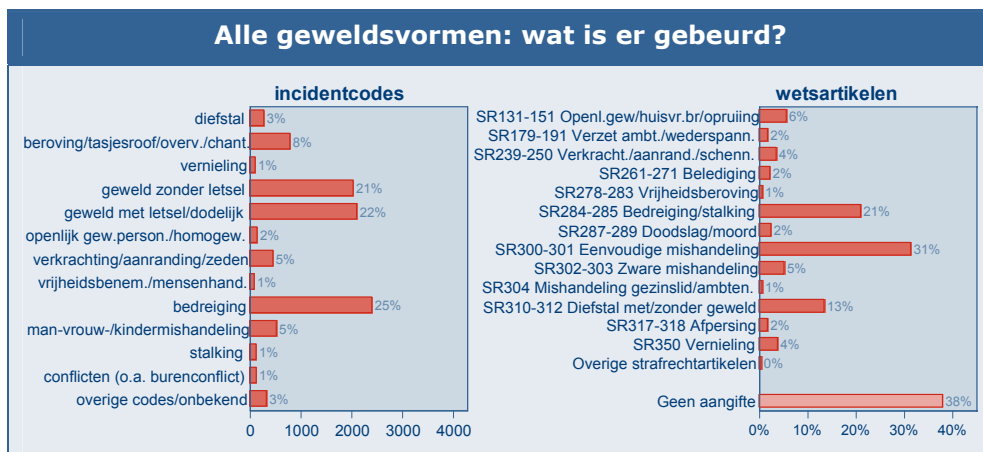
De grafiek laat ook per categorie zien welk aandeel zich in het Centrum afspeelde. Uitgaansgeweld speelt zich voor 90% in het Centrum af. Huiselijk geweld en (ander) geweld in woningen speelt juist voor 90% in de andere wijken. Bij de meeste andere groepen speelt 25 tot 40% van de delicten zich af in het Stadscentrum.

Wat?

Om enigszins te kunnen beoordelen wat zich heeft afgespeeld zal steeds worden gekeken naar de incidentcodes en wetsartikelen bij de incidenten. Elk incident is geclassificeerd met een enkele incidentcode. Wetsartikelen worden alleen ingevoerd indien een incident in HKS wordt opgenomen (en dus als er een aangifte is opgenomen). Bij een incident kunnen meerdere wetsartikelen zijn vastgelegd. De incidentcodes en wetsartikelen bij de 9506 geweldsincidenten worden hieronder weergegeven.

Onder de incidentcodes komen geweld met en zonder letsel en bedreiging het meest voor. Samen dekken deze codes 68% van alle gevonden geweldsdelicten. Andere, meer specifieke codes die regelmatig voorkomen zijn beroving/tasjesroof/overval/chantage (8%), verkrachting/aanranding/andere zedendelicten (5%), man-vrouw- of kindermishandeling (5%), diefstal (3%) en openlijk geweld tegen personen/homogeweld (2%).

Bij 38% van de geregistreerde geweldsdelicten is geen aangifte gedaan. De wetsartikelen die behoren bij de andere delicten worden in de rechtergrafiek weergegeven. Mishandeling, bedreiging en diefstal met en zonder geweld zijn de meest voorkomende wetsartikelen.

Elk geweldsincident heeft slechts een incidentcode, maar er kunnen wel meer wetsartikelen van toepassing zijn. Wetsartikelen worden alleen geregistreerd indien er aangifte is gedaan.

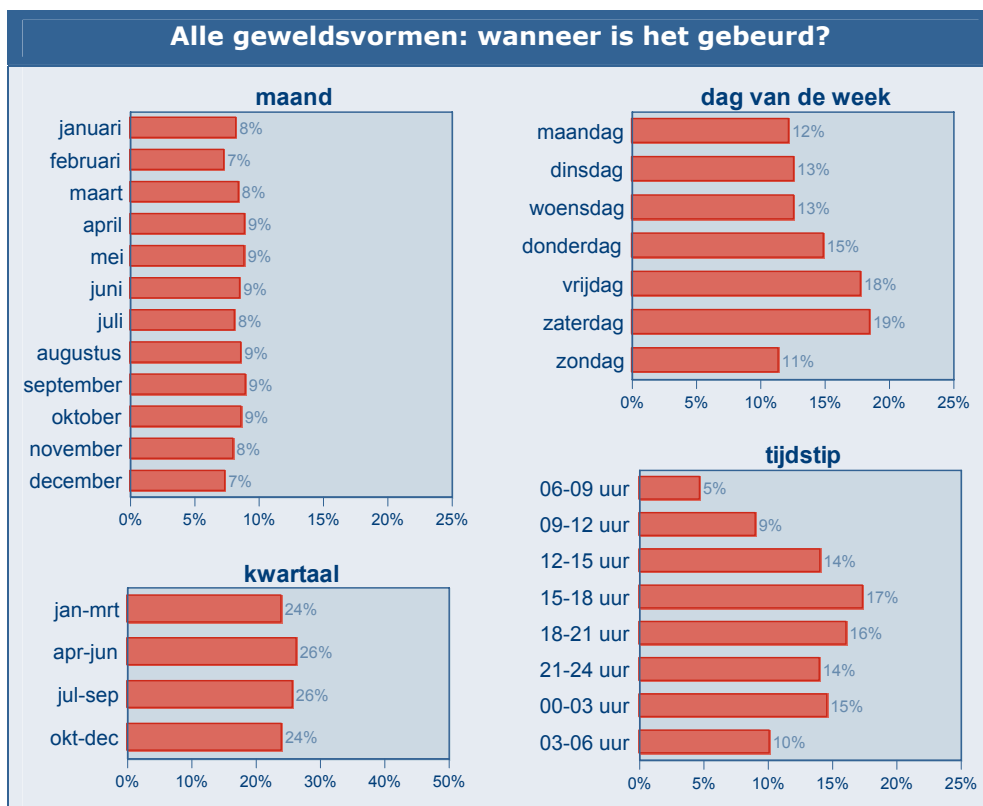
Wanneer?

In deze paragraaf bekijken we de maanden, dagen en tijden waarop de geweldsincidenten zich hebben voorgedaan. Informatie over wanneer delicten worden gepleegd wordt alleen betrouwbaar geregistreerd in HKS en dus ook alleen vanuit die bron gebruikt. Dat betekent dat de cijfers alleen betrekking hebben op die incidenten waarbij aangifte is gedaan.

Het weergeven van cijfers naar maand of kwartaal vereiste een herweging, omdat de onderzoeksperiode 3½ jaar omvatte en de maanden januari t/m juni een grotere kans hadden in de steekproef terecht te komen. Door deze herweging ontstaat in dit rapport een betrouwbaar beeld van de verdeling over maanden en kwartalen.

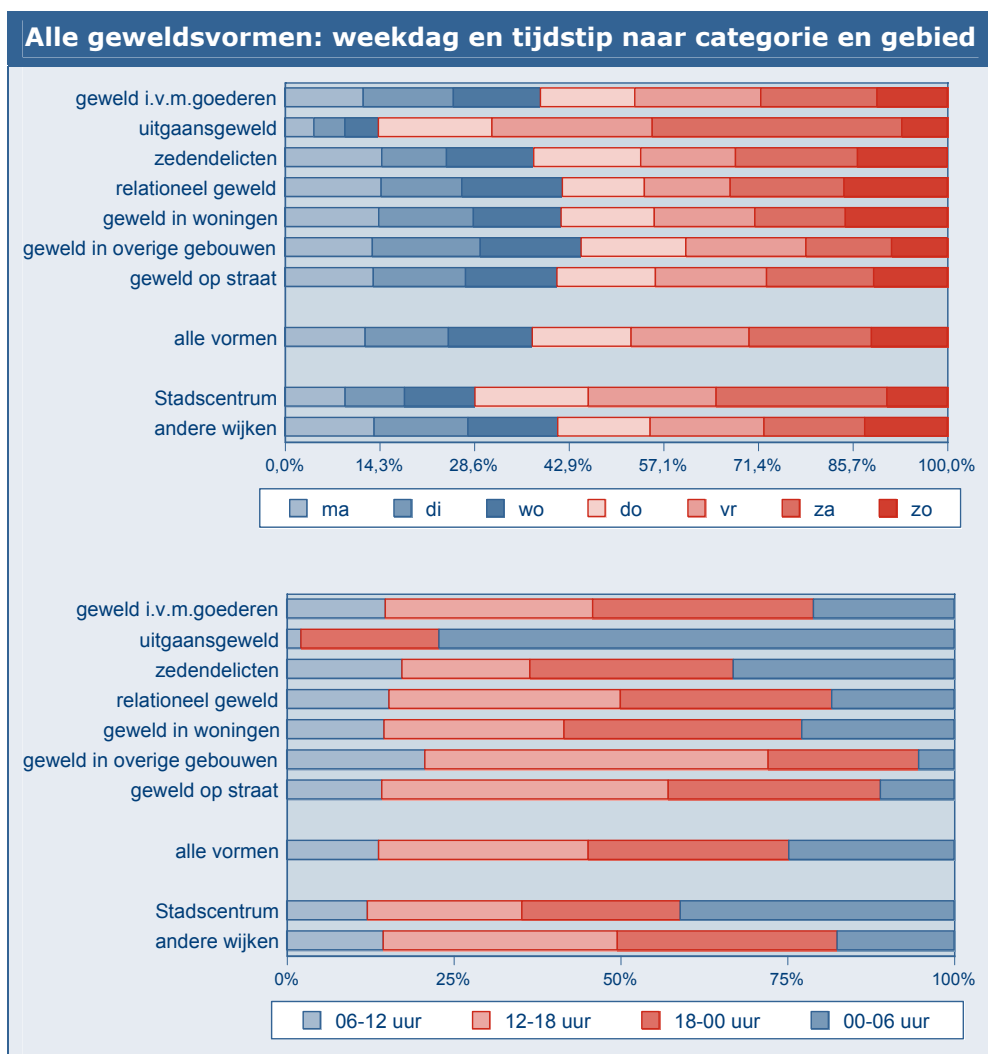
Tot slot moet worden opgemerkt dat de nachten (tot 6 uur) worden gerekend tot de voorgaande weekdag. Waar in dit rapport wordt gesproken over zaterdag wordt dus bedoeld de periode van zaterdagochtend 6.00 uur tot zondagochtend 6.00 uur.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat geweldsincidenten in alle maanden ongeveer even vaak voorkomen, maar in de zomermaanden net iets vaker dan in de wintermaanden. Verder komen geweldsdelicten op alle weekdays regelmatig voor, maar op donderdag en vooral op vrijdag en zaterdag vaker dan gemiddeld. Als we de tijdstippen bekijken blijkt dat de meeste delicten voorkomen tussen 12 uur 's middags en 3 uur 's nachts (met een piek tussen 15 en 21 uur). Tussen 6 en 9 uur 's morgens is het relatief rustig.

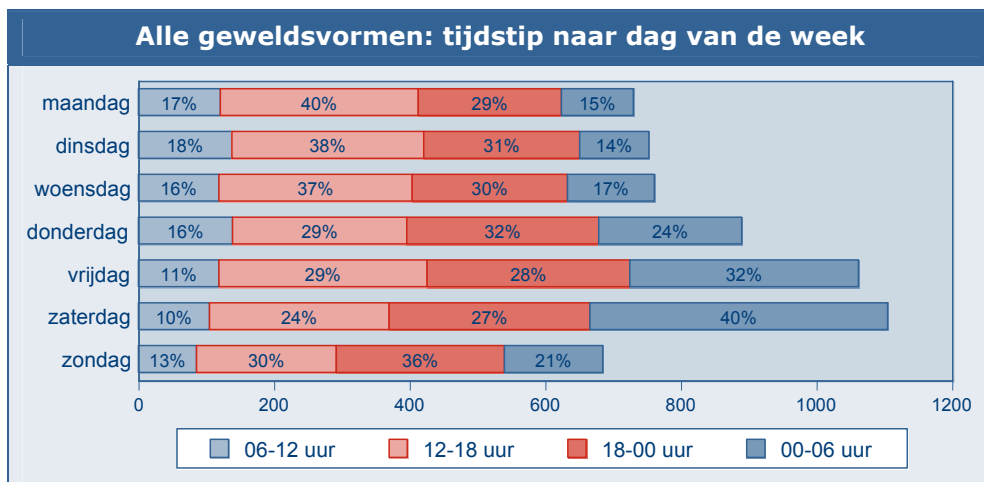

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

Wanneer de verschillende vormen van geweld afzonderlijk worden weergegeven blijken er duidelijke verschillen te bestaan. Uitgaansgeweld speelt zich met name af op de vrijdag en zaterdagavond en slechts weinig op zondag tot en met woensdag. De meeste andere geweldsdelicten zijn veel regelmatig over de week verspreid. Ook naar het tijdstip op de dag zijn er duidelijke verschillen. Uitgaansgeweld komt (per definitie) uitsluitend voor tussen 21.00 en 7.00 uur. Ook zedendelicten komen relatief vaak voor gedurende de avond en nacht. Geweld in verband met verkrijgen van goederen, huiselijk geweld en vooral ook geweld op straat (anders dan uitgaansgeweld) doen zich vooral voor gedurende de middag en avond. Nog sterker geldt dat voor geweld in overige gebouwen dat zich met name 's middags afspeelt. De grafieken laten ook zien dat geweldsdelicten in het Stadscentrum zich vaker dan gemiddeld afspeelen op donderdag, vrijdag en vooral zaterdag. Ook tussen middernacht en zes uur 's morgens doen zich in het Stadscentrum veel meer delicten voor dan in de andere wijken.

Uit onderstaande grafiek blijkt duidelijk dat de verdeling over tijdstippen per dag verschilt. Vooral in de nachten van vrijdag op zaterdag en van zaterdag op zondag vinden relatief veel incidenten plaats gedurende de nachtelijke uren (0-6 uur): 32% resp. 40%. Op maandag, dinsdag en woensdag is dat slechts rond de 15%. Uit de grafiek blijken ook de verhoudingen in absolute cijfers. De verschillen tussen de weekdays zouden aanzienlijk kleiner zijn indien de periode tussen 0 en 6 uur 's nachts buiten beschouwing zou worden gelaten. Anders gezegd: overdag en gedurende de avond zijn de verschillen tussen de weekdays wat betreft het aantal agressiedelicten slechts beperkt.

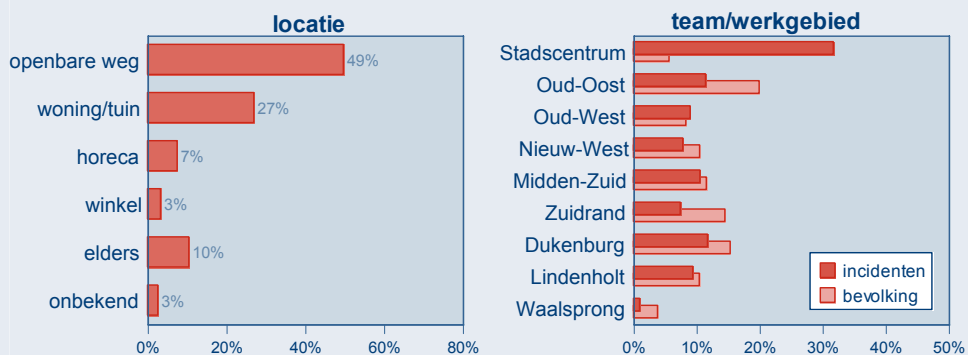
Waar?

De grafiek en de kaart op de volgende bladzijde laten zien waar de geweldsincidenten zich vooral voordoen. De helft van alle geweldsincidenten speelt zich af op de openbare weg (of soms op een station), 27% in een woning (of tuin), 7% in een horecagelegenheid en 3% in een winkel. Het aandeel van de delicten dat zich op de openbare weg afspeelt is op alle dagen van de week en op alle uren van de dag ongeveer even hoog. Incidenten in de horeca zijn er vooral op vrijdag en zaterdag, en gedurende de nachtelijke uren (van 0 tot 6 uur). Op zondag doen zich relatief iets meer incidenten in woningen voor.

De rechtergrafiek laat zien hoe alle geweldsincidenten zijn verdeeld over de verschillende teams (donkere staven). De werkgebieden van de politie zijn echter niet allemaal even groot. Daarom is ter referentie ook de verdeling van het aantal inwoners over de gebieden weergegeven (in de lichtere staven). Het grootste aantal incidenten doet zich voor in het team Stadscentrum: ruim 5 keer zo veel als op basis van het aantal inwoners te verwachten was. Ook in het team Oud-West, Midden-Zuid en Lindenholt hebben zich relatief veel incidenten voorgedaan. In de teams Oud-Oost, Zuidrand en Waalsprong is het aantal geweldsdelicten duidelijk lager dan op basis van het aantal inwoners was te verwachten.

De kaart laat de verdeling zien over de wijken van Nijmegen. Het aantal incidenten per 1000 inwoners wordt weergegeven door kleurtinten, terwijl de aantallen in de kaart het absolute aantal geweldsdelicten weergeven. Relatief gezien komen de meeste delicten voor in de wijk Centrum (430 per 1000 inwoners), gevolgd door Benedenstad (127), Goffert (113), Wolfskuil (74) en Nije Veld (73). Andere wijken

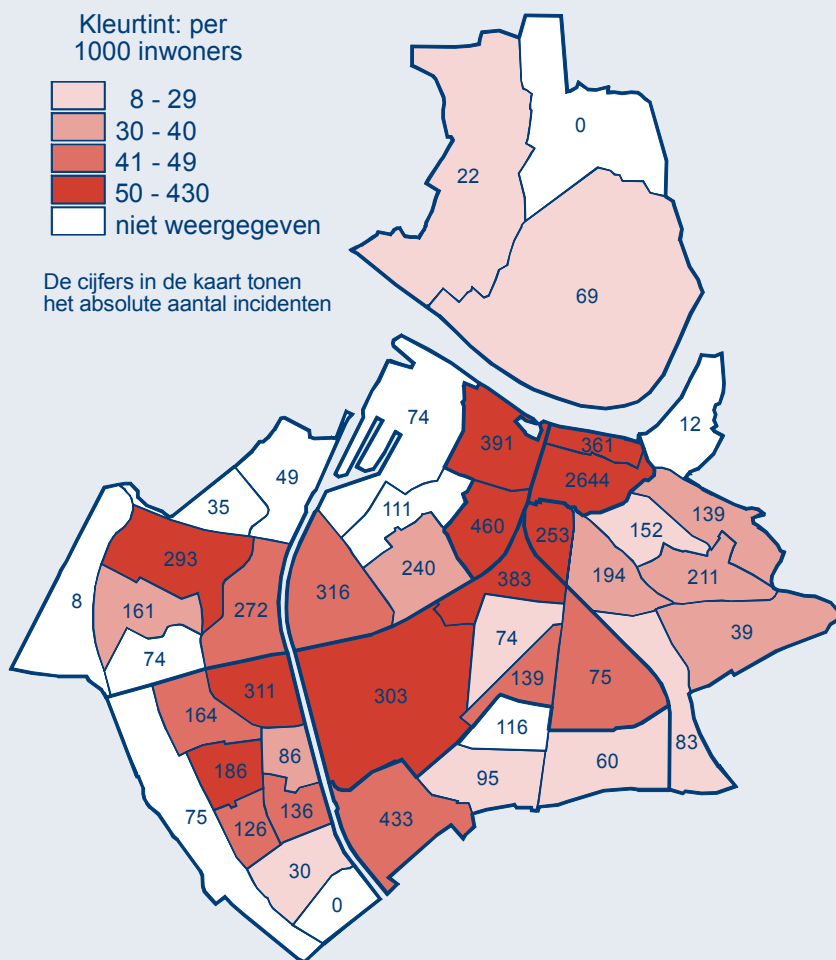
Alle geweldsvormen: waar is het gebeurd?

Kleurtint: per 1000 inwoners

De cijfers in de kaart tonen het absolute aantal incidenten

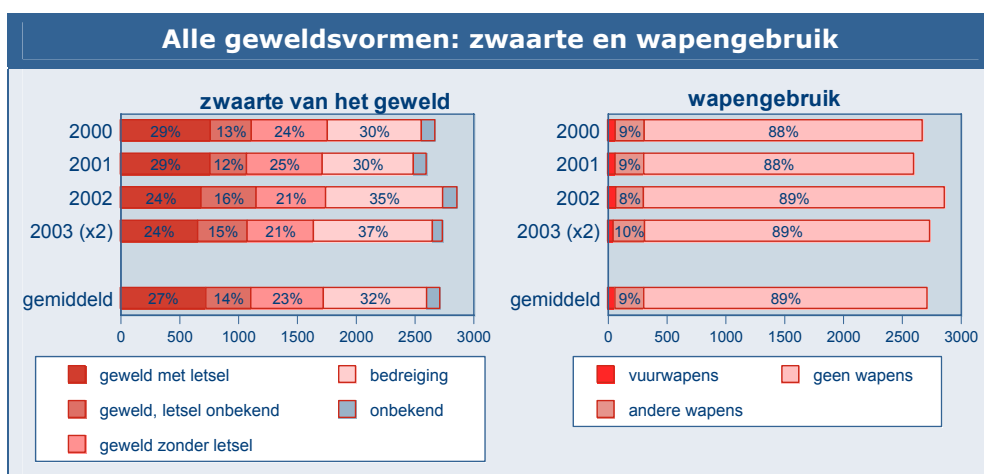

De kleurtinten (voor het aantal incidenten per 1000 inwoners) worden in dit rapport niet weergegeven in wijken met minder dan 250 inwoners. De indeling in teams/werkgebieden van de politie komt niet exact overeen met de stadsdeelindeling zoals gebruikt door de gemeente. De wijken zijn wel gelijk. Een overzicht van de wijk- en teamindeling vindt u op blz.122-123.

met meer dan 50 delicten per 1000 inwoners zijn Zwanenveld, Bottendaal, Biezen, Meijhorst en 't Acker. Wanneer echter wordt gekeken naar het absolute aantal incidenten dan bestaat de top-3 uit Centrum, Wolfskuil en Hatert. Bij weergave per 1000 inwoners moet wel worden bedacht dat het Centrum zeer veel bezoekers kent. De uitgaansgelegenheden in de Molenstraat bieden bijvoorbeeld plaats aan meer dan 5000 personen en ook overdag trekt het Centrum veel bezoekers uit de hele regio.

Zwaarte en wapengebruik

Om een indicatie te krijgen van de zwaarte van het geweld is bij alle incidenten bekeken of er sprake is van (alleen) bedreiging of van fysiek geweld met of zonder letsel, en of er wapens zijn gebruikt. Dat is gebeurd op basis van incidentcodes, wetsartikelen en modi operandi (zie bijlage 3). De politie spreekt van letsel bij zichtbare verwondingen; het gaat daarbij dus alleen om fysiek letsel. Voor dit onderzoek worden ook dodelijk geweld en verkrachting gerekend als 'geweld met letsel'. Bij 64% van de delicten is fysiek geweld gebruikt. Deze groep is nog verder onderverdeeld. Bij ten minste 27% van alle delicten leidde het geweld tot letsel (waarvan 19 incidenten ofwel 0,2% met dodelijke afloop). In 23% van alle incidenten is geen sprake van (zichtbare) verwondingen en bij de overige 14% kon de mate van eventueel letsel niet uit de registraties worden vastgesteld. In 32% van de gevallen was alleen sprake van bedreiging. Bij de overige 4% kon de zwaarte niet worden vastgesteld op basis van de gebruikte codes (het betreft hierbij een deel van de geweldsincidenten in verband met het verkrijgen van goederen en tegen ambtenaren, waarbij specifieke incidentcodes en/of wetsartikelen worden gebruikt). In 2002 en 2003 werden minder incidenten met letsel geregistreerd, en meer gevallen van bedreiging. Er zijn duidelijke verschillen tussen de verschillende vormen van agressie. Geweld met letsel komt relatief veel voor bij uitgaansgeweld (47%) en geweld op de openbare weg (34%), alsmede (per definitie) bij het zedendelict verkrachting (100%). Geweld zonder letsel komt relatief veel voor bij het zedendelict aanranding (98%). Bij huiselijk geweld en geweld in verband met verkrijgen van goederen kon de mate van letsel vaak niet worden vastgesteld in verband met het gebruik van specifieke incidentcodes (waaruit het letsel niet blijkt). Bij geweldsincidenten in woningen blijft het geweld vaak beperkt tot bedreiging (60%). Geweld met letsel komt relatief

vaak voor tussen 0 en 6 uur 's nachts, terwijl bedreiging iets vaker overdag (van 9 tot 18 uur) voorkomt. Mede door deze verschillen bestaat agressie in het Stadscentrum relatief vaker uit fysiek geweld en minder vaak uit bedreiging dan in de andere wijken.

Bij 2% van de geweldsdelicten worden vuurwapens gebruikt en bij 9% slag- of steekwapens. Bij de overige 89% van alle geweldsincidenten is geen sprake van wapengebruik. Vuurwapens worden vooral gebruikt bij geweld gericht op het verkrijgen van goederen. Andere wapens worden meer dan gemiddeld gebruikt bij geweld op de openbare weg, geweld gericht op verkrijgen van goederen en – in iets mindere mate – bij uitgaansgeweld en geweld in woningen en andere gebouwen. Andere wapens zijn overigens niet alleen wapens zoals messen en knuppels, maar ook andere objecten die toevallig voorhanden zijn zoals bierglazen en stokken. Onder wapengebruik wordt ook bedreiging met wapens verstaan. In het Stadscentrum worden in 9% van de gevallen wapens gebruikt; in andere wijken is dat 12%.

De cijfers laten niet direct een ontwikkeling zien in de omvang en aard van het geweld. Uit het interview met de groep openbare orde en veiligheid van het politieteam Stadscentrum komen echter wel degelijk enkele ontwikkelingen naar voren. Gesproken werd over meer agressie op straat en meer (en zwaardere) agressie gericht tegen de politie. Een van de belangrijkste ontwikkelingen is echter het toenemend gebruik van stoffen, zoals bijvoorbeeld xtc-pillen en cocaïne door het uitgaand publiek en crack door verslaafden. Deze verschuiving heeft aanzienlijke gevolgen voor met name het uitgaansgeweld (zie hoofdstuk 4).

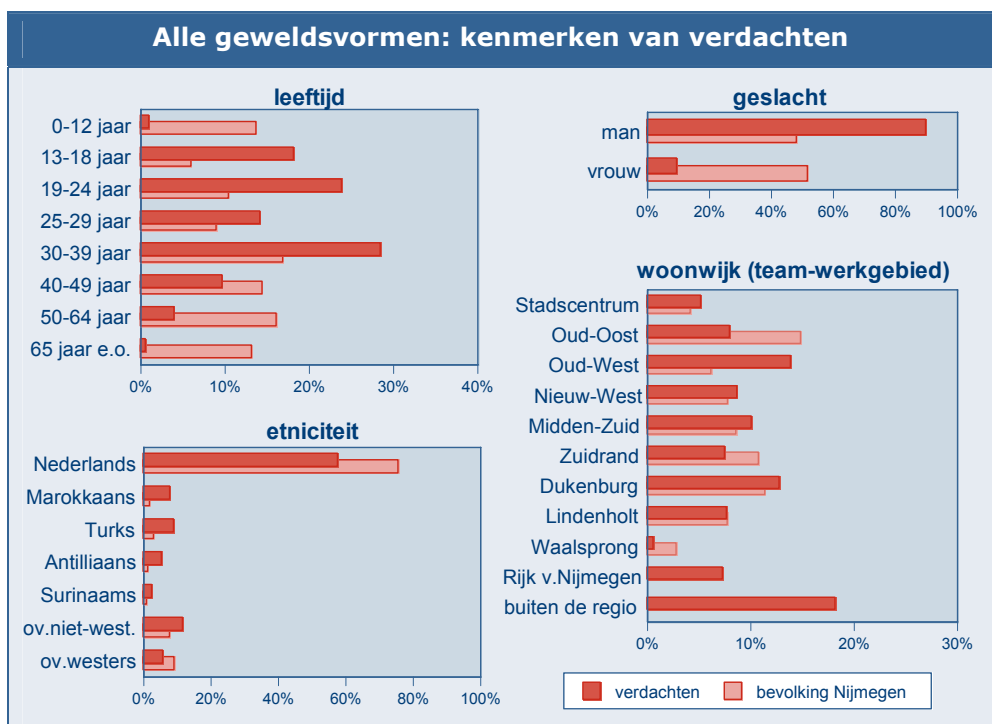
Verdachten

In onderstaande grafiek worden kenmerken van de verdachten weergegeven. Bij het beschrijven van verdachten is uitsluitend uitgegaan van het HKS (zie hoofdstuk 1). In verband met een achterstand in de koppeling van verdachten aan delicten, konden slechts voor een deel van de incidenten de verdachten worden gekoppeld (grotweg de jaren 2000 en 2001). Belangrijk is verder dat in dit rapport – tenzij anders vermeld – verdachten worden beschreven vanuit delicten. Daarmee wordt inzichtelijk bij hoeveel procent van de delicten sprake is van verdachten uit een bepaalde leeftijdsgroep, etniciteit, geslacht of woonwijk. Het betekent wel dat iemand die meerdere incidenten heeft gepleegd ook meerdere malen wordt meegeteld. Tot slot moet worden opgemerkt dat bij een incident meer verdachten kunnen zijn, maar ook dat bij veel incidenten geen verdachten bekend zijn. In de grafieken wordt de verdeling van verdachten afgezet tegen de bevolkingssamenstelling van Nijmegen.

De meeste verdachten zijn tussen de 13 en 39 jaar oud. Het grootst is de oververtegenwoordiging onder jongeren van 13 t/m 18 jaar: zij worden drie keer zo vaak verdacht van een geweldsincident als op basis van hun aandeel in de bevolking verwacht kon worden. In de leeftijdsgroep 19 t/m 24 jaar is dat 2,2 keer zo vaak en in de beide leeftijdsgroepen 25-29 jaar en 30-39 jaar ongeveer 1,6 keer zo vaak. Slechts een handvol verdachten is jonger dan 13 of ouder dan 64 jaar. Negen van de tien verdachten zijn man; 10% is vrouw.

De etniciteit is vastgesteld op basis van een koppeling met de GBA van de gemeente Nijmegen, en daardoor alleen beschikbaar voor verdachten die in een van de onderzoeksjaren in Nijmegen hebben gewoond. De etniciteit is bepaald op basis van de geboortelanden van de persoon zelf en diens ouders en omvat dus ook de tweede

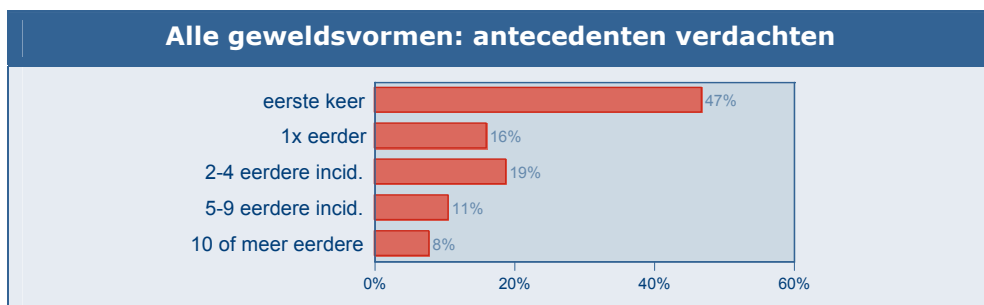
generatie. De meeste verdachten (58%) zijn van Nederlandse afkomst. Daarna volgen inwoners van Turkse etniciteit, gevolgd door Marokkanen en Antillianen/Arubanen. Wanneer de aantallen worden afgezet tegen de bevolkingssamenstelling ziet het plaatje er iets anders uit. Relatief gezien zijn vooral de Marokkanen en Antillianen/Arubanen oververtegenwoordigd: ruim vier keer zo veel als op basis van de bevolkingssamenstelling was te verwachten. Daarna volgt de Turkse groep met drie keer zo veel geweldsincidenten als op basis van inwoners was te verwachten. Onder Surinaamse bewoners is dat 2,5 keer zo veel en onder de groep overig niet-westers 1,5 keer zo veel. Deze laatste groep bestaat uit een groot aantal landen, waarvan Somalië, Angola, Joegoslavië, Irak, Iran en Indonesië/Ned.Indië het meest voorkomen. Verdachten van Nederlandse en overige westerse etniciteit komen minder vaak voor dan op basis van inwoners was te verwachten. Tot slot wordt weergegeven de woonwijk van de verdachte (op het moment van het delict). Een kwart van de verdachten is afkomstig van buiten Nijmegen, waarvan het merendeel van buiten de regio (Rijk van Nijmegen). Opvallend hoog is het aantal verdachten uit het team Oud-West: twee keer zo veel als op basis van het aantal inwoners te verwachten was. In de teams Stadscentrum, Nieuw-West en Midden-Zuid is het aandeel iets hoger dan op basis van het aantal inwoners was te verwachten. Uit de teams Oud-Oost, Zuidrand en Waalsprong komen relatief weinig verdachten. Bij de beschrijving van verdachten wordt uitgegaan van delicten, waarbij een dader verantwoordelijk kan zijn voor meerdere delicten. Wel is nog bekeken of de verdeling duidelijk zou afwijken wanneer wordt uitgegaan van verdachten (dus als elke verdachte slechts eenmaal wordt geteld). Dat blijkt echter niet tot een noemenswaardig ander beeld te leiden bij weergave naar bijvoorbeeld etniciteit of woonwijk.

Een van de voordelen van het HKS als informatiebron is dat het hierin mogelijk is antecedenten van daders op te zoeken. Van alle verdachten is bekeken of zij ook worden verdacht van geweldsincidenten die op een eerdere datum hebben plaatsgevonden. Of sprake was van geweld is bepaald op basis van wetsartikelen die aan het delict zijn gekoppeld (volgens dezelfde systematiek als gebruikt voor de selectie van geweldsincidenten in dit rapport, maar alleen wat betreft HKS).

Overigens kan in politiejargon één antecedent meerdere vergelijkbare delicten omvatten met eenzelfde dader, die gelijktijdig worden opgelost. In dit rapport echter wordt elk incident afzonderlijk geteld. Verder wordt in dit rapport uitsluitend gekeken naar eerdere geweldsincidenten, dus niet naar andere stabbare feiten zoals diefstal zonder geweld. Wel wordt verder gekeken dan de onderzoeksperiode. De bewaartermijn van de meeste geweldsincidenten in HKS bedraagt 15 jaar (na het laatst gepleegde delict) en over die periode is dan ook informatie beschikbaar. Bovendien beperkt het HKS zich niet tot Nijmegen, maar omvat het alle delicten gepleegd in Nederland.

In onderstaande grafiek wordt weergegeven of verdachten tevens betrokken waren bij eerdere geweldsincidenten. Antecedenten worden geteld op incidentbasis (een persoon kan dus meer dan eens voorkomen, met een toenemend aantal antecedenten). In 47% van de gevallen heeft de dader zich niet eerder schuldig gemaakt aan geweldsincidenten. In ruim de helft van de gevallen was het echter niet de eerste keer: in 35% van de gevallen pleegde de dader eerder 1 tot 4 andere geweldsdelicten, en bij 19% van de incidenten was zelfs sprake van 5 of meer eerdere incidenten.

Wanneer overigens elke persoon slechts eenmaal wordt geteld (bij het laatste incident) ziet het beeld er niet wezenlijk anders uit. Van alle daders wordt dan (bij het laatst bekende delict in de onderzoeksperiode) 12% verdacht van 5 of meer eerdere geweldsdelicten. Deze laatste groep omvat 182 personen die per persoon ten minste 6 geweldsdelicten hebben gepleegd. In totaal waren deze 182 personen verantwoordelijk voor minimaal 1928 gewelddadige incidenten in en buiten Nijmegen. In hoofdstuk 11 wordt deze groep veelplegers uitgebreider besproken (blz.86).

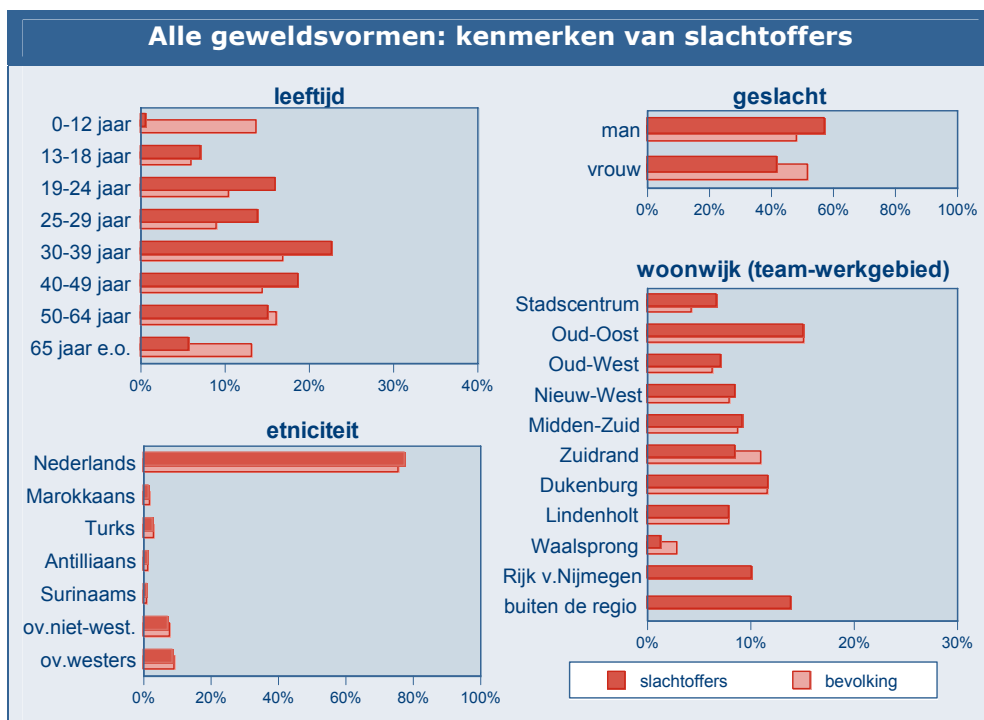
Slachtoffers

Aan het eind van dit hoofdstuk (en van de volgende hoofdstukken) beschrijven we de slachtoffers van incidenten. Onder slachtoffers worden verstaan personen die aangifte doen van een misdrijf als benadeelden en eventueel andere personen die als slachtoffer zijn geregistreerd. Deze cijfers zijn afkomstig uit het BPS en daardoor minder hard dan informatie over verdachten. Wel is informatie beschikbaar over de volledige onderzoeksperiode en niet alleen over de eerste twee jaren.

Relatief veel slachtoffers zijn er in de leeftijdsgroepen van 19 t/m 49 jaar. Naar

etniciteit laten de slachtoffers een zeer gemiddeld beeld zien, dat nauwelijks afwijkt van de verdeling van het aantal inwoners. Naar geslacht blijkt dat mannen iets vaker slachtoffer zijn van een geweldsdelict: 57% van de slachtoffers is man. Er zijn wel grote verschillen naar geslacht tussen de categorieën. Bij uitgangsgeweld en geweld in overige gebouwen is ongeveer 90% van de slachtoffers man, bij geweld op straat en geweld in verband met goederen 70% en bij 'overig geweld in woningen' iets minder dan de helft. Bij huiselijk geweld en vooral bij zedendelicten zijn de meeste slachtoffers vrouwen.

Als tot slot naar de woonwijk wordt gekeken blijkt het beeld ook redelijk gemiddeld, maar inwoners van het Stadscentrum maken een wat grotere kans om slachtoffer te worden, terwijl die kans voor inwoners van Zuidrand en Waalsprong juist lager is.

Net zoals bij verdachten is ook bij slachtoffers bekeken of sprake is van 'antecedenten'. In de eerste plaats is gekeken of zij ook slachtoffer waren van een ander delict. Bij de 9506 geweldsdelicten in het kader van dit onderzoek is in totaal 6210 keer een slachtoffer bekend. Het blijkt te gaan om 5374 verschillende personen, van wie 89% slechts eenmaal slachtoffer was van geweld (althans aangifte deed), 9% twee keer en de overige 2% drie of meer keer. Vooral in de categorieën geweld op het werk, huiselijk geweld en geweld in woningen komt het voor dat mensen vaker slachtoffer werden.

Ook is nog gekeken of slachtoffers ook, in andere delicten, als verdachte stonden geregistreerd van enig misdrijf. Dat blijkt bij 1% van de slachtoffers het geval. Hierbij moet worden aangetekend dat informatie over verdachten alleen bekend is over de eerste twee onderzoeksjaren. Overigens worden bij een conflict waar de exacte toedracht niet duidelijk is en geen aangifte is gedaan de daders, indien zij al bekend zijn, vaak als 'betrokkenen' aangeduid en niet als verdachten of slachtoffers.

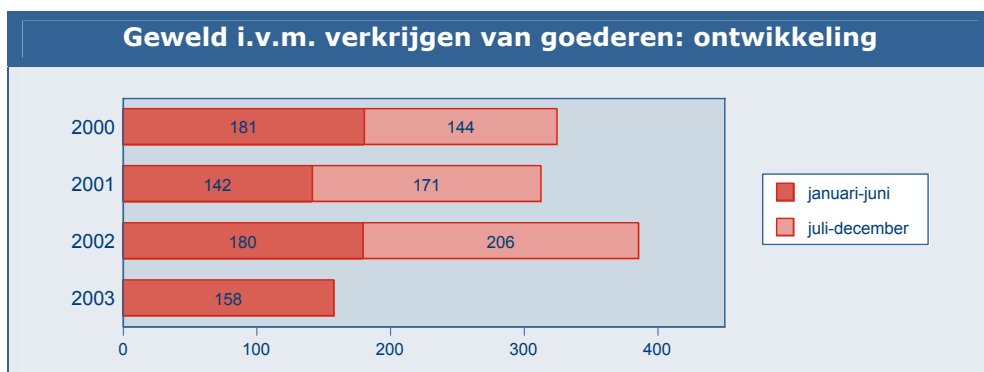
Hoofdstuk 3. Geweld in verband met verkrijgen van goederen

Ongeveer 12% van alle geweldsdelicten (338 per jaar) is gericht op het verkrijgen van goederen of geld. Ruim de helft daarvan betreft beroving of tasjesroof (onder meer van mobiele telefoons); deze vorm komt bovendien steeds vaker voor. Deze geweldscategorie doet zich vooral op straat voor (maar ook wel in woningen, winkels en horeca) en 40% van de geregistreerde incidenten speelt in het Stadscentrum. Hoewel relatief vaak wapens worden gebruikt, is slechts weinig sprake van letsel. Bijna alle verdachten zijn tussen de 13 en 39 jaar; personen van Marokkaanse afkomst maken zich relatief vaker schuldig aan deze vorm. Van de verdachten heeft 70% eerder geweldsdelicten gepleegd, in de meeste gevallen eveneens gericht op het verkrijgen van goederen.

De eerste groep geweldsdelicten die wordt besproken betreft geweld in verband met het verkrijgen van goederen of geld. Het Wetboek van Strafrecht definieert diefstal met geweld (art.312) als "diefstal, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld of bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om die diefstal voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of om, bij betrapping op heterdaad, aan zichzelf of andere deelnemers aan het misdrijf hetzij de vlucht mogelijk te maken, hetzij het bezit van het gestolene te verzekeren". In dit onderzoek is de definitie iets breder dan alleen dit artikel, maar het gaat in ieder geval om geweld dat wordt gepleegd in relatie met het verkrijgen van goederen. De twee hoofdvormen zijn:

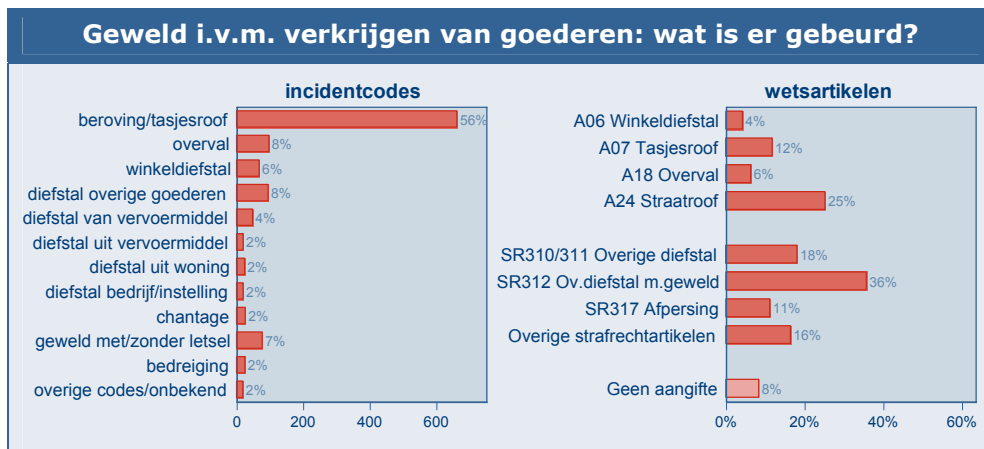
- geweld met voorbedachten rade (tasjesroof, overval, bedrijf/woning binnenkomen met doel om geweld te gebruiken om iets mee te krijgen),
- gewone diefstal die na betrapping leidt tot geweld/bedreiging.

Gedurende de onderzoeksperiode zijn 1182 gevallen gesignaleerd van geweld in deze categorie; dat is 12% van het totale aantal geweldsdelicten. De ontwikkeling in de loop van de tijd wordt weergegeven in onderstaande grafiek. In 2001 lag het aantal incidenten iets lager dan in 2000, maar in 2002 was sprake van een toename met ruim 20%. In de eerste helft van 2003 lag het aantal incidenten weer iets lager.

Om te beoordelen welke soorten van geweld van toepassing zijn worden hieronder de incidentcodes en wetsartikelen van deze incidenten weergegeven. Het meest duidelijk beeld geven de incidentcodes. Bij 662 delicten (58%) is sprake van beroving of tasjesroof. Daaronder wordt in BPS verstaan: een daad gericht op geld/goed van een willekeurige burger (dus b.v. niet de geldloper) met gebruik van geweld, gepleegd op of aan de openbare weg en voor publiek toegankelijke plaatsen. Overigens is het aandeel gevallen van beroving of tasjesroof in 2002 maar vooral in 2003 duidelijk gestegen. Uit een globale analyse uitgevoerd door de politie blijkt dat bij het delict tasjesroof in ongeveer de helft van de gevallen mobiele telefoons betreft, bij ongeveer 35% andere roof (bv. tasje of scooter) en bij 15% een beroving direct na het pinnen van geld.

Daarnaast zijn 97 overvallen gepleegd (8%) op bijvoorbeeld banken, winkels, woningen of geldlopers. Ook geweld in combinatie met winkeldiefstal (68x) en diefstal van overige goederen (95x, bv. tas of portemonnee) komen relatief vaak voor. Diefstal van of uit vervoermiddelen (fiets, auto enz.) en diefstal uit woning, bedrijf of instelling gaan eveneens soms gepaard met agressie. Aangetekend moet worden dat bij dergelijke combinaties soms wordt geboekt op de incidentcode van het vermogensdelict en soms op de codes voor geweld of bedreiging. Overigens komt het ook af en toe voor dat er wordt geboekt op de incidentcode voor beroving/tasjesroof, terwijl als wetsartikel 'slechts' overige diefstal (zonder geweld) is geboekt. Het gaat hier waarschijnlijk om situaties die door het slachtoffer als roof/overval worden ervaren, maar dat strafrechtelijk gezien niet zijn.

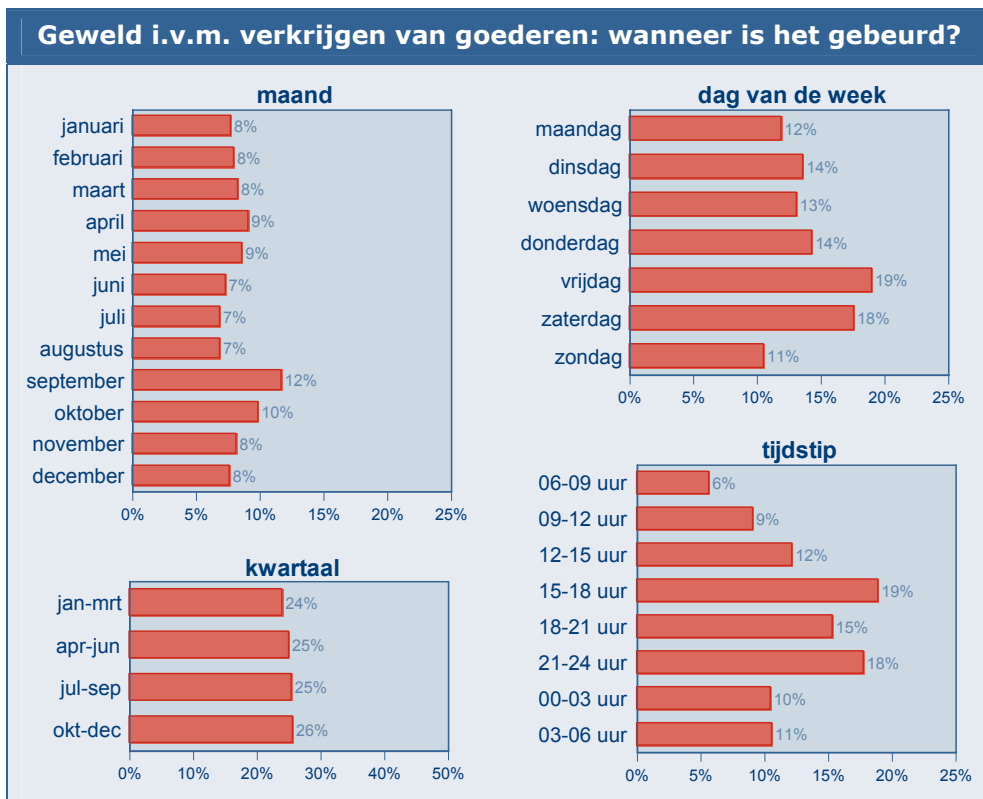
Indien bij het wetsartikel een modus operandi-code is ingevuld (A01-A25) wordt deze getoond in de rechtergrafiek. Bij andere dan de hier vermelde codes en (dat komt veel vaker voor) indien de code niet is ingevuld wordt het artikel zelf genoemd in de staven eronder.

Uit het interview met de groep openbare orde en veiligheid van het Stadscentrum komt overigens nog een specifieke vorm naar voren die in de politieregistraties niet of nauwelijks is terug te vinden. Het betreft het zogenaamde rippen door verslaafden en dak- en thuislozen in met name het Centrum: elkaar afhandig maken van bijvoorbeeld verdovende middelen. Van deze praktijken, en trouwens ook van andere geweldsdelicten binnen deze groep, wordt zelden aangifte gedaan maar het zou regelmatig voorkomen. Toevallige voorbijgangers beschouwen dergelijke incidenten binnen deze specifieke groepen zeker als bedreigend.

Wanneer?

Onderstaande grafieken laten zien wanneer de incidenten hebben plaatsgevonden. De spreiding over maanden en dagen van de week is betrekkelijk regelmatig. In de maanden juni, juli en augustus komen iets minder incidenten voor en in september juist meer. Op vrijdag en zaterdag komen relatief meer incidenten voor: ongeveer 40% meer dan op de andere dagen van de week. Zondag is de dag met het kleinste aantal incidenten in deze categorie.

De meeste incidenten vinden plaats gedurende de tweede helft van de middag en gedurende de avond: tussen 15.00 en 24.00 uur vindt 52% van de delicten plaats.

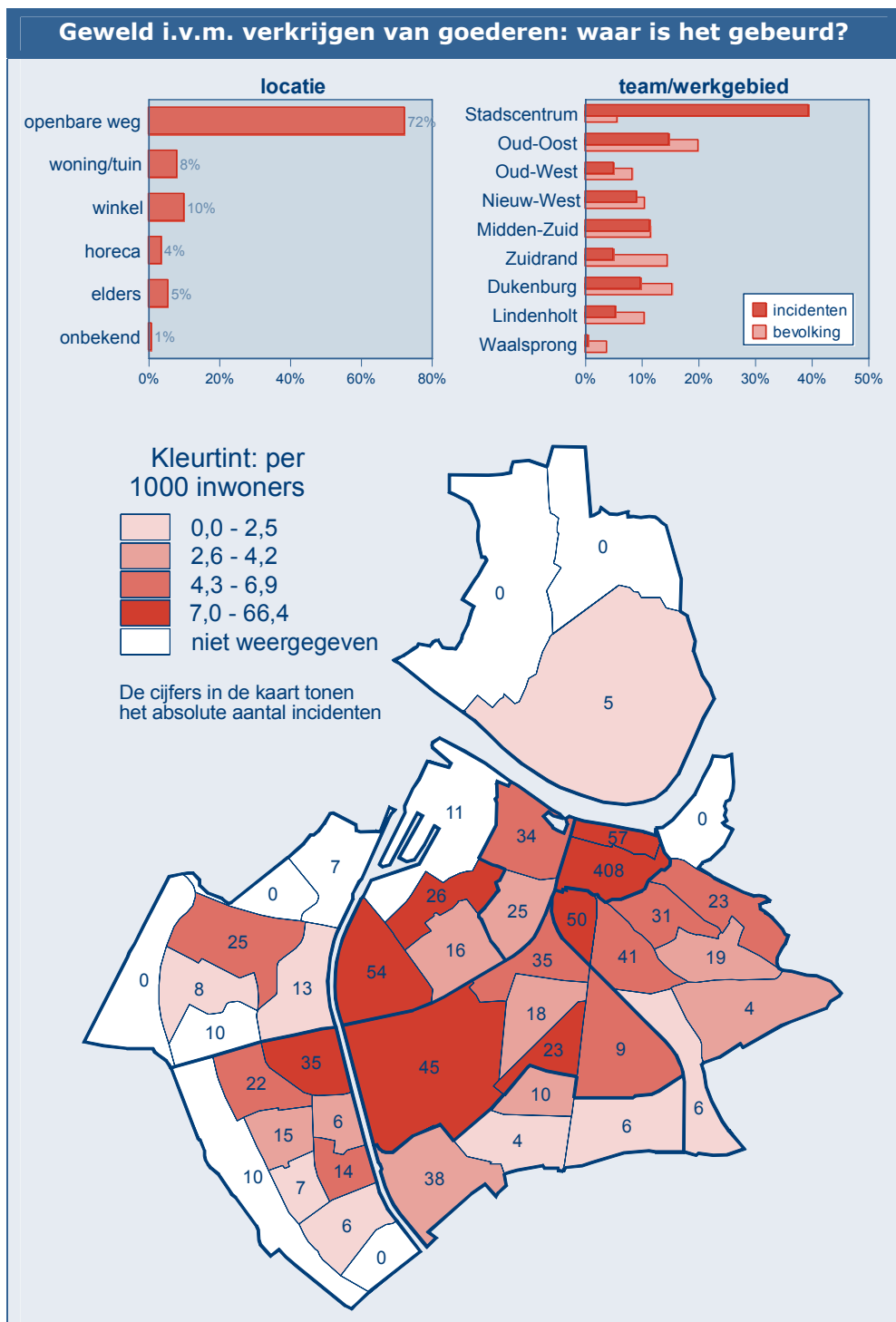

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

Waar?

Gewelddelicten in verband met het verkrijgen van goederen vinden vooral plaats op de openbare weg. Dat is logisch, omdat de meest voorkomende soort (beroving/tasjesroof) zich per definitie afspeelt op de openbare weg of openbaar toegankelijke plaatsen. Daarnaast speelt 8% zich af in een woning, 10% in een winkelpand en 4% in een horecagelegenheid. Tussen 21 en 9 uur speelt een relatief groter deel zich af op de openbare weg, maar dat is niet verwonderlijk omdat winkels dan zijn gesloten. Bijna 40% van de incidenten in deze categorie speelt zich af in het Stadscentrum ('s nachts tussen 3 en 9 uur is dat zelfs 55%). Relatief veel incidenten spelen zich verder af in de teams Oud-Oost en Midden-Zuid. In het Waalspronggebied hebben zich in 3½ jaar slechts 5 incidenten voorgedaan in deze categorie. De wijken met het hoogste aantal incidenten zijn Centrum, Benedenstad, Neerbosch-Oost, Bottendaal

en Goffert. Op straatniveau zijn de meest getroffen straten het Stationsplein (40 incidenten), Molenstraat (35), Graafseweg (24) en de Lange Hezelstraat (23).

Zwaarte en wapengebruik

De zwaarte van het gebruikte geweld blijkt uit onderstaande grafiek. In 27% van de gevallen is (vanuit incidentcodes, wetsartikelen en modi operandi) helemaal geen informatie bekend over de zwaarte van het geweld. Het betreft vooral gevallen van beroving/tasjesroof en in mindere mate overvallen, winkeldiefstal en diefstal overige goederen. Voorzover de mate van geweld wel bekend is, is relatief vaak sprake van bedreiging. Slechts in 6% van de gevallen (68 incidenten) is zeker sprake van letsel. Wel zijn relatief vaker dan bij andere geweldsdelicten wapens gebruikt: zowel vuurwapens (6%) als andere wapens (12%). Dat betekent dat in totaal bij 214 incidenten wapens zijn gebruikt.

In de loop van de onderzoeksperiode is het aandeel incidenten met letsel afgenomen, van 8% in 2000 tot 5% in 2002 en 1% in de eerste helft van 2003. Het aantal gevallen met alleen bedreiging steeg van 41 naar 53%. Deze verschuiving heeft waarschijnlijk te maken met het duidelijk stijgende aantal incidenten van beroving of tasjesroof. Het aandeel incidenten waarbij wapens zijn gebruikt is in de loop van de tijd niet veranderd.

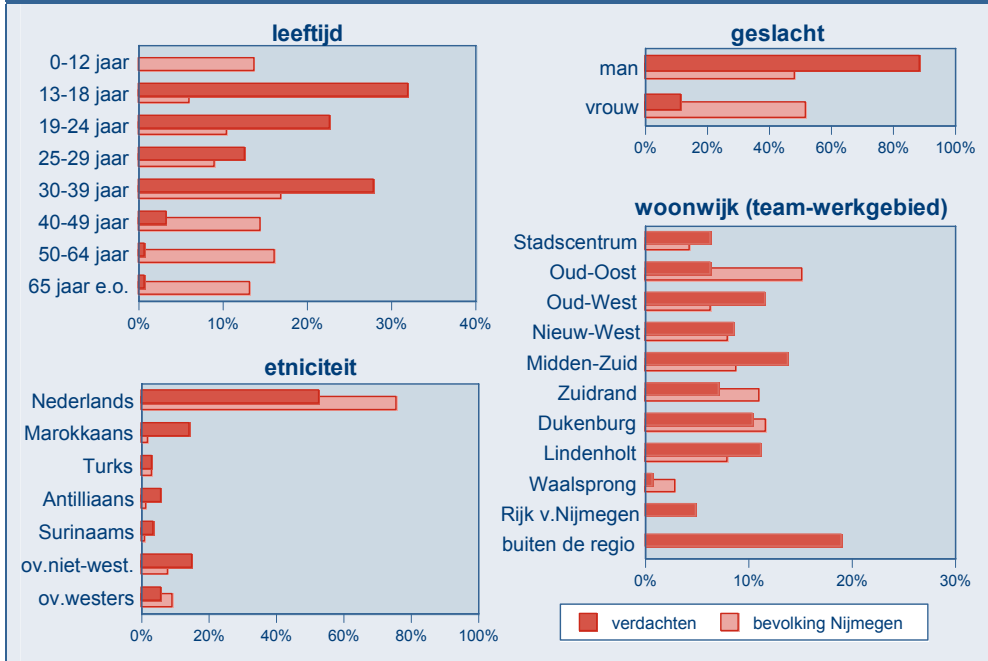
Verdachten

Verdachten van geweld in verband met het verkrijgen van goederen zijn in de leeftijdsgroepen tussen de 13 en 39 jaar duidelijk oververtegenwoordigd, terwijl ze in andere leeftijdsgroepen nauwelijks voorkomen. Er zijn wel verschillen tussen de teams. De dertigers komen in alle teams ongeveer even vaak terug. De leeftijdsgroep 13-18 jaar was in Nieuw-West, Midden-Zuid en Lindenholt verantwoordelijk voor relatief veel geweldsincidenten in deze categorie, terwijl ze in het Stadscentrum relatief veel minder vaak als verdachte worden aangemerkt.

Van de etnische groepen maken vooral Marokkanen zich relatief vaak schuldig aan deze vorm van agressie. Ook onder Antillianen, Surinamers en overige niet-westerse landen (met name Somalië en Joegoslavië) komen relatief meer verdachten voor, maar gezien de kleine aantallen moeten die cijfers voorzichtig worden geïnterpreteerd. Inwoners van Nederlandse herkomst zijn verantwoordelijk voor 53% van de geweldsdelicten in verband met verkrijgen van goederen.

Net zoals bij veel andere geweldsvormen zijn mannen onder de daders duidelijk oververtegenwoordigd: 88% is man. Relatief veel verdachten zijn afkomstig uit Oud-West, Midden-Zuid, Stadscentrum en Lindenholt. Bijna een kwart is afkomstig van buiten Nijmegen.

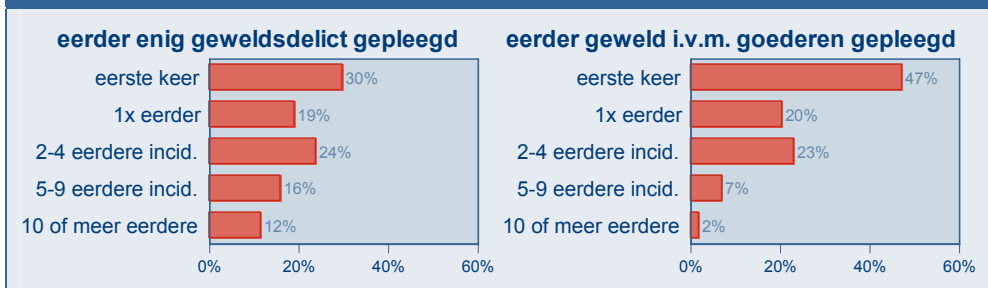
Geweld i.v.m. verkrijgen van goederen: verdachten

Gebaseerd op 269 verdachten, in totaal 190 verschillende personen.

Personen die worden verdacht van geweld in verband met het verkrijgen van goederen hebben vaak antecedenten op dat gebied. Slechts 30% van de verdachten is niet eerder vervolgd voor gebruik van geweld (gemiddeld over alle geweldsdelicten was dat 47%). Een groep van 43% werd verdacht van 1-4 eerdere geweldsdelicten en 18% pleegde 5 of meer geweldsdelicten op een eerdere datum. Die geweldsdelicten hebben niet altijd betrekking op het verkrijgen van goederen, maar 53% van alle verdachten had zich op dat moment al minstens een keer eerder schuldig gemaakt aan geweld in verband met verkrijgen van goederen.

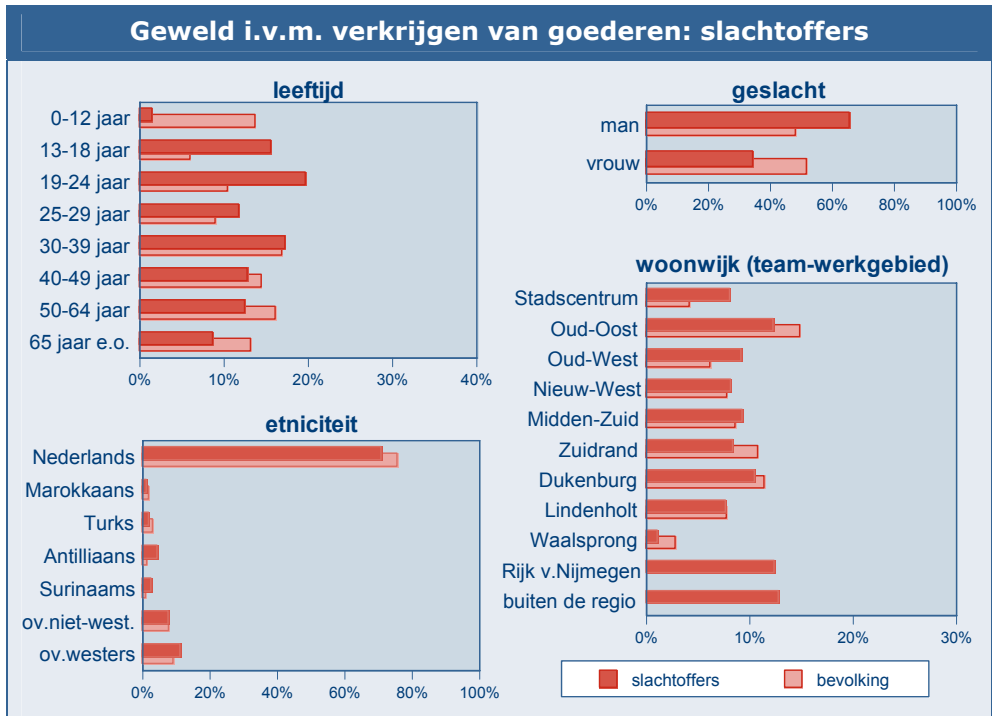
Geweld i.v.m. verkrijgen van goederen: antecedenten verdachten

Gebaseerd op 269 verdachten, in totaal 190 verschillende personen.

Slachtoffers

Onder slachtoffers van geweld in verband met het verkrijgen van goederen zijn vooral jongeren van 13 t/m 24 jaar oververtegenwoordigd: hun kans betrokken te worden bij deze geweldsdelicten is bijna twee keer zo hoog als gemiddeld. Oudere bewoners (vanaf ongeveer 50 jaar) worden minder dan gemiddeld slachtoffer, en dat geldt zeker voor kinderen tot 12 jaar. Twee van de drie slachtoffers zijn mannen. Inwoners van het Stadscentrum en Oud-West lopen een relatief groot risico slachtoffer te worden van deze vormen van geweld. Ruim een kwart van de slachtoffers woont buiten Nijmegen: ongeveer even vaak in de regio als daarbuiten. Inwoners van Antilliaanse of Surinaamse etniciteit zijn wat vaker slachtoffer dan gemiddeld.

Hoofdstuk 4. Uitgaansgeweld

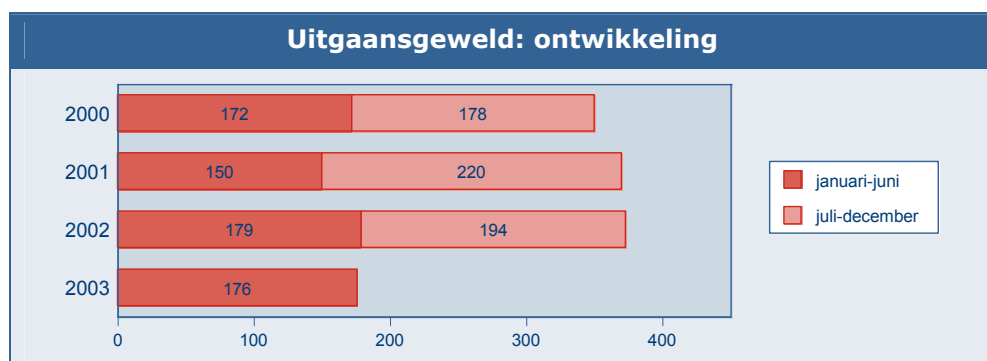
Ongeveer 13% van alle geweldsdelicten (ruim 360 per jaar) kan worden aangemerkt als uitgaansgeweld. Na een stijging in de jaren voor 2000 blijft het aantal incidenten de laatste jaren constant. Bijna altijd is sprake van alcohol- en drugsgebruik, wat leidt tot heftige geweldsuitbarstingen van relatief beperkte omvang. Het aandeel incidenten met letsel is veel hoger dan bij de andere categorieën van geweld. Uitgaansgeweld speelt zich vooral af op zaterdag en in mindere mate vrijdag en donderdag. De piek in het aantal incidenten ligt tussen 1 en 4 uur 's nachts. De meeste verdachten zijn 19 tot 40 jaar oud, 91% is van het mannelijk geslacht. Inwoners van Nederlandse herkomst maken een veel groter deel uit van de verdachten dan bij andere vormen van geweld.

Uitgaansgeweld kan worden omschreven als geweld tijdens of in verband met uitgaan. In de politieregistraties wordt uitgaansgeweld niet als zodanig geclassificeerd. In dit rapport is uitgaansgeweld gedefinieerd als alle geweld dat voldoet aan de volgende criteria:

- het geweld is níet ingedeeld als zedendelicten, huiselijk geweld, geweld in verband met verkrijgen van goederen of geweld op het werk
- het geweld speelt zich af tussen 21.00 uur en 7.00 uur
- het geweld speelt zich af in de wijk Centrum in een uitgaansgelegenheid (waaronder begrepen o.a. horeca, bioscoop, theater, jeugdcentrum of wijkgebouw) of op de openbare weg – of in een van de andere wijken maar dan uitsluitend in een uitgaansgelegenheid.

Geweld buiten de genoemde tijden, in winkels en woningen of geweld buiten het centrum op de openbare weg wordt dus niet als uitgaansgeweld aangemerkt.

Volgens de genoemde definitie kunnen gedurende de onderzoeksperiode 1.269 incidenten worden aangemerkt als uitgaansgeweld: ruim 360 per jaar. Dat betekent dat gemiddeld eens per dag een geweldsincident wordt geregistreerd in relatie met uitgaan. Het betreft daarmee 13% van alle geweldsdelicten in de politieregistraties. Het aantal bij de politie bekende incidenten lag in 2001 en 2002 wat hoger dan in 2000.

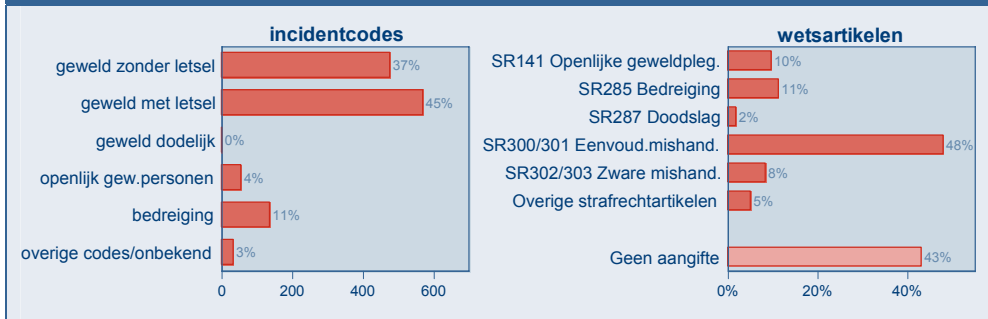
Uit de Integrale Veiligheidsmonitor 2003 blijkt dat van 1998 tot 2000 sprake was van een voortdurende stijging van het (totale) aantal geweldsincidenten in het Centrum, maar dat de aantallen sindsdien zijn gestabiliseerd. Ook de bovenstaande cijfers lijken er op te wijzen dat aan de stijgende lijn een eind is gekomen. De grafiek toont ook geweldsdelicten buiten het Centrum, maar 86% van het uitgaansgeweld speelt zich af in de wijk Centrum. In 2000 was sprake van 304 incidenten uitgaansgeweld in de wijk Centrum. In 2001 waren dat er 318 en in 2002 werden 319 incidenten in het Centrum genoteerd.

In de Integrale Veiligheidsmonitor 2003 wordt de stabilisatie van het aantal incidenten met name toegeschreven aan investeringen op dat gebied (met name sinds 2001), zoals de nadrukkelijke aanwezigheid van de politie met een mobiel steunpunt en bikers, de invoering van venstertijden (na 4 uur is de horeca nog wel geopend, maar is het niet meer mogelijk naar binnen te gaan) en betere contacten en afspraken met horeca en portiers. Uit het interview met de groep openbare orde en veiligheid van het team Stadscentrum blijkt dat de aanwezigheid van de politie incidenten kan voorkomen en dat bovendien beginnende opstootjes regelmatig op tijd kunnen worden gesmoord.

Overigens is de werkdruk tijdens deze nachten zo groot, dat soms niet elk incident als afzonderlijke mutatie wordt ingevoerd. Sommige incidenten worden alleen genoemd in de zogenaamde verzamelmutaties van het mobiel steunpunt. Om een beeld te krijgen van deze ontbrekende aantallen zijn alle mutaties gedurende het laatste onderzoeksjaar (1 juli 2002-1 juli 2003) doorgelezen en vergeleken met de geweldsincidenten die reeds in het kader van dit onderzoek waren teruggevonden in de politieregistraties. Bij deze globale inventarisatie werden op jaarbasis ongeveer 40 nieuwe incidenten gevonden, alsmede ongeveer 20 opstootjes die in de kiem werden gesmoord. Het werkelijke aantal incidenten dat bij de politie bekend is, is dus groter dan het eerder genoemde aantal van ruim 360 per jaar. Omdat over deze incidenten geen verdere informatie bekend is, zijn ze niet verder in de analyse betrokken.

Onderstaande grafiek laat zien welke incidentcodes en wetsartikelen van toepassing zijn op het uitgaansgeweld. Er is voornamelijk sprake van fysiek geweld, ongeveer even vaak met als zonder letsel. De meeste incidenten vallen onder wetsartikel 300: 'eenvoudige' mishandeling. In ongeveer 10% van de gevallen is sprake van bedreiging. Uit de grafieken blijkt ook dat in 43% van de geregistreerde gevallen geen aangifte is gedaan.

Uitgaansgeweld: wat is er gebeurd?

Alcohol- en drugsgebruik

In de registraties van de politie wordt niet systematisch melding gemaakt van alcohol- of drugsgebruik. Uit het interview met de groep openbare orde en veiligheid van team Stadscentrum blijkt echter dat daders van uitgaansgeweld vrijwel altijd onder invloed verkeren van alcohol of drugs – en vaak van beiden. Daarbij heeft zich de afgelopen tien jaar een belangrijke verschuiving voorgedaan. Waar aanvankelijk vrijwel uitsluitend sprake was van alcoholgebruik, zijn nu in zeer veel gevallen (ook) andere stoffen in het spel. Voor het uitgaand publiek betreft het dan voornamelijk xtc en het snuiven van cocaïne. Het toenemende gebruik van deze stoffen heeft grote gevolgen voor de aard van het geweld. Ongeveer tien jaar geleden ontstonden wel eens massale vechtpartijen, maar personen onder invloed van alcohol waren min of meer aanspreekbaar en hanteerbaar. De laatste jaren zijn het vaker individuen die (vaak zonder echte aanleiding) tot een geweldsuitbarsting komen onder invloed van de nieuwe stoffen (in combinatie met alcohol), daarbij zeer agressief kunnen uitvallen en niet vatbaar zijn voor pijnprikkels, rede of gezag. Deze relatief nieuwe vorm van agressie is veel moeilijker hanteerbaar. Bovendien is de agressie steeds vaker op de politie gericht, bijvoorbeeld wanneer men wordt aangesproken op een relatief beperkte overtreding zoals wildplassen. Deze heftige geweldsuitbarstingen komen eigenlijk alleen bij het uitgaan voor en niet overdag. Bovendien zijn ze relatief beperkt van omvang: massale vechtpartijen en rellen komen nog nauwelijks voor.

Zwaarte en wapengebruik

Bij de weergave van incidentcodes hierboven zagen we al dat uitgaansgeweld vaak bestaat uit fysiek geweld. De omvang van het geweld blijkt ook uit onderstaande grafieken, waarin niet alleen wordt gekeken naar een combinatie van incidentcodes en wetsartikelen, maar ook naar modi operandi. Daaruit blijkt dat in ten minste 47% van de gevallen (602 incidenten) sprake is van letsel, terwijl in 43% fysiek geweld is gebruikt zonder letsel (of zonder dat de mate van letsel bekend is). Bij geen van de andere vormen van agressie is zo vaak sprake van letsel. In 10% van de gevallen werd alleen bedreigd (veel lager dan bij andere vormen van agressie). Bij 90% van de geweldsincidenten zijn geen wapens gebruikt. Bij 2% was sprake van gebruik van vuurwapens (21 incidenten) en in 8% werden steek- of slagwapens gebruikt (107 incidenten).

Uitgangsgeweld: zwaarte en wapengebruik

Over de afgelopen jaren is de mate van zwaarte en wapengebruik nauwelijks veranderd. Wel daalde het aandeel incidenten met vuurwapens van 3% in 2000 naar 1% in de jaren daarna. Andere wapens worden iets vaker gebruikt. Het aandeel incidenten zonder enig wapen ligt echter constant op 90%. Het aandeel incidenten met letsel is ook vrijwel constant; het aandeel meldingen van bedreiging lag in 2002 en 2003 iets hoger dan in de voorgaande twee jaren (mogelijk omdat dit eerder wordt gemeld). Het stabiele aandeel incidenten met letsel is opmerkelijk, omdat in interviews met de politie (zowel met de groep openbare orde en veiligheid, als in interviews die eerder werden gehouden in het kader van de Integrale Veiligheidsmonitor 2003) wordt gesproken over een verharding van geweld, zowel onderling als naar de politie. Blijkbaar leiden de hardere incidenten niet vaker tot letsel. Overigens geven deze cijfers geen uitsluitsel over de zwaarte van het letsel; het is mogelijk dat daar wel een verschuiving is opgetreden.

Wanneer?

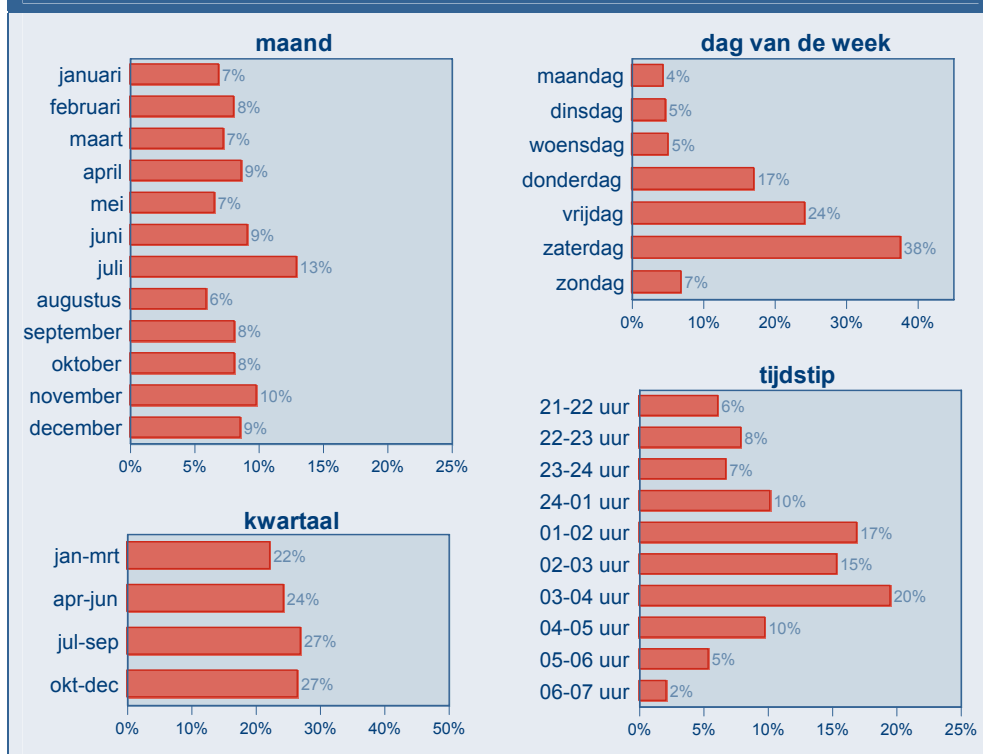
De meeste incidenten rond uitgangsgeweld spelen zich af in de nacht van zaterdag op zondag: 38%. Ook op donderdag- en vrijdagavond zijn er regelmatig gewelddadige incidenten. Deze drie nachten samen zijn goed voor 79% van alle incidenten uitgangsgeweld; op andere dagen liggen de aantallen aanzienlijk lager.

In de tweede helft van het jaar (juli t/m december) komt uitgangsgeweld iets vaker voor dan in de eerste helft. Juli is de maand met de meeste incidenten, terwijl augustus juist de rustigste maand is. De piek in juli houdt verband met de Vierdaagse week, wanneer de normale weekendpiek zich ook op andere dagen voordoet. Afgezet tegen het grote aantal activiteiten en bezoekers (ruim een miljoen) blijft het aantal agressiedelicten tijdens deze week overigens erg beperkt (elk jaar zijn er in deze week enkele nachten met drie of vier agressiedelicten, alsmede nachten waarin vrijwel niets gebeurt).

Alle incidenten spelen zich per definitie af tussen 21.00 en 7.00 uur, maar de piek ligt tussen 1 en 4 uur 's nachts. Gedurende deze drie uren concentreert zich ruim de helft van de geweldsincidenten rond uitgaan. Met het ingaan van de venstertijd om 4 uur neemt ook het aantal incidenten sterk af. Na 6 uur doen zich nog nauwelijks problemen voor.

Overigens is bij incidenten die zich afspelen tussen 21 en 24 uur relatief vaak sprake van bedreiging (16%), terwijl in 48% van de gevallen sprake is van geweld met letsel. Na middernacht is bij 60% van de incidenten sprake van letsel, en blijft de agressie bij 9% beperkt tot bedreiging.

Uitgangsgeweld: wanneer is het gebeurd?

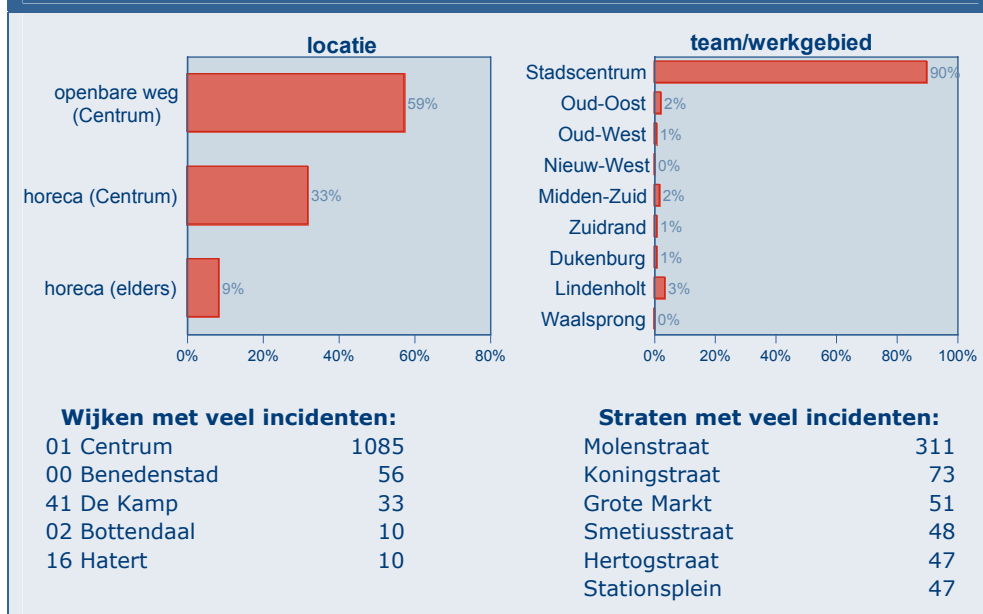

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

Waar?

In onderstaande grafieken wordt weergegeven waar het uitgangsgeweld zich afspeelt. Niet verwonderlijk is dat vooral in het Stadscentrum: 86% in de wijk Centrum en 4% in de Benedenstad. Daarna volgt de wijk De Kamp (waar een danceclub is gevestigd die veel publiek trekt) met 3% van alle meldingen. In elk van de andere wijken zijn maximaal 10 incidenten geteld. Dat betekent dat in geen van deze andere wijken regelmatig sprake is van geweldsincidenten in horecagelegenheden. Wanneer de incidenten op straatniveau worden geteld blijkt dat verreweg de meeste problemen worden gemeld in de Molenstraat. In totaal 311 incidenten uitgangsgeweld (25% van het totaal) speelt zich in deze straat af. Dat is overigens niet verwonderlijk omdat het uitgaansleven zich voor een belangrijk deel in deze straat afspeelt: de uitgaansgelegenheden in de Molenstraat bieden plaats aan meer dan 5000 personen. Andere straten met relatief veel incidenten zijn de Koningstraat, Grote Markt, Smetiusstraat, Hertogstraat en Stationsplein. Deze vijf straten samen zijn goed voor 20% van alle incidenten uitgangsgeweld.

Uitgangsgeweld: waar is het gebeurd?

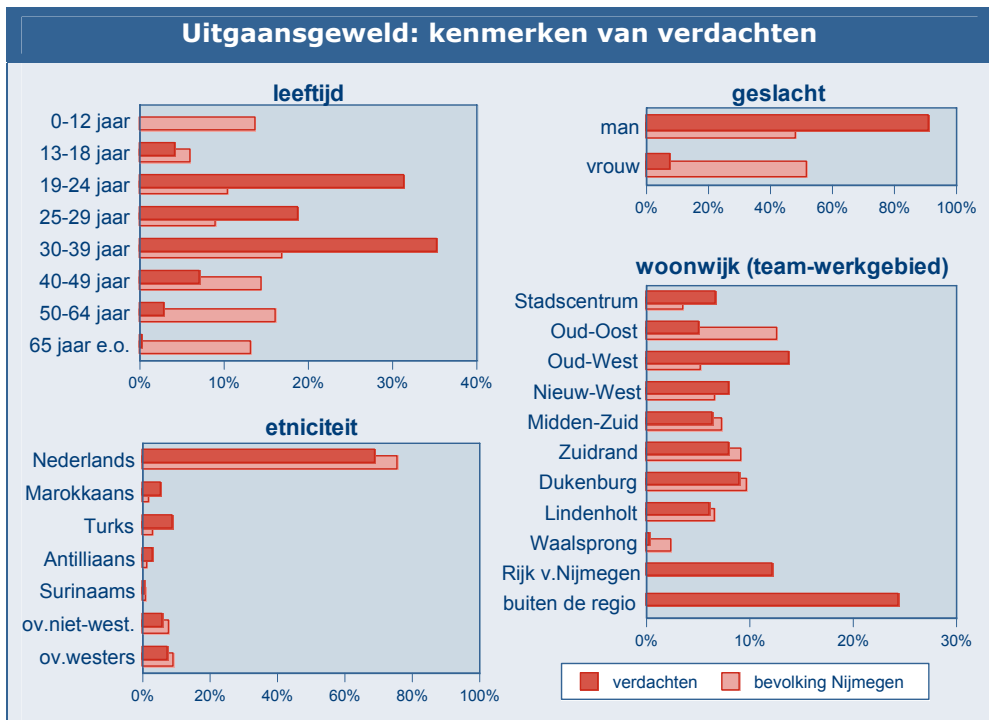
Bij de afbakening van uitgangsgeweld is de enigszins arbitraire keuze gemaakt om incidenten in de horeca in alle wijken mee te tellen, maar op de openbare weg alleen in de wijk Centrum. Dit om te voorkomen dat incidenten die niet aan uitgaan zijn gerelateerd ten onrechte worden meegenomen. Toch is het natuurlijk niet uit te sluiten dat uitgangsincidenten zich afspelen op straat in andere (met name aangrenzende) wijken, bijvoorbeeld op weg naar huis of naar de auto.

Voor de volledigheid is daarom bekeken hoeveel incidenten zich 's nachts op de openbare weg afspelen in de verschillende andere wijken gedurende de nacht (van 24 tot 7 uur). Ook hier betreft het uitsluitend incidenten die niet zijn geclassificeerd als zedendelicten, huiselijk geweld, geweld in verband met verkrijgen van goederen en geweld op het werk. In totaal zijn er 195 incidenten die aan deze voorwaarden voldoen en dus mogelijk verband houden met uitgaan, maar zich afspelen op de openbare weg buiten het Centrum. De wijken met het grootste aantal meldingen in deze groep zijn Benedenstad (26 incidenten), Wolkskuil (14), De Kamp (14), Altrade (12), Hengstdal (11), Neerbosch-Oost (11), Bottendaal (10) en Galgenveld (10). Vrijwel al deze wijken grenzen aan de wijk Centrum of liggen in de directe nabijheid van de danceclub in De Kamp, zodat het voor de hand ligt dat deze nachtelijke incidenten in ieder geval gedeeltelijk zijn aan te merken als uitgangsgeweld. Samen zijn de genoemde wijken verantwoordelijk voor 108 van de 195 incidenten op de openbare weg gedurende de nacht. Er is echter zeker geen sprake van hoge aantallen: omgerekend drie of vier incidenten per jaar per wijk (uitgezonderd Benedenstad).

Verdachten

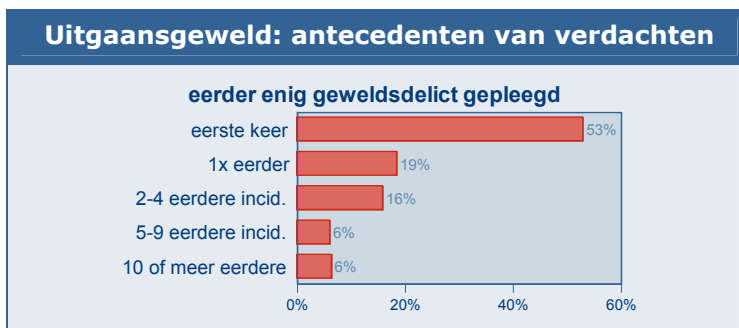
Het grootste deel van de verdachten van uitgangsgeweld is tussen de 19 en 39 jaar oud en 91% is van het mannelijk geslacht. Bewoners van Nederlandse herkomst maken 69% van het aantal verdachten uit, dat is duidelijk meer dan bij andere vormen van agressie. Ook inwoners van Turkse etniciteit zijn bij uitgangsgeweld

relatief sterk vertegenwoordigd. Ruim een van de drie verdachten is afkomstig van buiten Nijmegen. Binnen de gemeente zijn inwoners van Stadscentrum en vooral Oud-West oververtegenwoordigd.

Gebaseerd op 313 verdachten, in totaal 266 verschillende personen.

Iets meer dan de helft van de verdachten wordt niet verdacht van eerdere geweldsincidenten. Ongeveer 35% wordt wel verdacht van 1-4 eerdere antecedenten en 12% van 5 of meer geweldsincidenten op een eerdere datum.

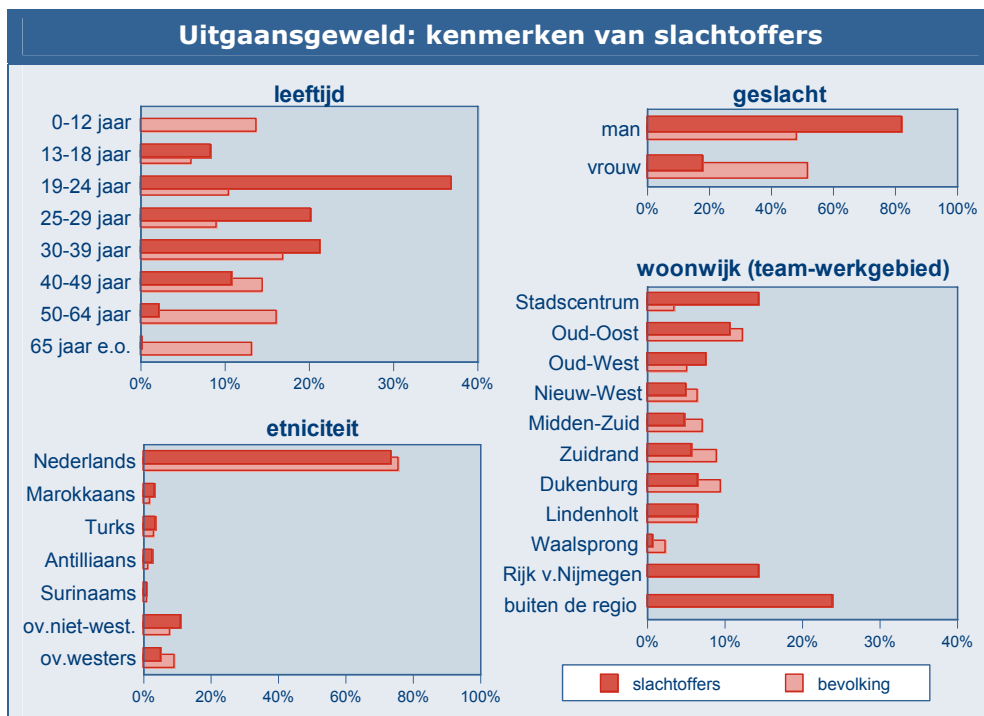

Gebaseerd op 313 verdachten, in totaal 266 verschillende personen.

Slachtoffers

De meeste slachtoffers van uitgaansgeweld zijn man (82%) en bijna 40% van de slachtoffers zit in de leeftijdsgroep 19 t/m 24 jaar. Ongeveer een op de vijf slachtoffers is 25-29 jaar oud en een ongeveer even grote groep 30-39 jaar. Het jongste slachtoffer was 15 jaar oud, 10 personen waren 16 jaar. De oudste slachtoffers waren 65 en 71 jaar oud.

Verder blijkt dat 38% van de slachtoffers woont buiten Nijmegen, waarvan een relatief groot deel buiten de regio. In Nijmegen zelf zijn opvallend veel slachtoffers woonachtig in de wijk Stadscentrum, terwijl ook in de wijk Oud-West relatief veel slachtoffers wonen.

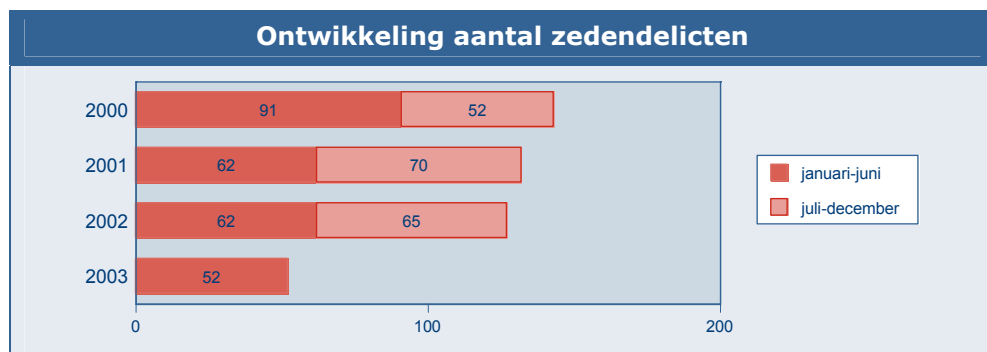
Hoofdstuk 5. Zedendelicten

Zedendelicten vormen een van de kleinste categorieën in dit onderzoek: zij omvatten ongeveer 130 geregistreerde incidenten per jaar van verkrachting en aanranding. Zedendelicten doen zich relatief vaker voor in de lente en zomer en gedurende de avond en vroege nacht (18 tot 3 uur). In het Stadscentrum vinden in verhouding tot het aantal inwoners veel zedendelicten plaats. De verdachten zijn bijna uitsluitend mannen tussen de 19 en 39 jaar en ruim de helft van hen heeft een niet-westerse etniciteit. Slachtoffers zijn vooral vrouwen van 13 t/m 24 jaar.

Dit hoofdstuk gaat over zedendelicten. In het kader van het geweldsonderzoek worden daartoe uitsluitend gerekend zedendelicten waarbij fysieke agressie is gebruikt of daarmee gedreigd, voornamelijk verkrachting en aanranding. Deze delicten worden in dit hoofdstuk dan ook als zedendelicten aangeduid.

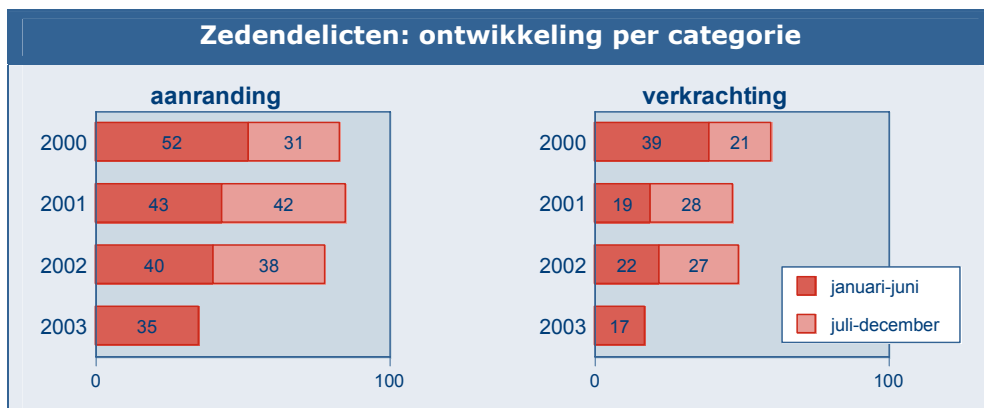
Door deze definitie vallen incest, ontucht met minderjarige of bewusteloze personen en schennispleging niet onder het geweldsonderzoek (tenzij geweld is gebruikt, maar dan is sprake van aanranding of verkrachting). Omdat bij incest en ontucht over het algemeen wel sprake is van machtsmisbruik c.q. machtsongelijkheid worden deze incidenten in een korte paragraaf aan het eind van dit hoofdstuk toch kort weergegeven.

Gedurende de onderzoeksperiode hebben er in totaal 454 zedendelicten plaatsgevonden. Dat zijn er gemiddeld 130 per jaar. Er lijkt sprake te zijn van een lichte daling gedurende de afgelopen jaren, zoals blijkt uit onderstaande grafiek.

Afgezien van een incident van vrouwenhandel bestaan zedendelicten uit twee soorten van incidenten: verkrachting en aanranding. Gedurende de gehele periode hebben er voorzover bekend 173 verkrachtingen en 281 aanrandingen plaatsgevonden.

Bij de verkrachtingen is bij 58% van de geregistreerde incidenten aangifte gedaan. Bij aanrandingen ligt dat percentage hoger: 67% deed aangifte. Het gaat daarbij nadrukkelijk om de incidenten die bij de politie bekend zijn. De feitelijke aangiftebereidheid bij aanrandingen zou echter (volgens de groep openbare orde en veiligheid) veel lager liggen dan bij verkrachting. Wanneer bij een aanranding geen aangifte wordt gedaan zal deze ook minder snel bij de politie bekend worden.

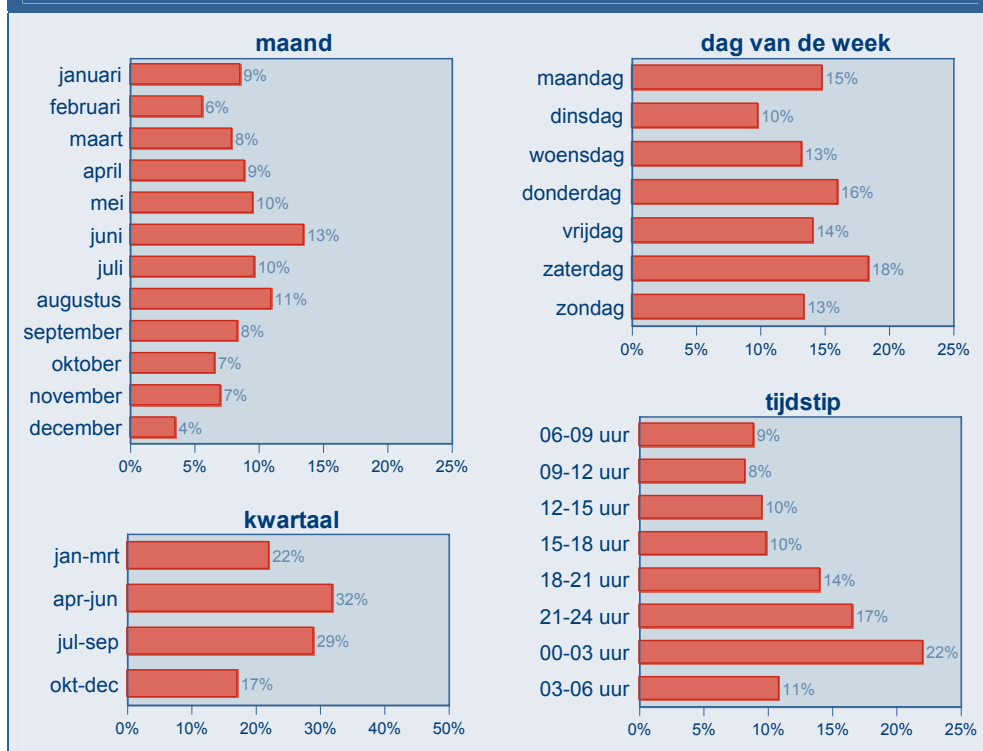

Wanneer?

Onderstaande grafieken laten zien wanneer de zedendelicten zich hebben afgespeeld. Vooral in de laatste maanden van het jaar en in februari vinden er relatief weinig zedendelicten plaats. In de lente en zomer, met een piek in de maand juni, zijn de aantallen relatief hoog. Er lijkt overigens sprake te zijn van een incidentele piek: in mei en juni 2000 vonden ruim tweemaal zoveel zedendelicten plaats als in de andere jaren gedurende die maanden. Wanneer alleen wordt gekeken naar de periode 1 juli 2000 tot 1 juli 2003 is er geen extreme piek in juni.

Zedendelicten kunnen plaatsvinden op elke dag van de week. Op zaterdag komen zedendelicten weliswaar iets vaker voor en op dinsdag minder, maar de verschillen zijn beperkt. Als we kijken naar het tijdstip op de dag is wel sprake van duidelijke pieken. Ruim de helft van alle zedendelicten vindt plaats gedurende de avond en vroege nacht (tussen 18.00 en 3.00 uur). Er is nauwelijks verschil tussen de ochtend (6-12 uur) en middag (12-18 uur).

Zedendelicten: wanneer is het gebeurd?

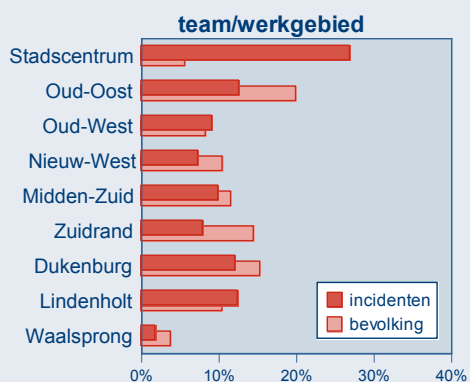
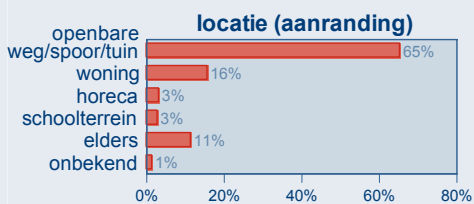
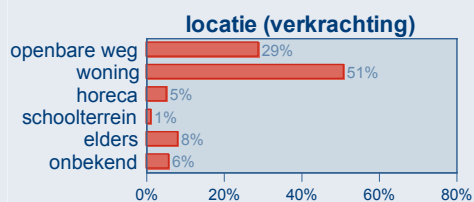

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

Waar?

De grafieken en kaart op de volgende bladzijde geven aan waar de zedendelicten zich hebben voorgedaan. Ruim de helft van de verkrachtingen en aanrandingen vindt plaats op de openbare weg en bijna 30% in een woning. Daarnaast vindt 4% plaats in een horecagelegenheid en 2% op een schoolterrein. Niet verrassend is er wel een duidelijk verschil tussen verkrachtingen en aanrandingen. Van de verkrachtingen vindt 51% plaats in een woning en 29% op de openbare weg. Van de geregistreeerde aanrandingen vindt slechts 16% plaats in een woning en 65% op de openbare weg. Zoals ook veel andere agressiedelicten vinden ook zedendelicten relatief vaak plaats in teamgebied Stadscentrum: 27%. In de Waalsprong zijn nauwelijks incidenten gemeld. In de andere teams zijn de cijfers ongeveer overal even hoog. Bij de verdeling naar teamgebieden is er weinig verschil tussen verkrachtingen en aanrandingen.

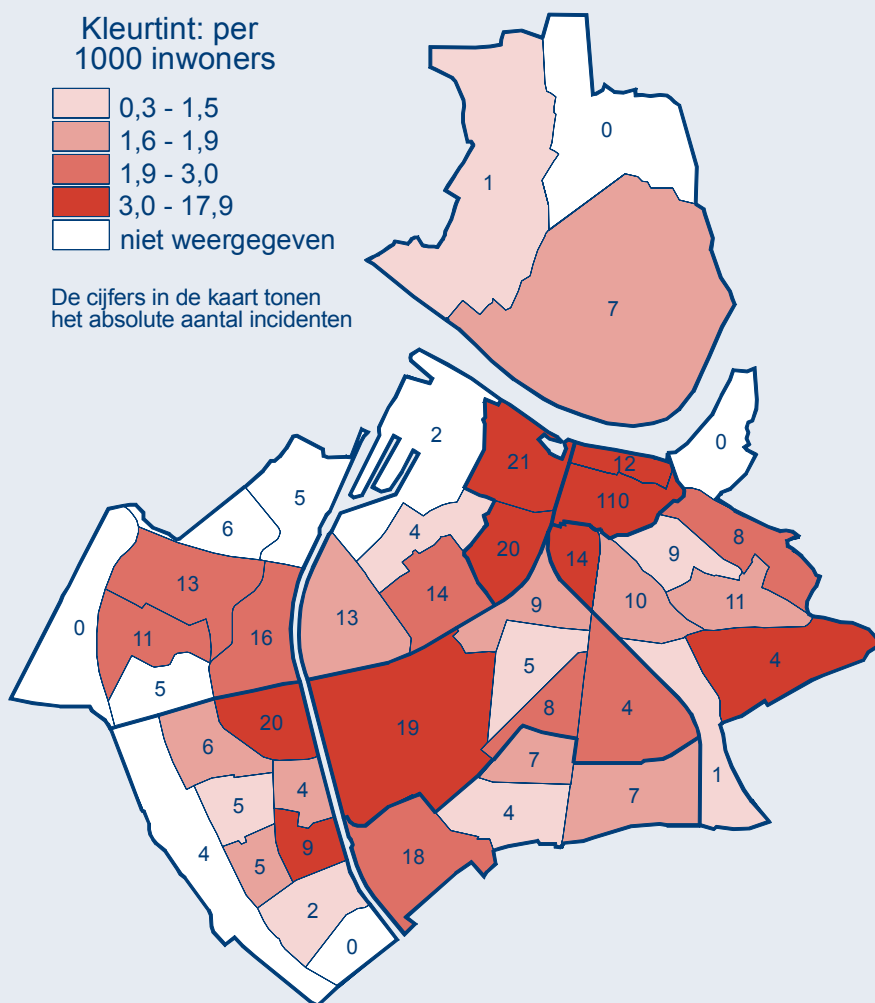
Zedendelicten: waar is het gebeurd?

Kleurtint: per 1000 inwoners

De cijfers in de kaart tonen het absolute aantal incidenten

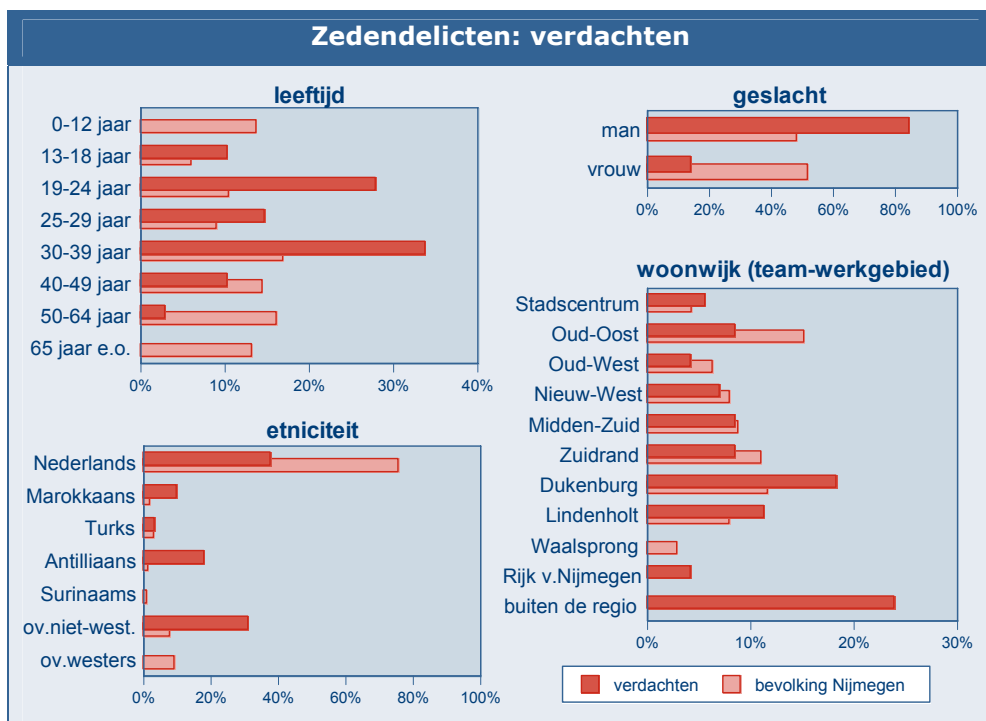
Zwaarte en wapengebruik

Voorzover bekend zijn er bij 3 incidenten vuurwapens gebruikt en 12 keer andere wapens. Het gaat vooral om gevallen van verkrachting. In totaal betreft het 3% van de zedendelicten die in deze paragraaf worden besproken. Bij de meeste incidenten van verkrachting en zeker van aanranding worden dus geen wapens gebruikt.

Verdachten

In onderstaande grafieken worden weer kenmerken van de verdachten weergegeven. In verhouding tot andere categorieën is de groep zedendelicten relatief klein. Slechts bij een deel van die incidenten is de verdachte bekend. De cijfers over verdachten hebben dan ook betrekking op een zeer kleine groep en moeten extra voorzichtig worden geïnterpreteerd.

De verdachten van zedendelicten zijn bijna uitsluitend mannen en voor een belangrijk deel in de leeftijdsgroepen van 19 t/m 39 jaar (ongeveer 75%). Minder dan de helft van hen heeft de Nederlandse etniciteit en ruim een kwart komt uit zeer uiteenlopende landen in de categorie overig niet-westers, waaronder Angola, Irak en Somalië.

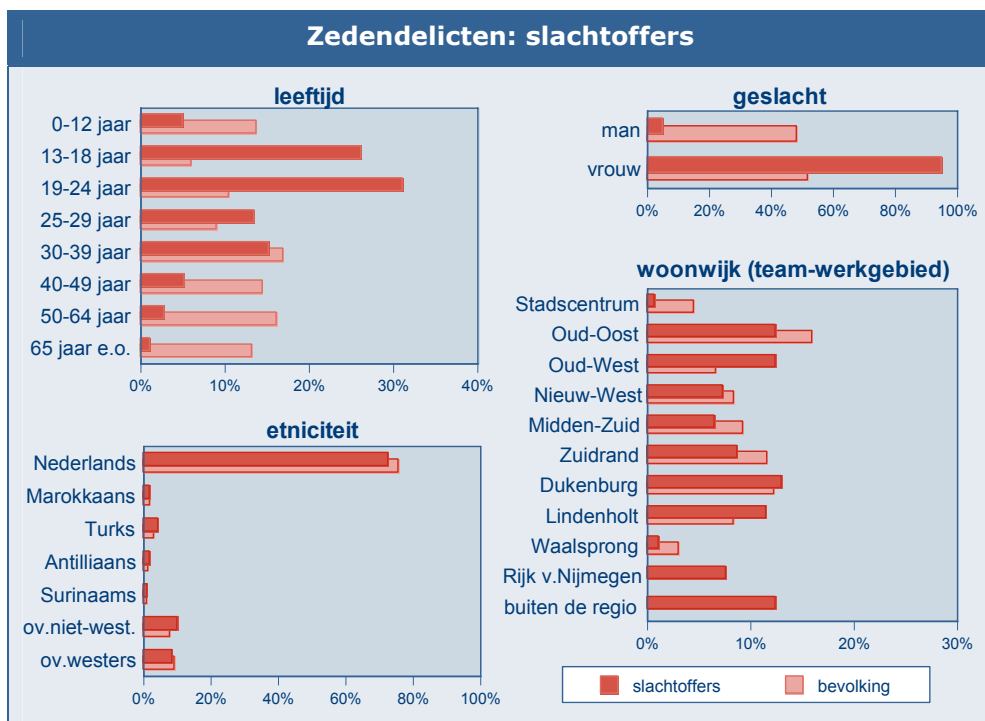

Gebaseerd op 71 verdachten, in totaal 49 verschillende personen.

Van de 71 bekende daders is bekeken of zij eerder bij agressiedelicten waren betrokken. Analyse van de antecedenten leert dat in ongeveer tweederde van de gevallen de dader eerder betrokken was bij agressiedelicten. In bijna 20% van de gevallen waren er zelfs 10 of meer eerdere geweldsdelicten. In ruim 40% van de gevallen was de dader eerder betrokken bij zedendelicten.

Slachtoffers

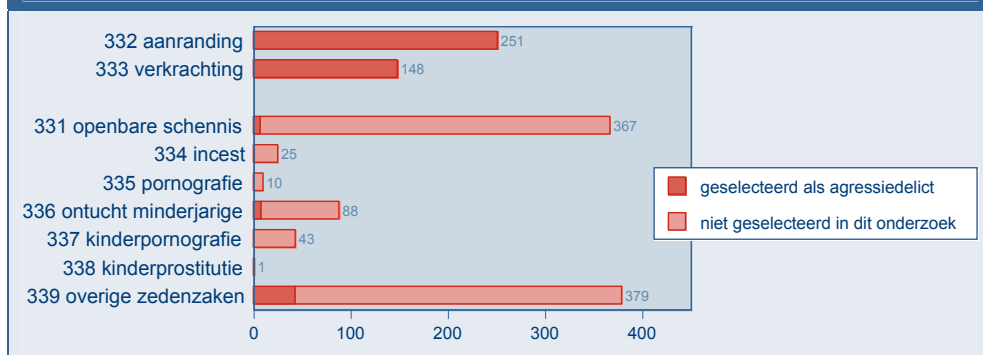
Van de slachtoffers van zedendelicten is 95% van het vrouwelijk geslacht. Ruim de helft van de slachtoffers is 13 t/m 24 jaar, 5% is jonger dan 13 jaar en 9% is 40 jaar of ouder. Daarmee is de leeftijd van de slachtoffers duidelijk lager dan van de verdachten. Vier van de vijf slachtoffers wonen in Nijmegen. Naar etniciteit beoordeeld lijken de slachtoffers uit alle groepen afkomstig, ongeveer naar rato van de bevolkingssamenstelling in Nijmegen.

Schennis, ontucht en incest

In het kader van dit onderzoek zijn alleen verkrachting, aanranding en vrouwenhandel bestempeld als agressiedelicten en dat zijn dan ook de delicten die in dit hoofdstuk zijn besproken. Voor de volledigheid kijken we aan het slot van deze paragraaf nog even naar andere zedendelicten die gedurende de onderzoeksperiode hebben plaatsgevonden. Het betreft incidenten waar niet persé sprake is van fysiek geweld of dreiging daarmee, maar soms wel van misbruik van ander machtsoverwicht. Zedendelicten worden in BPS aangeduid met de incidentcodes 330 tot en met 339. De code 330 is een algemene code die na een melding bij de meldkamer wordt gebruikt. Wanneer agenten ter plaatste komen of later aangifte wordt gedaan, wordt deze code gespecificeerd naar de codes 331 tot en met 339. In alle gevallen waarin in BPS geen specificatie is gemaakt, zijn in de startfase van dit onderzoek de meldingsteksten bekeken om de incidenten alsnog in de juiste groep te kunnen onderbrengen. Na deze correctie komt de code 330 niet meer voor. Het aantal incidenten met andere codes wordt in de grafiek hiernaast weergegeven.

Alle zedenzaken: incidentcodes

De incidentcodes 332 en 333 zijn altijd geselecteerd als geweldsdelict. De andere incidentcodes kunnen alleen als agressiedelict zijn geselecteerd indien ze in HKS zijn gekoppeld aan wetsartikelen waaruit geweld blijkt.

In de grafiek vinden we in de eerste plaats ongeveer 400 incidenten die op basis van de incidentcodes voor verkrachting en aanranding zijn geselecteerd en op de voorgaande pagina's zijn besproken. Dat is overigens lager dan het aantal zedendelicten dat eerder in dit hoofdstuk is besproken, omdat sommige incidenten alleen op basis van wetsartikelen zijn geselecteerd als aanranding of verkrachting.

De grafiek laat zien dat er daarnaast nog ruim 900 andere zedendelicten hebben plaatsgevonden. De meest voorkomende vormen daarbij zijn openbare schennis (zoals het 'potloodventen') en overige zedenzaken. Tot de laatste groep behoren onder meer bekluren en (telefonisch of op straat) lastigvallen met seksuele toespelingen. Verder werden er 88 gevallen van ontucht geregistreerd (ontuchtige handelingen met personen jonger dan 16 jaar), 43 gevallen van verspreiding van kinderpornografie en 25 incestgevallen (elke vorm van seksueel contact met een minderjarig kind, stief- of pleegkind, te verzorgen kind of ondergeschikte).

Hoofdstuk 6. Huiselijk geweld

In dit hoofdstuk bespreken we huiselijk geweld, althans voorzover het als zodanig kon worden herkend. Er zijn 937 incidenten geselecteerd waar zeker sprake was van huiselijk geweld (gemiddeld 270 per jaar). Een telling door de politie heeft echter uitgewezen dat er op jaarbasis ongeveer 800 incidenten huiselijk geweld plaatsvinden die de politie ter kennis komen; het werkelijke aantal moet nog hoger liggen. In relatief veel van de gevonden gevallen is sprake van fysiek geweld. Onder de verdachten (meest mannen) zijn vooral inwoners van 25 tot 40 jaar oververtegenwoordigd, alsmede inwoners van Turkse, Antilliaanse en Surinaamse afkomst; 60% van alle verdachten heeft eerder geweld gepleegd.

Onder huiselijk geweld wordt verstaan geweld tussen (ex)partners of geweld binnen het gezin of in familiesfeer (ongeacht de locatie, dus ook buitenshuis). Huiselijk geweld wordt daarom ook wel aangeduid als relationeel geweld, maar omdat de term huiselijk geweld gangbaarder is wordt in dit rapport die benaming gebruikt. Zowel landelijk als binnen Nijmegen bestaat de laatste jaren een toenemende belangstelling voor huiselijk geweld. Dat kan er mede toe leiden dat huiselijk geweld eerder wordt onderkend en aangepakt. Het meetbaar maken van huiselijk geweld is een moeizaam proces. Het BPS kent twee incidentcodes voor huiselijk geweld: man-vrouw mishandeling en kindermishandeling. Deze codes verwijzen expliciet naar mishandeling, dus niet naar bedreiging, ruzie of stalking. In totaal zijn er gedurende de onderzoeksperiode 522 incidenten op deze twee codes geboekt. In praktijk wordt huiselijk geweld vaak op andere codes geboekt zoals aandachtsvestiging of buren/relatieproblemen. Bij die laatste code kan geen onderscheid worden gemaakt tussen burenruzies en huiselijk geweld en is bovendien onzeker of het om agressie gaat. Het Wetboek van Strafrecht kent wel een artikel over mishandeling ten opzichte van een gezinslid, maar slechts 18 incidenten werden aan dit artikel gekoppeld. Om het probleem van huiselijk geweld beter inzichtelijk te maken is er in BPS een speciale modus operandicode ingebracht. Gedurende het vierde kwartaal van 2001 zijn alle incidenten door de politie achteraf incidenteel beoordeeld om te bekijken of er sprake was van huiselijk geweld. In totaal 195 incidenten werden als zodanig gekenmerkt. Wanneer deze periode representatief kan worden geacht zouden zich jaarlijks bijna 800 gevallen van huiselijk geweld afspelen in Nijmegen, ofwel ongeveer 2750 gedurende de hele onderzoeksperiode. Het was de bedoeling dat agenten vanaf eind 2001 alle gevallen van huiselijk geweld als zodanig zouden kenmerken, zodat ook over langere tijd een goed beeld zou ontstaan. In de praktijk bleek dat echter al snel te verwateren: in het eerste kwartaal van 2002 werd de code slechts 63 keer gebruikt en gedurende de rest van het jaar in totaal 40 keer. Overigens is ook het aantal van bijna 800 incidenten per jaar waarschijnlijk slechts een klein deel van het werkelijke aantal incidenten. Bij alle vormen van geweld geldt dat de aangiftebereidheid beperkt is en dat slechts een deel van alle incidenten bij de

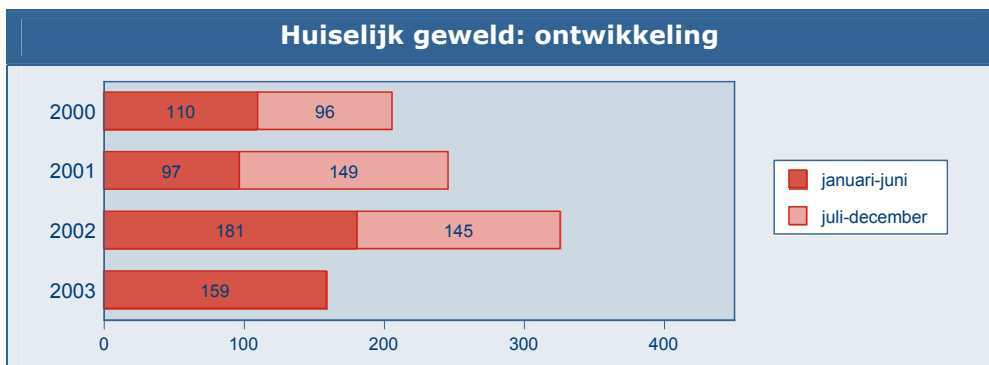
politie bekend is. Voor huiselijk geweld geldt dit echter in hogere mate, als gevolg van de afhankelijkheid tussen dader en slachtoffer.

Gezien het voorgaande is het niet eenvoudig huiselijk geweld meetbaar te maken. Binnen het totaal aantal van 9.506 agressiedelicten is op de volgende manieren gezocht naar incidenten die zijn terug te voeren op huiselijk geweld:

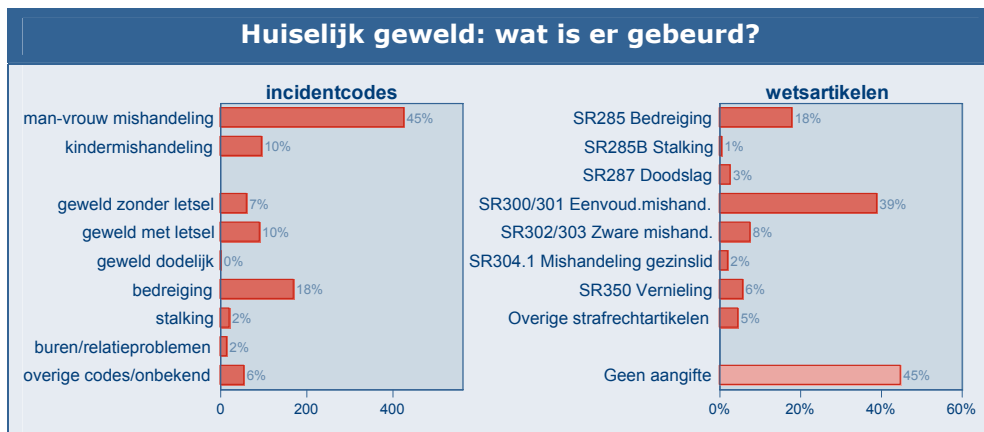
- via incidentcodes man-vrouw mishandeling en kindermishandeling (522 incidenten)
- via het wetsartikel 'mishandeling ten opzichte van gezinslid (18 incidenten)
- via de speciale code voor huiselijk geweld (198 incidenten)
- door alle overige meldingsteksten bij de meldkamer waarin steekwoorden zoals ex, echtelijk, zijn vrouw, haar vriend, broer/zus, ouder enz. in voorkwamen handmatig te screenen (hiermee werden nog 308 incidenten toegevoegd).

Uiteindelijk werden 937 incidenten geselecteerd die voldoen aan een of meer van deze voorwaarden. Van deze incidenten kan zonder alle dossiers te hoeven beoordelen met grote zekerheid worden gezegd dat het gaat om gevallen van huiselijk geweld en in dit hoofdstuk worden deze incidenten als zodanig besproken. Het is echter duidelijk dat een deel van de incidenten huiselijk geweld niet op deze wijze is geselecteerd en dus deel uitmaakt van andere categorieën (met name geweld in woningen) of helemaal niet als agressiedelicten is 'herkend'. Overigens is geen gebruik gemaakt van de GBA (bevolkingsbestand) om bijvoorbeeld te kijken of er een relatie bestaat tussen daders en slachtoffers.

Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van de geselecteerde incidenten huiselijk geweld over de onderzoeksperiode. De grafiek suggereert een toename van huiselijk geweld, maar die conclusie lijkt niet gerechtvaardigd. De toename is vooral het gevolg van de toegenomen aandacht binnen de politie. Zo werd bijvoorbeeld de incidentcode man-vrouw mishandeling in 2002 twee keer zo vaak gebruikt als in 2000. Verder werd een van de selectiecriteria (de speciale code voor huiselijk geweld) in 2000 nog niet gebruikt. De grafiek moet dan ook vooral worden geïnterpreteerd als waarschuwing dat de selectie van huiselijk geweld onvolledig is. Ook in het jaar met de meeste incidenten blijft het aantal ver achter bij de schatting van bijna 800 incidenten per jaar die op de vorige bladzijde werd gemaakt. Dat neemt niet weg dat de 937 gevonden incidenten kunnen worden gebruikt voor een nadere analyse van huiselijk geweld, zoals dat in dit hoofdstuk zal gebeuren.

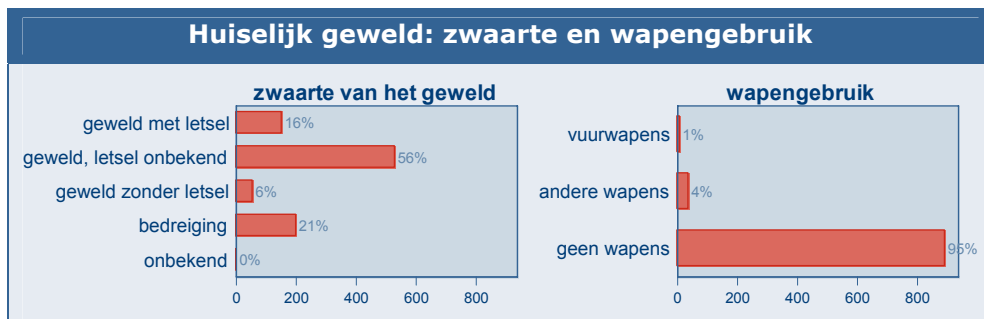

Om te beginnen worden hieronder de incidentcodes en wetsartikelen weergegeven bij de gevonden incidenten. De meest voorkomende codes wijzen op fysieke mishandeling van partner of kinderen. In ongeveer 18% van de gevallen is alleen sprake van bedreiging. Op beperktere schaal zijn er verder situaties van doodslag, stalking en vernieling. In 45% van de geselecteerde gevallen is geen aangifte gedaan.

Zwaarte en wapengebruik

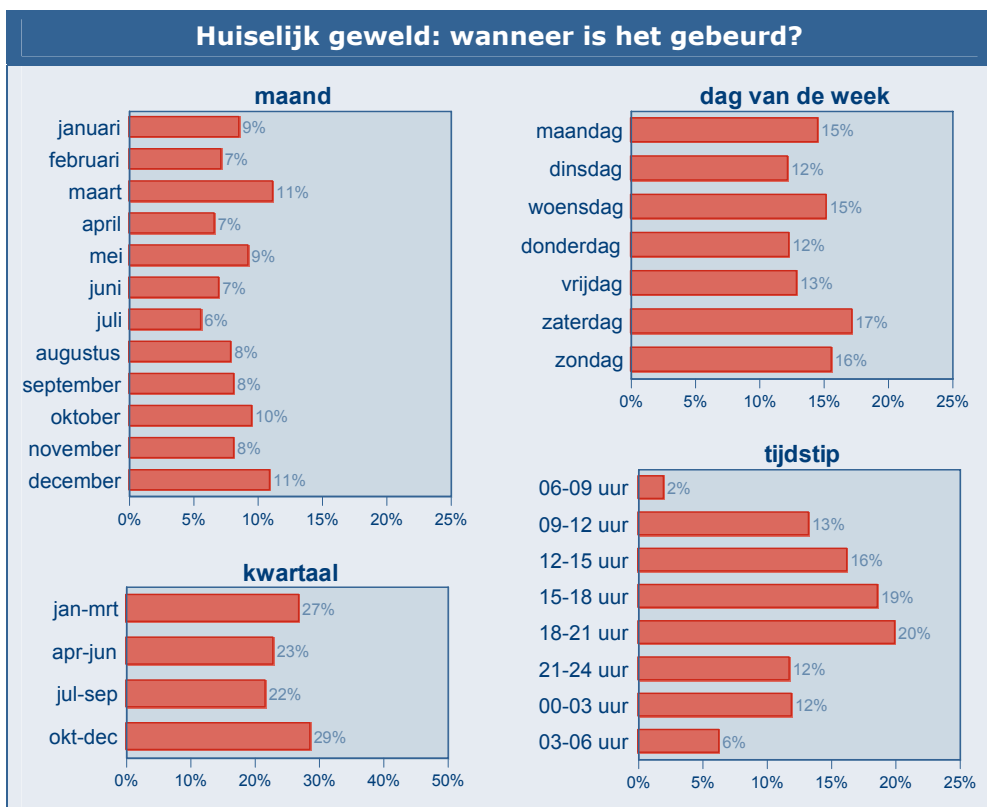
Van de incidenten huiselijk geweld die als zodanig werden herkend is ruim de helft geselecteerd op de incidentcodes voor man-vrouw- en kindermishandeling. In die gevallen is zeker sprake van mishandeling (of eventueel een poging daartoe), maar de mate van letsel is onbekend. In totaal in 56% van de gevallen huiselijk geweld kon de mate van letsel dan ook niet worden vastgesteld. Bij 16% van de delicten is in ieder geval wel sprake van fysiek letsel. Bedreiging komt relatief weinig voor, althans bij de gevallen die in de politieregistraties bekend en herkend zijn. In vergelijking met andere vormen van agressie wordt relatief weinig gebruik gemaakt van wapens: bij 8 van de 937 incidenten zijn vuurwapens gebruikt en 37 keer andere wapens (samen 5%).

Wanneer

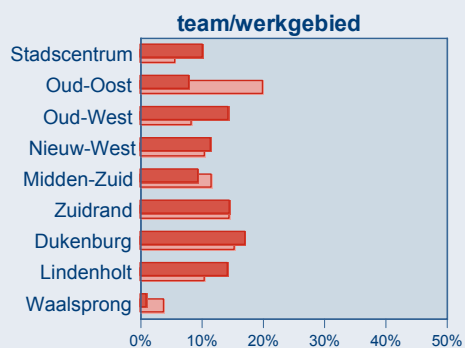
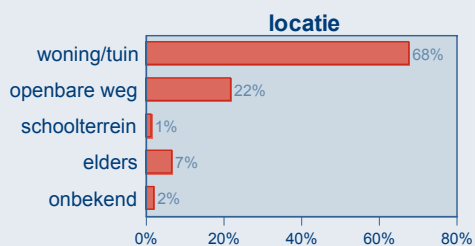
Onderstaande grafiek toont verschillen tussen de maanden. In het eerste en vierde kwartaal zijn relatief veel incidenten gemeld. Dat lijkt echter sterk verband te houden met de toegenomen aandacht gedurende het vierde kwartaal van 2001, met een uitloop naar de eerste maanden van 2002. Wanneer de tweede helft van 2001 en de eerste helft van 2002 buiten beschouwing wordt gelaten, is slechts sprake van een zeer beperkte oververtegenwoordiging in deze wintermaanden.

Betrouwbaarder zijn de overzichten naar weekday en tijdstip. De overzichten laten zien dat huiselijk geweld op alle dagen van de week voorkomt, maar in het weekend iets vaker dan op doordeweekse dagen. De meeste incidenten spelen zich af tijdens de middag en vroege avond (55% tussen 12 en 21 uur), maar ook 's morgens en gedurende de nachten zijn er regelmatig problemen.

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

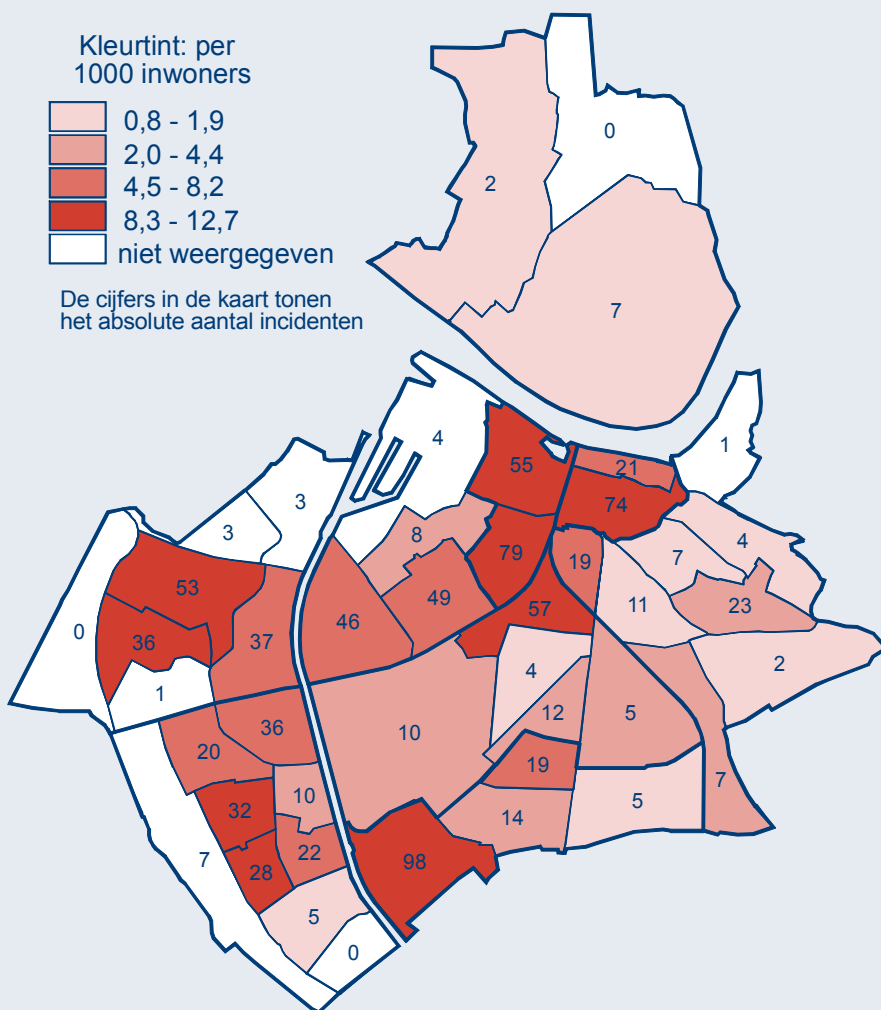
Huiselijk geweld: waar is het gebeurd?

Kleurtint: per 1000 inwoners

De cijfers in de kaart tonen het absolute aantal incidenten

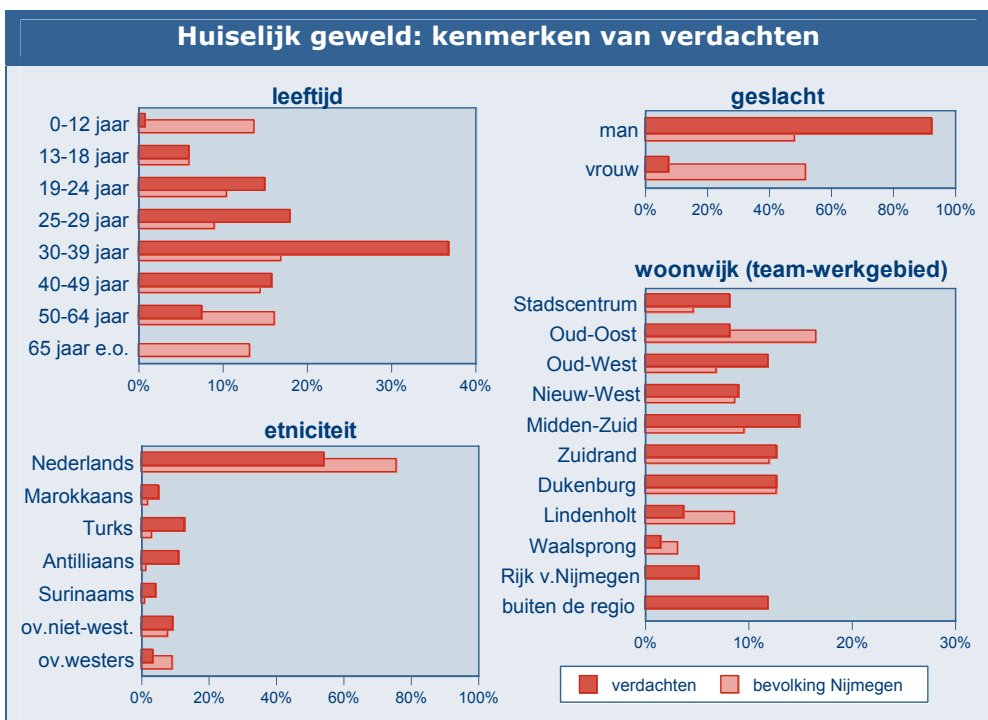
Waar

Ruim twee van de drie incidenten huiselijk geweld spelen zich af in en rond de woning. Nog eens 22% speelt zich af op de openbare weg. Op andere plaatsen (zoals schoolterreinen) ontstaan ook problemen, maar in veel mindere mate. De wijken waar zich de meeste problemen voordoen zijn Hatert (98 incidenten), Wolfskuil (79) en het Centrum (74). Daarna volgen de wijken Nije Veld, Biezen, 't Acker, Heseveld en Neerbosch Oost (met tussen de 57 en 46 incidenten per wijk).

De 937 incidenten hebben betrekking op 763 adressen, waarvan 526 woonadressen (de andere locaties zijn op straat of in andere panden). Van deze 526 woonadressen zijn er 79 meer dan eens geboekt onder de noemer huiselijk geweld (waarvan 3 adressen vier keer of meer). Bekeken is of er zich meer incidenten (al dan niet in de vorm van geweld) hebben voorgedaan op de genoemde adressen. Dat bleek zeker het geval. In totaal werden er gedurende de onderzoeksperiode 4101 incidenten geboekt op deze 526 adressen: gemiddeld 8 per adres. Wat zich precies afspeelt op deze adressen wordt verder besproken in hoofdstuk 13 (blz.97).

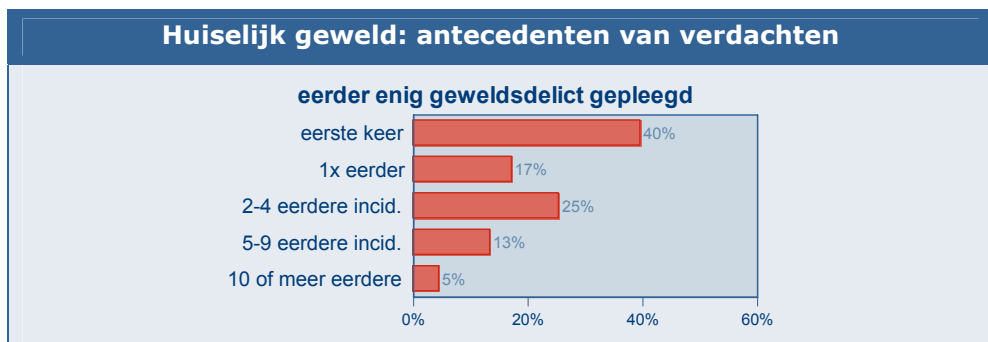
Verdachten

Onder verdachten van huiselijk geweld zijn met name de leeftijdsgroepen 25-29 en 30-39 jaar oververtegenwoordigd. De meeste verdachten zijn man, maar 7% is vrouw. Inwoners van Turkse, Antilliaanse en Surinaamse afkomst zijn bij deze categorie relatief sterk vertegenwoordigd. Overigens is niet uitgesloten dat juist bij huiselijk geweld verschillen in emancipatie van invloed kunnen zijn op de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers. Van de geregistreerde incidenten komen relatief veel verdachten uit het Stadscentrum, Oud-West en Midden-Zuid.

Gebaseerd op 134 verdachten, in totaal 120 verschillende personen.

Van de personen verdacht van huiselijk geweld is 40% niet eerder vervolgd voor geweldsincidenten; 42% had 1-4 eerdere geweldsdelicten op zijn naam staan en 18% 5 of meer eerdere incidenten.

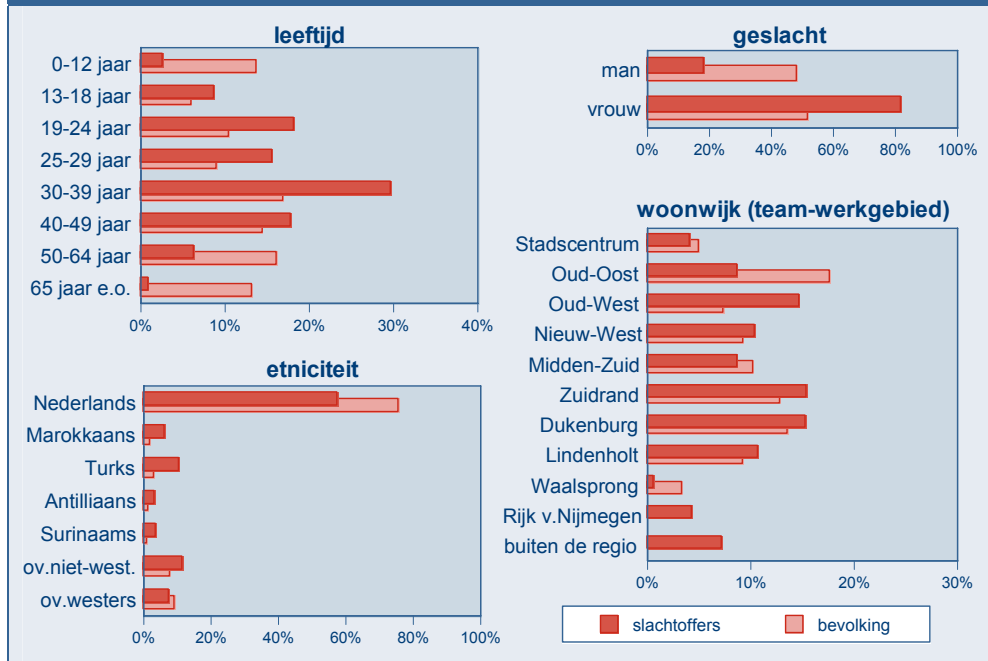

Gebaseerd op 134 verdachten, in totaal 120 verschillende personen.

Slachtoffers

Slachtoffers van huiselijk geweld zijn oververtegenwoordigd onder alle leeftijdsgroepen van 13 t/m 49 jaar, maar vooral tussen 19 en 39 jaar. Slachtoffers zijn meestal vrouwen, maar 18% van de slachtoffers is een man. Onder de slachtoffers zijn personen van niet-westerse etniciteit (vooral Turks, Marokkaans, Surinaams en 'overig niet-westers') duidelijk oververtegenwoordigd. Ook naar woonwijken bestaan er verschillen: relatief veel slachtoffers wonen in Oud-West, terwijl in de werkgebieden Oud-Oost en Waalsprong relatief weinig slachtoffers wonen. Bij 11% van de incidenten die zich in de gemeente afspelen woont het slachtoffer buiten Nijmegen.

Huiselijk geweld: slachtoffers

Hoofdstuk 7. Overig geweld in woningen

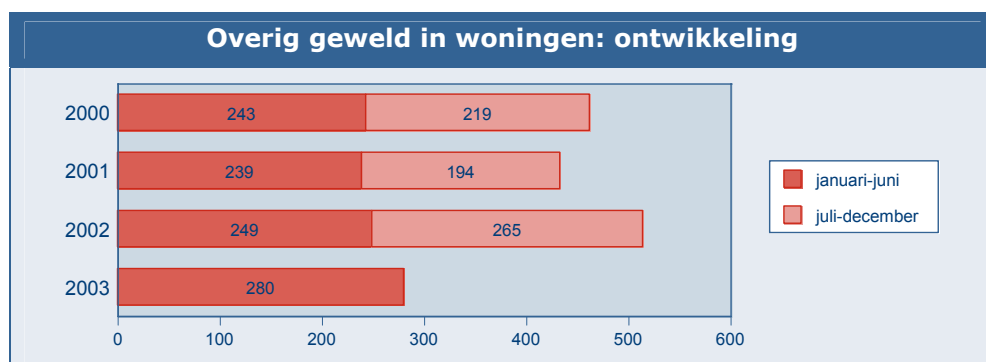
Van de incidenten in voorgaande hoofdstukken spelen zich ongeveer 250 per jaar af in een woning. Dit hoofdstuk beschrijft overig geweld dat zich in woningen afspeelt: nog eens bijna 500 incidenten per jaar (18% van het totaal). Bij deze categorie is relatief vaak sprake van bedreiging in plaats van fysiek geweld. Wel worden bij 11% van de incidenten wapens gebruikt. Deze vorm van geweld doet zich op elke dag van de week voor met een piek in de avond en vroege nacht en komt in Oud-West relatief vaak voor. Op veel adressen is sprake van een aanzienlijke conflicthistorie. Verdachten zijn overwegend mannen tussen de 24 en 40 jaar; 65% van hen heeft zich eerder schuldig gemaakt aan geweld.

Het vorige hoofdstuk maakte duidelijk dat huiselijk geweld zich vaak in woningen afspeelt. Ook andere vormen van geweld spelen zich wel in woningen af. In voorgaande hoofdstukken vonden we 866 geweldsincidenten in een woning of (soms) in een tuin:

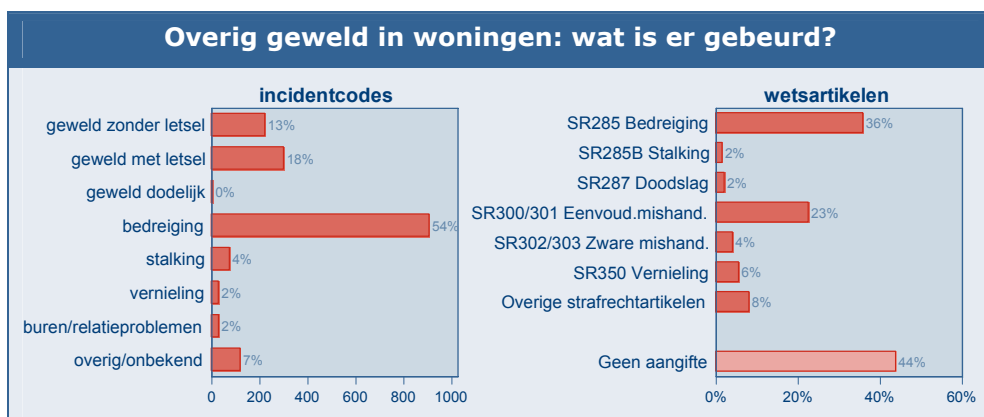
- 636 incidenten huiselijk geweld (68% van de incidenten huiselijk geweld)
- 136 zedendelicten (30% van zedendelicten)
- 94 incidenten in verband met verkrijgen van goederen (8%)

Van alle incidenten die niet in een van de andere categorieën konden worden ingedeeld is bekeken waar deze zich afspelen. Van deze overige geweldsincidenten deden zich 1646 voor in een woning en 43 in een tuin/erf. Deze 1689 incidenten worden in dit hoofdstuk besproken. Zoals in het vorige hoofdstuk al werd aangegeven zal een deel van deze incidenten toch met huiselijk geweld te maken hebben, maar er kan ook sprake zijn van bijvoorbeeld burenruzies of andere conflicten die aan huis worden uitgevochten.

In onderstaande grafiek wordt het aantal incidenten in deze groep weergegeven. De grafiek lijkt te wijzen op een forse toename tussen 2001 en 2002. Vooral in de tweede helft van 2002 en de eerste helft van 2003 is sprake van relatief veel incidenten.

De incidentcodes en wetsartikelen die behoren bij deze incidenten worden weergegeven in onderstaande figuur. De meest voorkomende incidentcode is die van bedreiging (54%), en dat is ook het wetsartikel dat bij aangifte het meest werd gebruikt. In ruim 30% van de gevallen wijzen de incidentcodes op geweld met of zonder letsel. Ook omvat deze categorie 75 gevallen van stalking (4%) en een aantal incidentcodes die op zich niet duiden op geweld (zoals vernieling en burenen/relatieproblemen). In die laatste gevallen zijn de incidenten dus geselecteerd op basis van wetsartikelen. In 56% van de geselecteerde gevallen van geweld in woningen is aangifte gedaan.

Zwaarte en wapengebruik

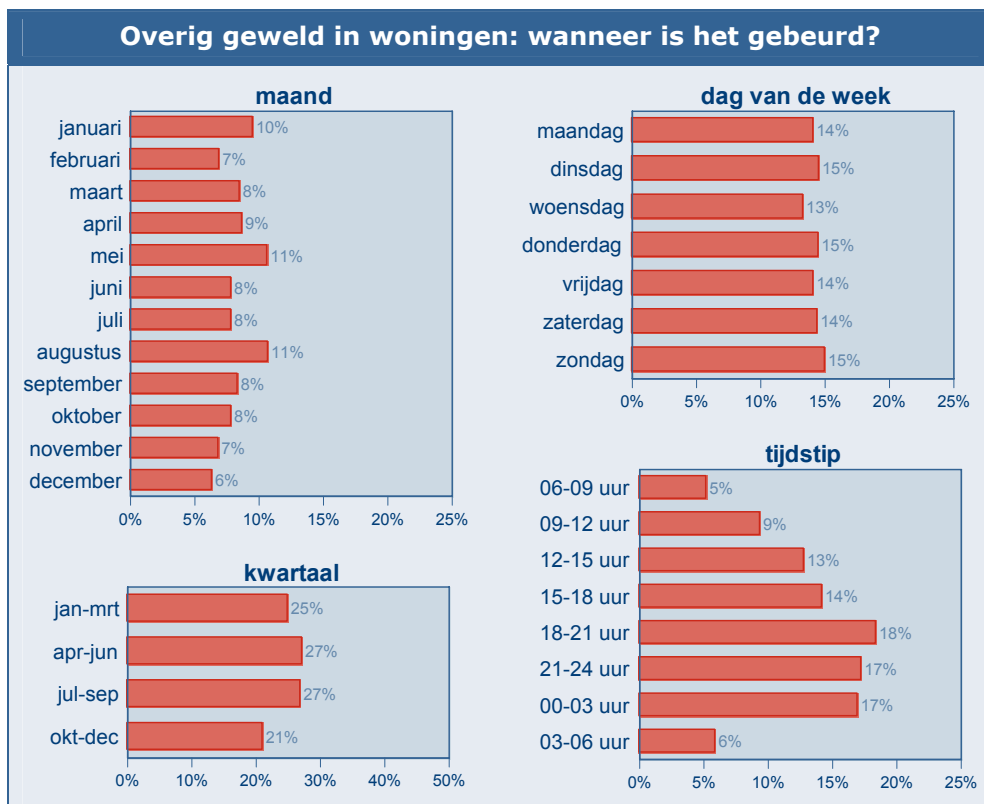
Ook onderstaande grafieken laten zien dat in de meeste gevallen sprake is van bedreiging: 60%. Dat is twee keer zo vaak als gemiddeld bij geweldsincidenten en hoger dan bij alle andere categorieën. In ongeveer 40% van de gevallen is sprake van fysiek geweld, waarvan in ten minste de helft van de gevallen met letsel. De mate van wapengebruik komt wel overeen met het gemiddelde van alle geweldsdelicten: bij 41 incidenten (2%) zijn vuurwapens gebruikt en bij 153 incidenten (9%) was sprake van slag- of steekwapens.

Wanneer?

Geweld in woningen doet zich op alle dagen van de week ongeveer even vaak voor en er is geen verschil tussen weekend en doordeweekse dagen. Over het hele jaar genomen lijken deze geweldsdelicten zich in de zomermaanden iets vaker voor te doen dan in de wintermaanden.

De meeste incidenten doen zich voor in de avond en vroege nacht: tussen 18 en 3 uur speelt zich ruim de helft van de geweldsdelicten in woningen af. Een kwart van deze delicten speelt 's middags tussen 12 en 18 uur. Relatief rustig is het tussen 3 en 9 uur 's morgens: in deze periode werd 11% van de delicten geregistreerd.

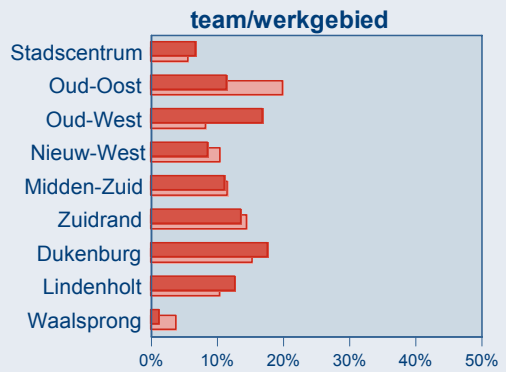
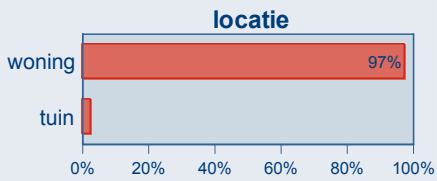

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

Waar?

Geweld in woningen speelt zich per definitie af in een woning (97%) of bijbehorende tuin (3%). Relatief veel meldingen zijn er in het gebied Oud-West: de twee wijken waaruit dit werkgebied bestaat (Wolfskuil en Biezen) nemen in het overzicht van meldingen per wijk de eerste en derde positie in. Ook in Hatert, Nije Veld en 't Acker spelen zich vaak geweldsincidenten in woningen af.

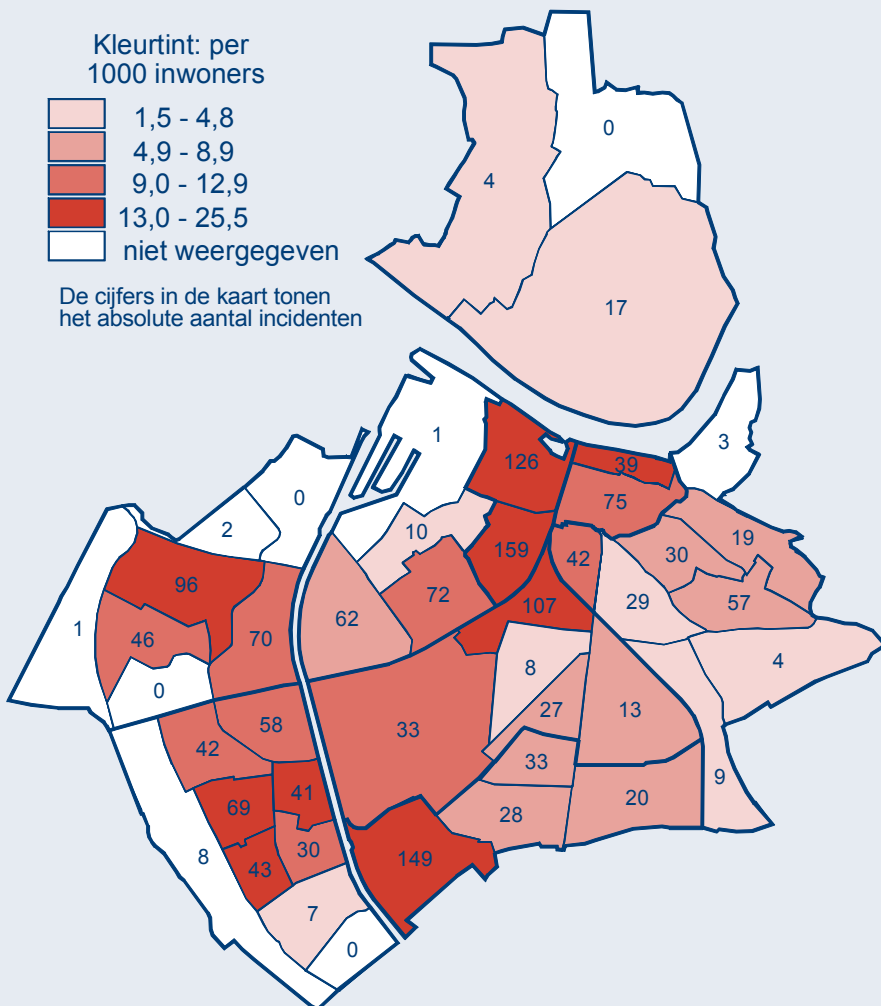
Overig geweld in woningen: waar is het gebeurd?

Kleurtint: per 1000 inwoners

De cijfers in de kaart tonen het absolute aantal incidenten

De 1689 incidenten 'overig geweld in woningen' hebben betrekking op 1301 woonadressen in Nijmegen. Van deze 1301 adressen zijn er 245 meer dan eens geboekt in deze geweldscategorie.

Net zoals bij huiselijk geweld is ook hier bekeken of zich meer incidenten (al dan niet met geweld) hebben voorgedaan op de betreffende adressen. Dat bleek ook hier zeker het geval. In totaal hebben zich 8326 incidenten voorgedaan op of bij deze 1301 adressen: gemiddeld 6,4 per adres. Op 17% van de adressen is gedurende de onderzoeksperiode van 3½ jaar geen ander incident geregistreerd. Op 53% van de adressen werden in totaal vier of meer incidenten geregistreerd; op 6% van de adressen zelfs 20 of meer. Op het meest geregistreerde adres werden 137 verschillende incidenten geboekt; op 14 andere adressen tussen de 40 en 80.

De adressen hebben in ieder geval niet uitsluitend te maken met fysiek geweld of bedreiging. De meest voorkomende incidentcodes op deze adressen waren:

- aandachtsvestiging (965 incidenten)
- burenen/relatieproblemen (902)
- bedreiging (880)
- hulpverlening burger (438)
- overige vernieling (300)
- overige overlast (292)
- geluidshinder woonomgeving (277)
- overige conflicten (257)
- geweld met letsel zonder wapens (251)
- diefstal uit woning (246)
- betekening stukken / uitreiking arrestatiebevel / gerechtelijk schrijven (222)

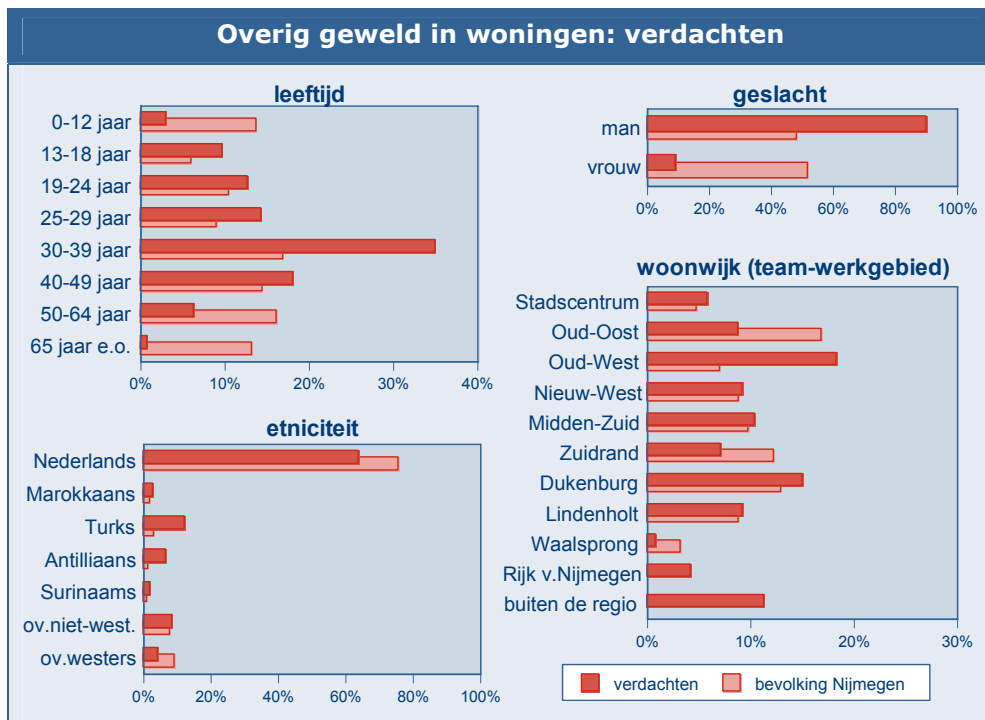
De cijfers geven uitsluitend een indicatie, omdat niet is gekeken of er verband bestaat met het 'overige geweld in woningen' op deze adressen.

Overigens ligt het voor de hand dat zich onder deze adressen een aantal zogenaamde drugspannen bevindt: woningen met veelal instabiele en verslaafde bewoners met veel aanloop en talloze incidenten rond drugs, overlast en andere problematiek.

Daarom is per adres bekeken hoeveel incidenten rond drugs zich daar hebben voorgedaan (incidentcodes softdrugs, harddrugs, overlast van drugs/medicijnen en controle drugs). Op 25 van de gevonden 1301 adressen was sprake van meer dan twee incidenten rond drugs. Wanneer deze adressen buiten beschouwing worden gelaten vallen enkele adressen af met een groot aantal meldingen. Er resteren echter 7438 incidenten op 1276 adressen: gemiddeld nog steeds 5,8 per adres. Ter vergelijking: op het gemiddelde woonadres in Nijmegen hebben zich in de gehele periode ongeveer 0,9 incidenten voorgedaan.

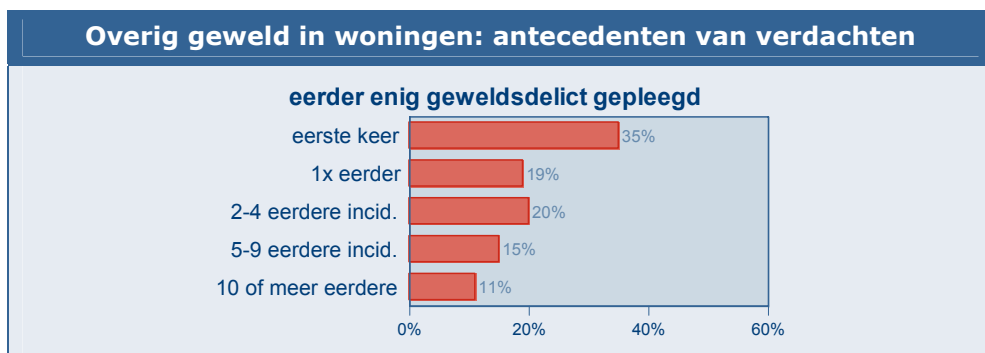
Verdachten

Geweld in woningen wordt vooral gepleegd door mensen tussen de 24 en 39 jaar en 90% van de verdachten is man. Van de verschillende etnische groepen zijn met name inwoners van Turkse en Antilliaanse herkomst sterk vertegenwoordigd. Naar woonwijk bekeken zijn vooral inwoners van Oud-West oververtegenwoordigd.

Gebaseerd op 240 verdachten, in totaal 194 verschillende personen.

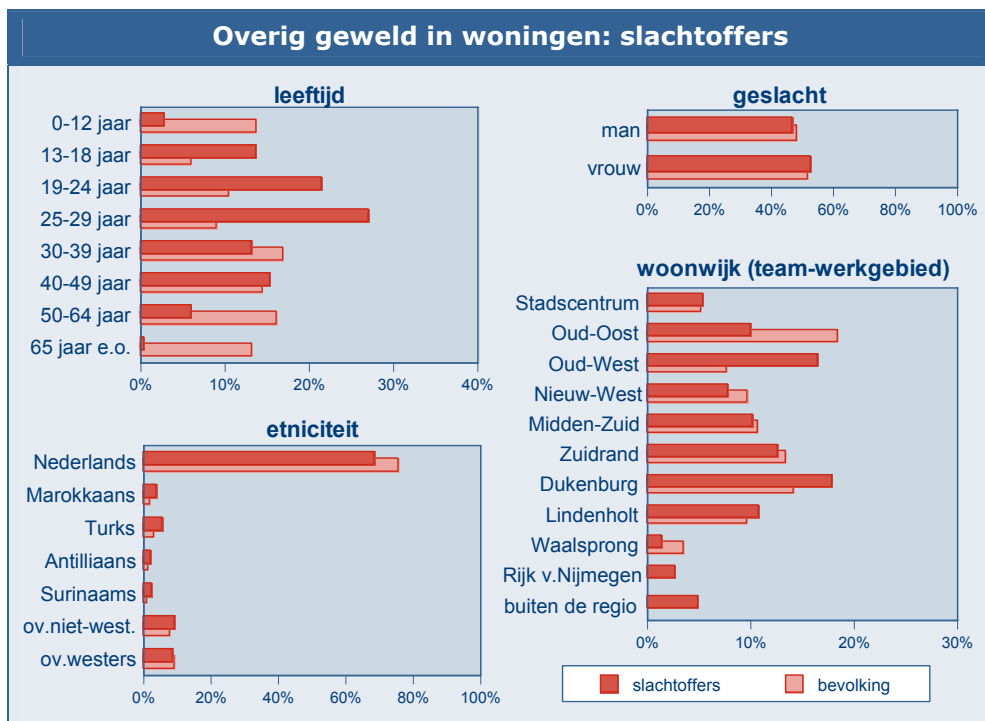
Van de verdachten heeft 35% zich niet eerder schuldig gemaakt aan geweldsincidenten; 39% deed dat 1-4 keer eerder en 26% heeft 5 of meer geweldsantecedenten.

Gebaseerd op 240 verdachten, in totaal 194 verschillende personen.

Slachtoffers

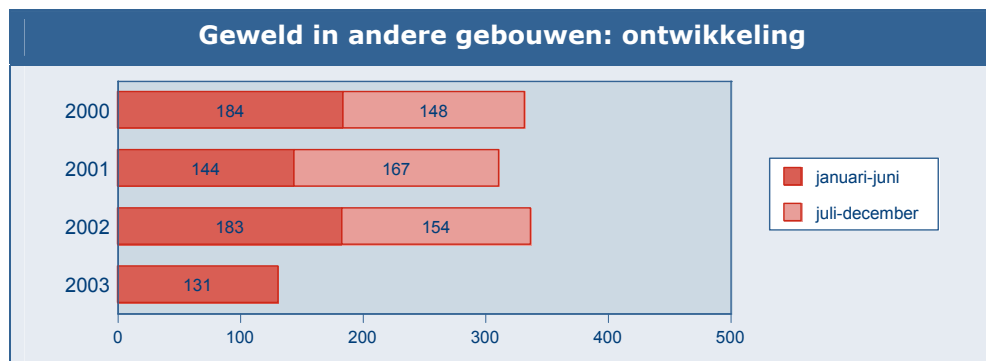
Onder slachtoffers van geweld in woningen bevinden zich relatief veel jongeren van 13 t/m 29 jaar. Vooral in de groep 25 t/m 29 jaar is sprake van een sterke oververtegenwoordiging. In de leeftijdsgroep 40-49 jaar is sprake van een lichte oververtegenwoordiging. Allochtone bewoners (vooral Turks en Marokkaans) zijn onder slachtoffers iets oververtegenwoordigd. Verder bevinden zich onder de slachtoffers iets meer vrouwen dan mannen. Naar woonwijk zijn met name Oud-West en (in mindere mate) Dukenburg oververtegenwoordigd; 8% van de slachtoffers woont buiten Nijmegen.

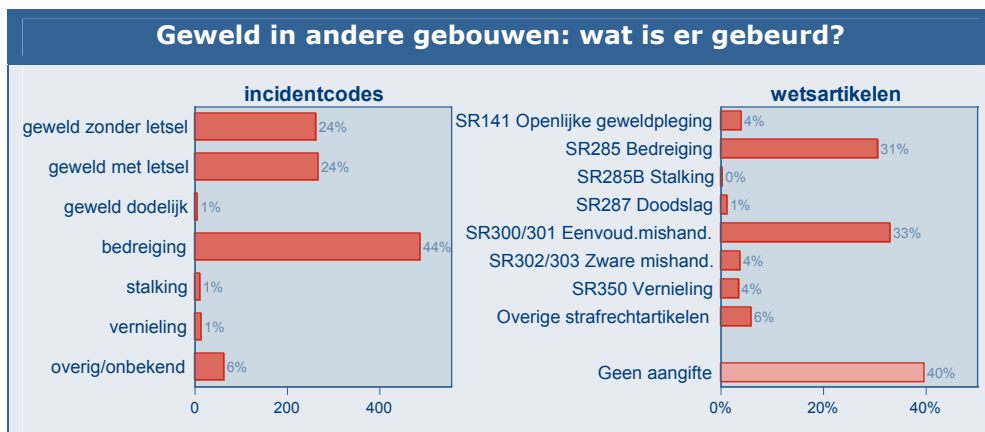
Hoofdstuk 8. Geweld in andere gebouwen

Afgezien van uitgaansgeweld en geweld in verband met verkrijgen van goederen zijn er nog ruim 300 incidenten per jaar die zich afspelen in gebouwen zoals winkels, horeca en andere bedrijven, alsmede scholen en andere instellingen. Deze incidenten spelen dan ook grotendeels tussen 9 en 21 uur en een aanzienlijk deel speelt in het Stadscentrum. De verdachten zijn meest mannen, waarbij jongeren van 13 t/m 24 jaar zijn oververtegenwoordigd (vooral op scholen). Bewoners van niet-westerse etniciteit zijn eveneens sterk vertegenwoordigd.

Dit hoofdstuk beschrijft geweld dat zich afspeelt op andere locaties dan op de openbare weg of in woningen, en niet kan worden toegeschreven aan een van de eerdere categorieën. Het betreft hier incidenten op zeer uiteenlopende locaties, waaronder winkels, horeca, scholen en andere instellingen (zoals ziekenhuizen of gemeentelijke diensten). In totaal zijn er 1111 incidenten in deze categorie: ruim 300 per jaar. In de eerste helft van 2003 werden relatief weinig incidenten geregistreerd.

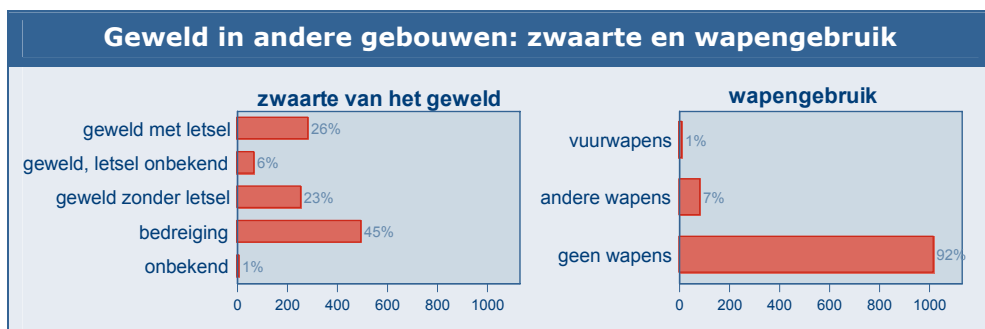

De incidentcodes en wetsartikelen van de betreffende incidenten worden hieronder weergegeven. In ongeveer de helft van de gevallen is sprake van fysiek geweld, even vaak met als zonder letsel. In iets minder dan de helft van alle incidenten is sprake van bedreiging (en soms stalking). Bij 60% van de incidenten is aangifte gedaan.

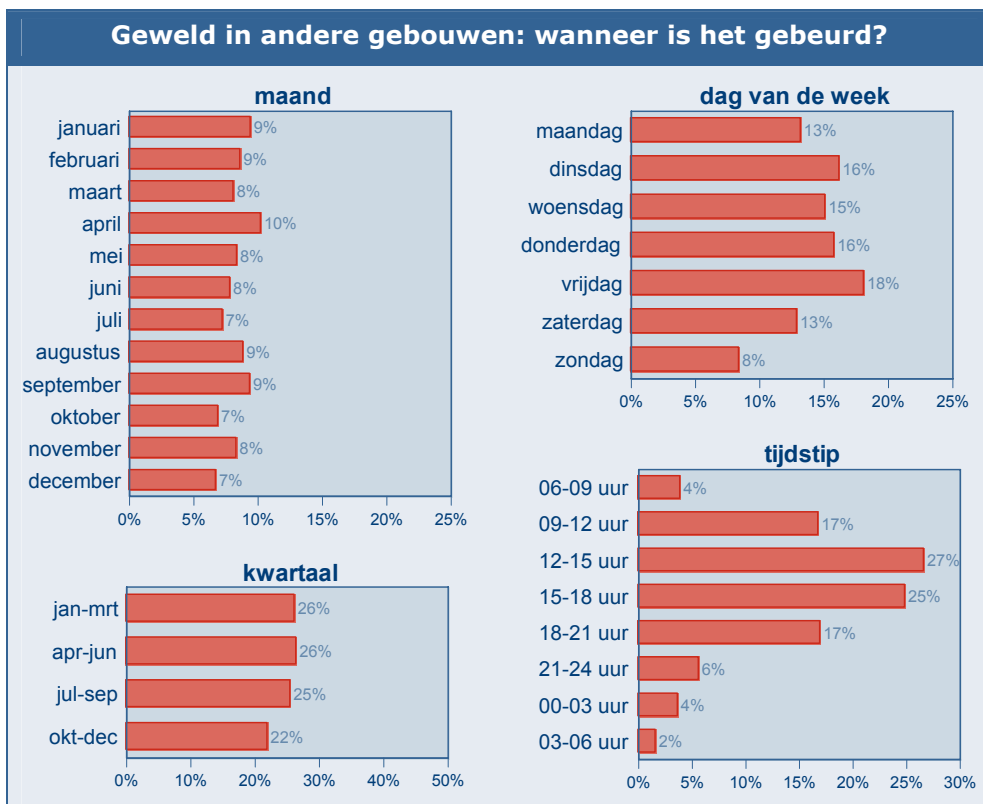
Zwaarte en wapengebruik

Bij geweld in andere gebouwen is vaker dan gemiddeld sprake van bedreiging, maar ook hier is in ruim de helft van de gevallen sprake van fysiek geweld (waarvan ongeveer de helft met letsel). Bij 8% van de incidenten zijn wapens gebruikt, dat is iets lager dan gemiddeld.

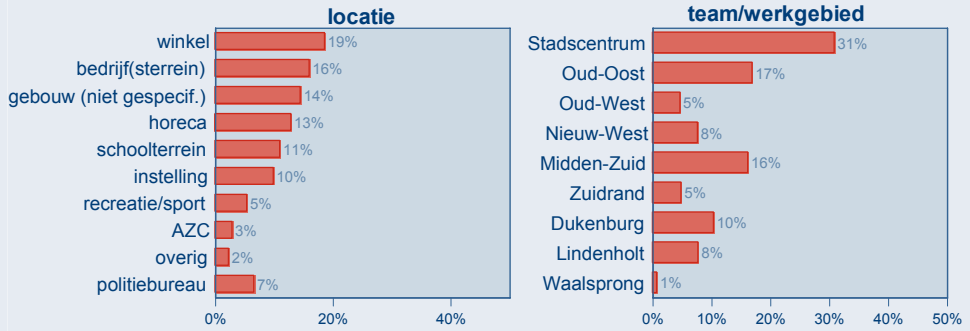
Wanneer?

Onderstaand overzicht laat zien waar zich deze vorm van geweldsincidenten vooral hebben afgespeeld. Deze categorie van geweldsincidenten doet zich voor gedurende het hele jaar, maar in het laatste kwartaal iets minder vaak dan gemiddeld. Deze vorm van agressie komt op zondag aanzienlijk minder vaak voor dan op andere dagen. Op dinsdag tot en met vrijdag worden relatief veel incidenten gemeld. Het overgrote merendeel van deze incidenten vindt plaats tussen 9 en 21 uur, met een piek in de middaguren.

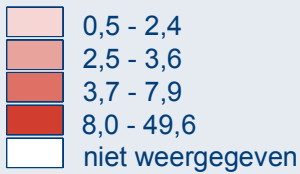

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

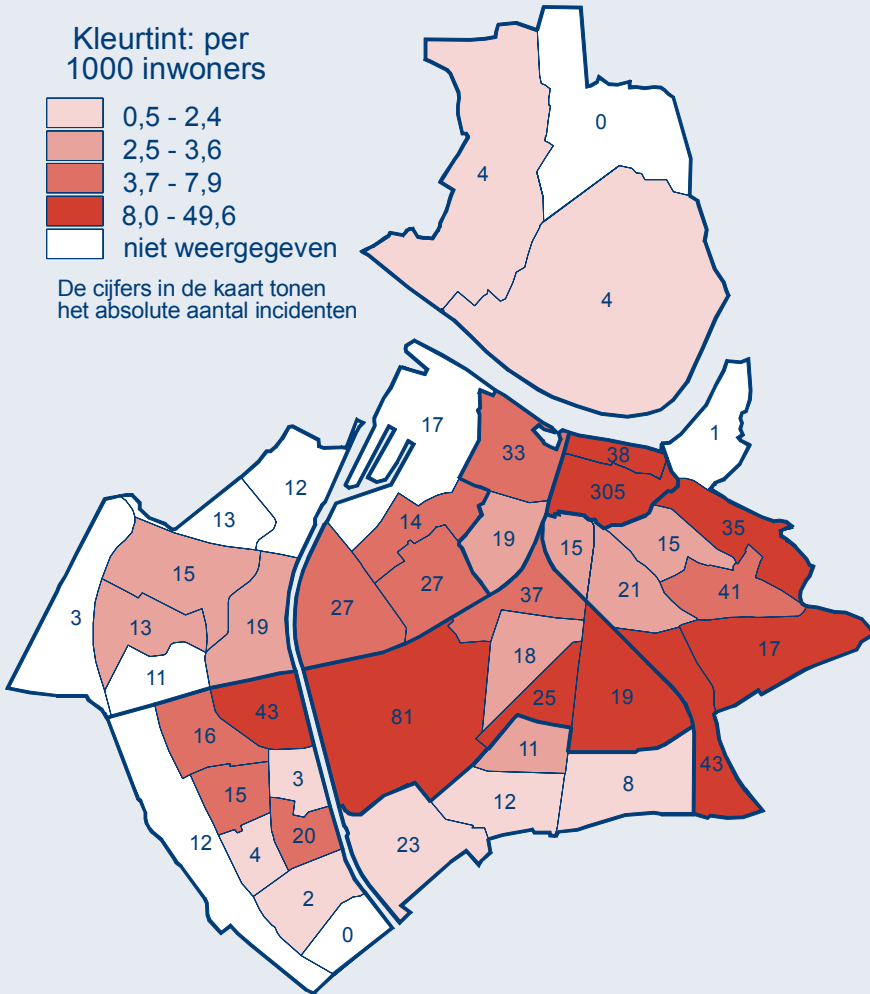
Geweld in andere gebouwen: waar is het gebeurd?

Kleurtint: per 1000 inwoners

De cijfers in de kaart tonen het absolute aantal incidenten

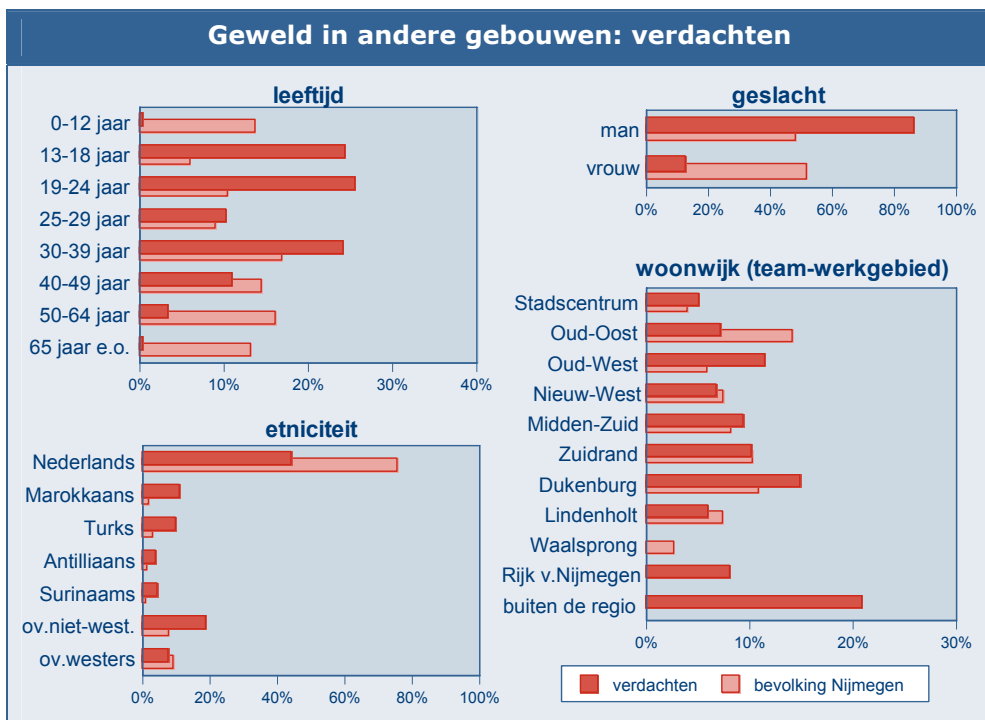
Waar?

Incidenten in andere gebouwen spelen zich vooral af in bedrijven, waaronder (maar niet beperkt tot) winkels en horeca. Het betreft wel incidenten die niet zijn ingedeeld als uitgaansgeweld of geweld in verband met verkrijgen van goederen. Ook incidenten op schoolterreinen, sportterreinen en instellingen (zoals ziekenhuizen, psychiatrisch centrum, jeugdgevangenis en de gemeente) komen hierbij voor. In de wijken Stadscentrum, Oud-Oost en Midden-Zuid, waar diverse instellingen zijn gevestigd, komen dan ook relatief veel incidenten voor.

Van de incidenten in de categorie 'geweld in overige gebouwen' spelen zich 122 af op een schoolterrein (11%). Daarnaast zijn er nog 30 incidenten in andere categorieën die zich op school afspelen (zedendelicten, huiselijk geweld en geweld in verband met verkrijgen van goederen). In totaal betreft het 152 incidenten: 43 per jaar. Bij 12 van die incidenten werden wapens gebruikt: 3 keer vuurwapens en 9 keer andere wapens (zoals bijvoorbeeld een pen, aansteker, schaar of balletjeswapen). Uit een analyse van de politie over de jaren 2001 t/m 2003 bleek overigens dat de meeste geweldsincidenten op school zich voordoen in het voortgezet onderwijs (57%). Afgezet tegen het aantal leerlingen zijn er relatief veel geweldsincidenten op het speciaal onderwijs.

Verdachten

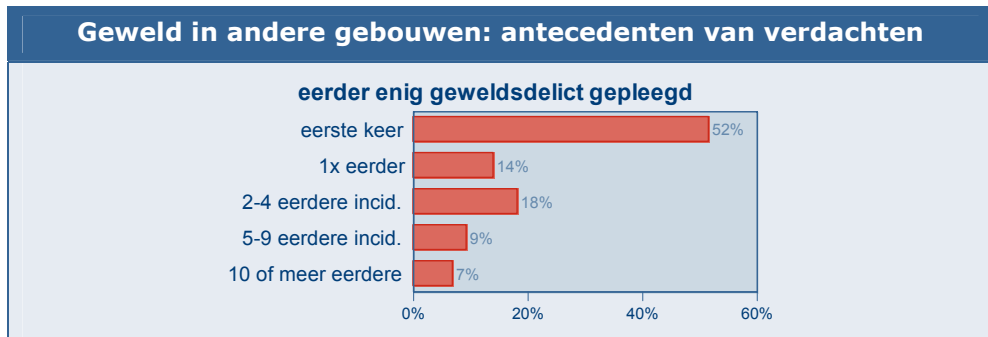
Geweld in andere gebouwen wordt relatief veel gepleegd door jongeren van 13 t/m 24 jaar (met name vaak op scholen en schoolterreinen). Allochtone bewoners uit alle niet-westerse groepen zijn onder de verdachten oververtegenwoordigd. De groep overig niet-westers omvat diverse landen, waarvan Angola en Somalië het meest voorkomen. Die hoge score heeft wel mede te maken met de aanwezigheid van het

Gebaseerd op 236 verdachten, in totaal 201 verschillende personen.

AZC, waar verschillende incidenten plaatsvonden. Relatief veel van de verdachten zijn afkomstig uit de teams Oud-West en Dukenburg.

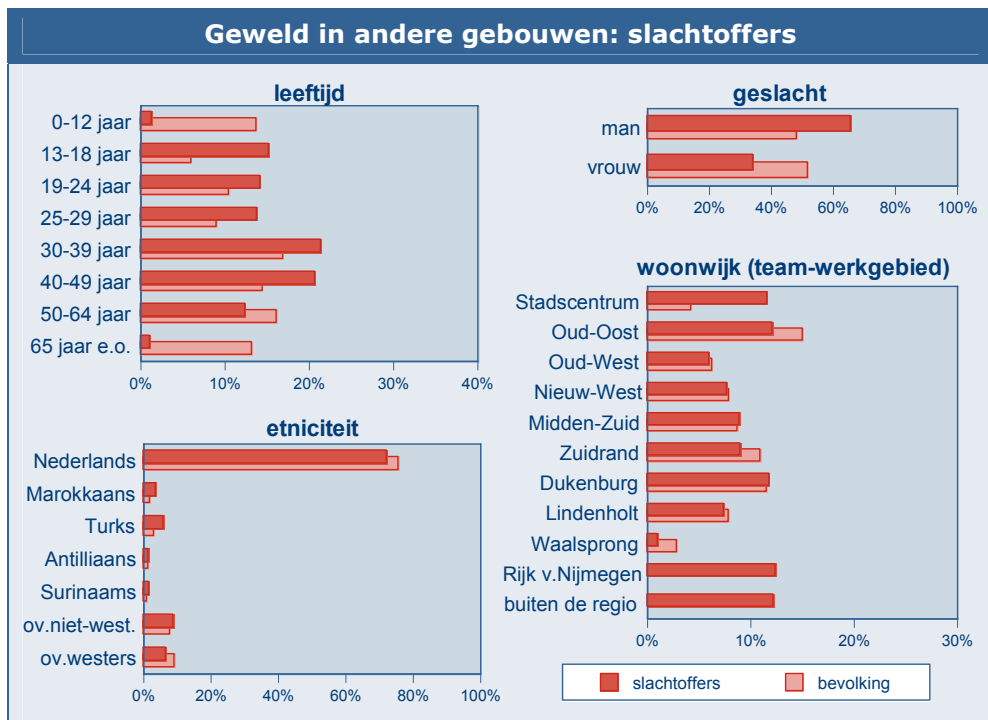
Van de verdachten betrokken bij deze categorie van geweld, heeft 52% niet eerder een geweldsdelict gepleegd. Een groep van 22% was verantwoordelijk voor 1-4 eerdere incidenten; 16% pleegde 5 of meer eerdere geweldsdelicten.

Gebaseerd op 236 verdachten, in totaal 201 verschillende personen.

Slachtoffers

De kenmerken van slachtoffers worden hieronder weergegeven. Slachtoffers zijn oververtegenwoordigd in alle leeftijdsgroepen van 13 t/m 49 jaar. Twee van de drie slachtoffers zijn man en slachtoffers wonen relatief vaak in het Stadscentrum. Naar etniciteit lijkt het te gaan om een redelijk gemiddelde groep (met een lichte oververtegenwoordiging van de Turkse en Marokkaanse groepen).

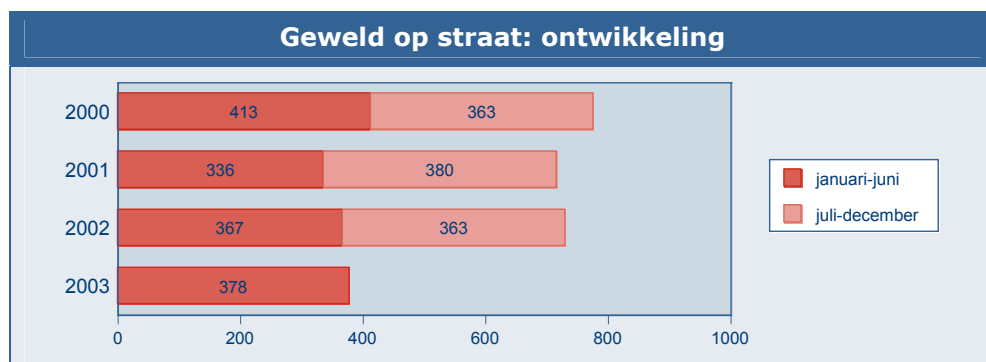
Hoofdstuk 9. Geweld op straat

Geweld op straat vormt de grootste groep geweldsincidenten met bijna 750 delicten per jaar, mede omdat deze niet eenvoudig verder kon worden onderverdeeld. Deze incidenten spelen zich vooral af tussen 12 en 21 uur; verdachten zijn er relatief veel onder jongeren. Uit een dossierstudie onder een steekproef van 500 incidenten ontstaat een beeld van de verschillende vormen van agressie op straat. De belangrijkste vormen blijken: verkeersgeweld, huiselijk geweld, slepende conflicten, geweld zonder aanleiding, meningsverschillen, aanspreken op gedrag, problemen met de werksituatie en lastig vallen van anderen.

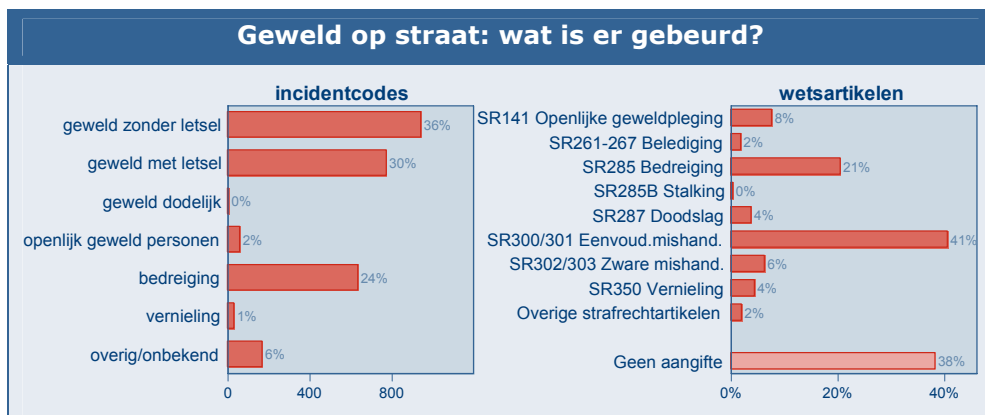
Dit hoofdstuk omvat geweldsincidenten op straat (inclusief openbaar vervoer en station), die niet in een van de andere categorieën konden worden onderverdeeld. Het betreft 2600 incidenten, waarmee deze groep de grootste categorie van geweldsincidenten vormt.

Alle geweld op straat in de wijk Centrum gedurende de nacht (van 21 tot 7 uur) is ingedeeld als uitgaansgeweld. In hetzelfde hoofdstuk zagen we ook dat er een kleine 200 incidenten zijn in de andere wijken gedurende de nacht, die mogelijk ook als uitgaansgeweld kunnen worden aangemerkt. Omdat daarover geen zekerheid bestaat zijn deze incidenten ingedeeld in de categorie geweld op straat die in dit hoofdstuk wordt besproken. Incidenten die zich op straat afspelen, maar eerder zijn ingedeeld als uitgaansgeweld, zedendelicten, huiselijk geweld, geweld in verband met verkrijgen van goederen of geweld op het werk vallen niet onder deze categorie.

De ontwikkeling van de categorie geweld op straat blijkt uit onderstaande figuur. In 2001 en 2002 lag het aantal incidenten iets lager dan in 2000, maar van een algemeen dalende lijn is zeker geen sprake.

De incidentcodes en wetsartikelen behorende bij deze 2600 delicten worden hieronder weergegeven. Er is relatief veel sprake van fysiek geweld, terwijl in ongeveer een kwart van de gevallen sprake is van bedreiging. Deze groep incidenten omvat verder gevallen van openlijke geweldpleging, belediging en vernieling.

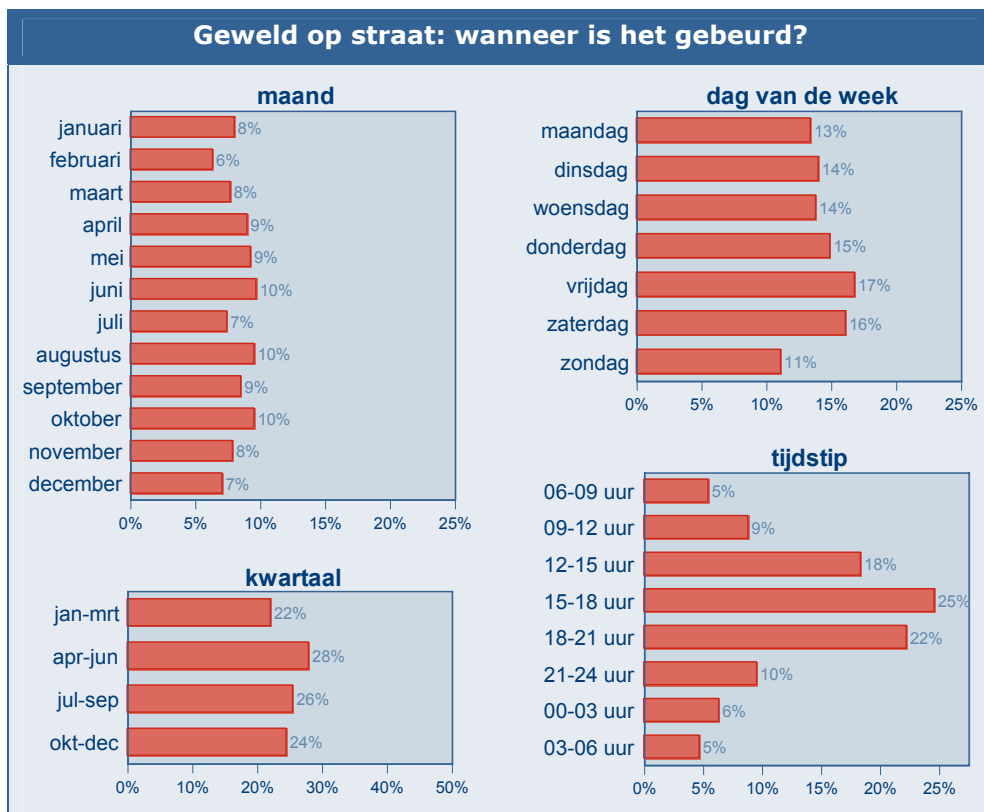
Zwaarte en wapengebruik

Ook de onderstaande grafieken laten zien dat er op straat vaak sprake is van fysiek geweld. Bij dit soort incidenten worden iets vaker dan gemiddeld wapens gebruikt, vooral slag- en steekwapens. Bij 14% van alle incidenten (dat zijn 384 incidenten) werden wapens gebruikt, waarvan 61 keer vuurwapens.

Wanneer?

Gewelddelicten op de openbare weg doen zich in de zomermaanden iets vaker voor dan in de wintermaanden, maar het verschil is slechts beperkt. Ook komen deze delicten op vrijdag en zaterdag iets vaker voor dan gemiddeld, en op zondag iets minder, maar ook hier is geen sprake van grote verschillen. Incidenten op straat spelen zich vooral af in de middag en vroege avond (65% tussen 12 en 21 uur).

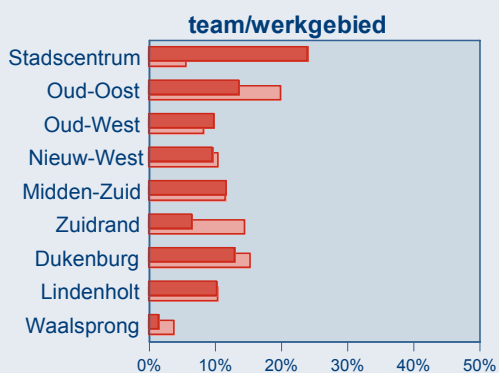
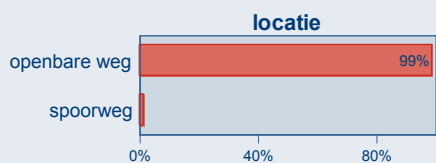

Alleen gebaseerd op HKS (dus op aangiften); maand- en kwartaalcijfers gemiddeld per jaar.

Waar?

Geweld op straat doet zich voornamelijk op de openbare weg voor (99%) en incidenteel langs het spoor. In het Stadscentrum (wijken Centrum en Benedenstad) en in de wijken Wolfskuil en Nije Veld deden zich de meeste incidenten voor. De straten met het hoogste aantal meldingen zijn Stationsplein en Graafseweg.

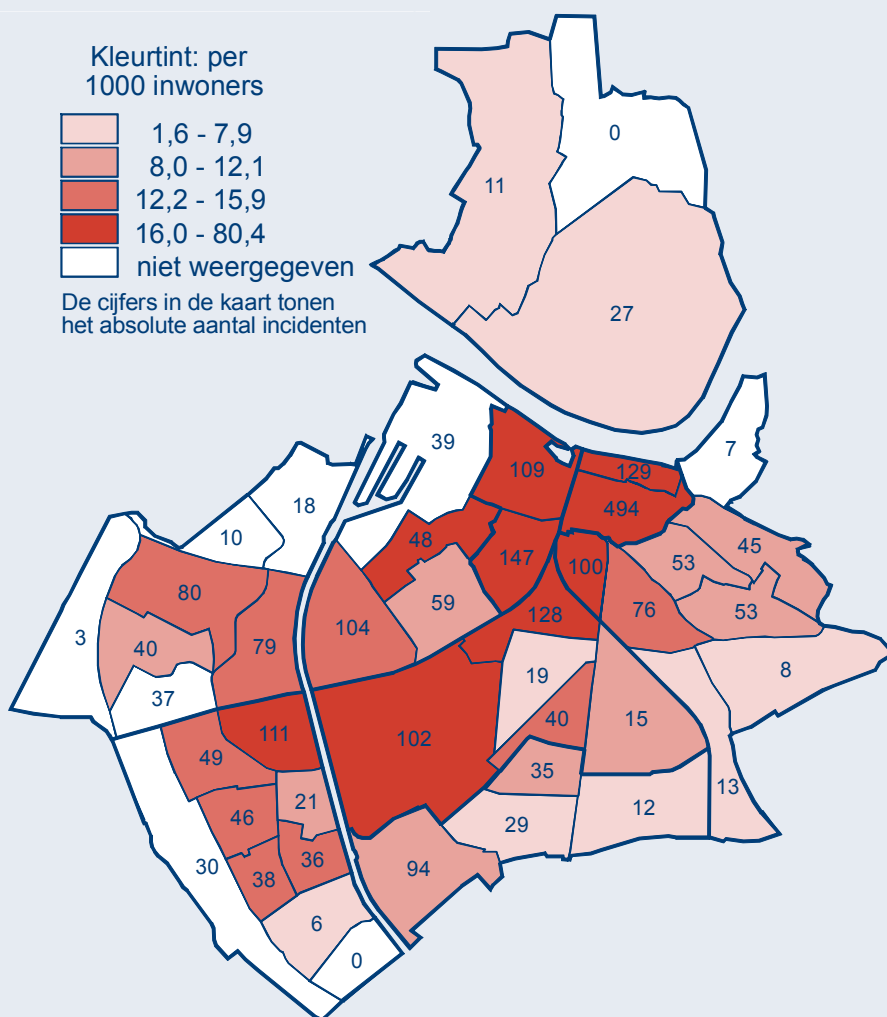
Geweld op straat: waar is het gebeurd?

Kleurtint: per 1000 inwoners

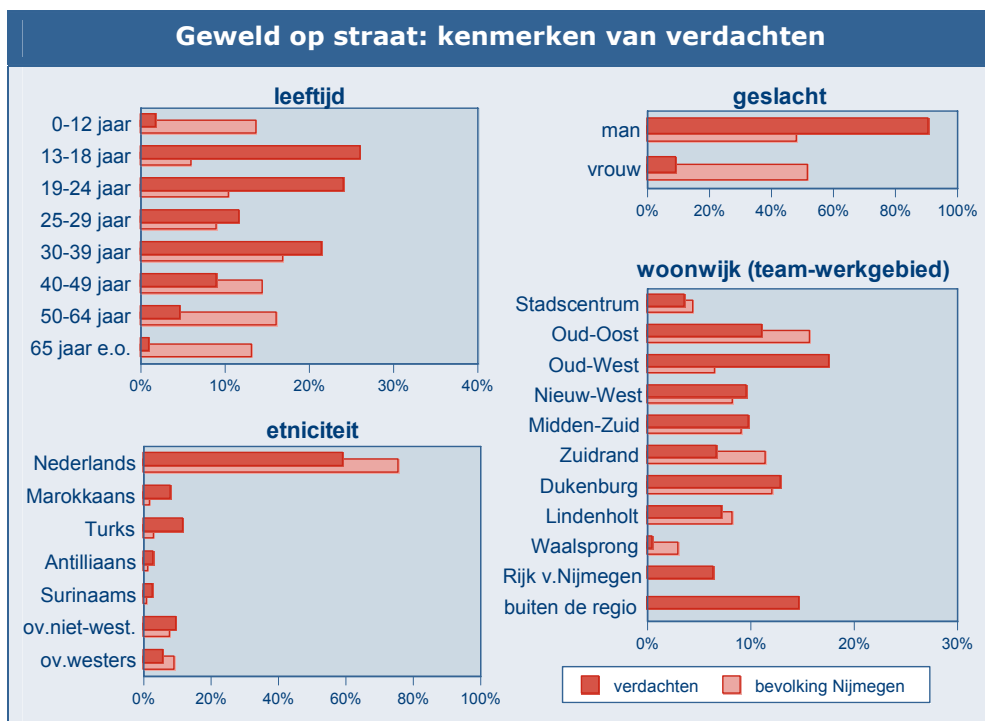

De cijfers in de kaart tonen het absolute aantal incidenten

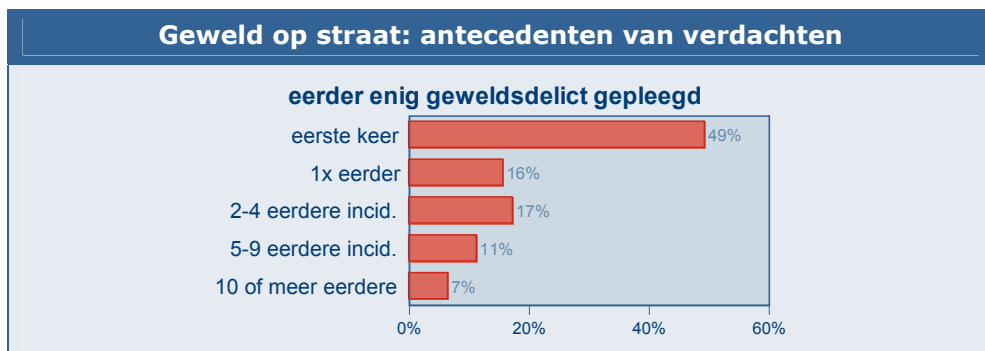
Verdachten

Verdachten van geweld op straat zijn er vooral veel onder jongeren, waarbij met name de groep van 13 t/m 18 jaar sterk is oververtegenwoordigd. Naar etniciteit zijn vooral de Turkse en Marokkaanse groep oververtegenwoordigd bij geweld op straat. Negen van de tien verdachten zijn van het mannelijk geslacht en 21% komt van buiten Nijmegen. Binnen Nijmegen zijn relatief veel verdachten afkomstig uit het team Oud-West.

Gebaseerd op 613 verdachten, in totaal 503 verschillende personen.

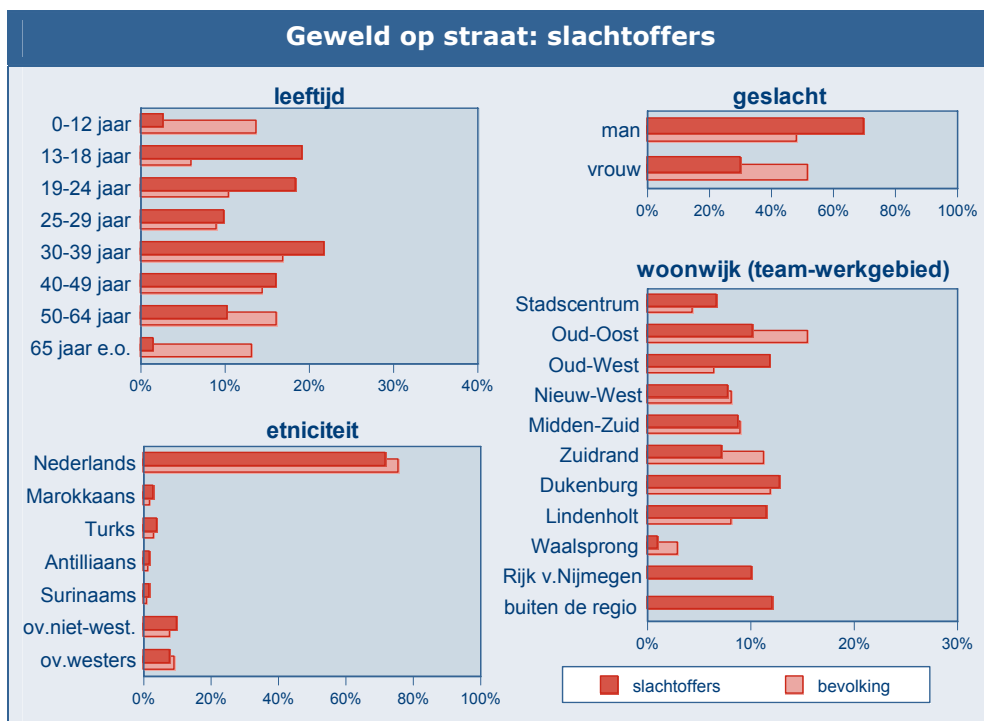
De helft van de verdachten heeft geen geweldsantecedenten. Ongeveer 33% wordt verdacht van 1-4 keer eerdere geweldsincidenten; 18% van 5 of meer eerdere delicten met agressie.

Gebaseerd op 613 verdachten, in totaal 503 verschillende personen.

Slachtoffers

Slachtoffers van geweld op straat zijn relatief vaak tussen de 13 en 24 jaar, maar ook de groep van 30-39 jaar is oververtegenwoordigd. Kinderen tot 12 jaar en ouderen (met name vanaf 65 jaar) worden nauwelijks slachtoffer. Van de slachtoffers van geweld op straat is 70% van het mannelijk geslacht. Verder komt 22% van de slachtoffers van buiten Nijmegen. Inwoners uit de wijken Stadscentrum, Oud-West en Lindenholt zijn oververtegenwoordigd onder de slachtoffers.

Nadere analyse geweld op straat

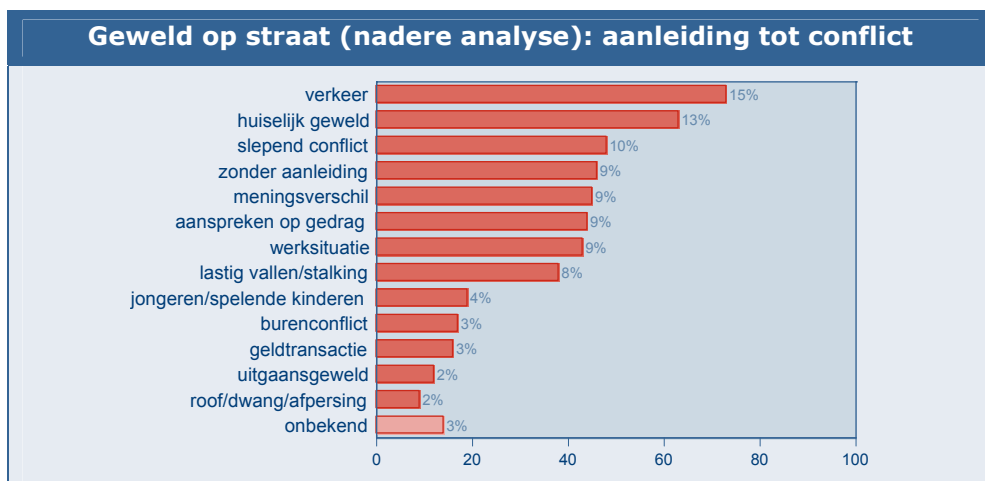
Geweld op straat is de grootste categorie van geweldsincidenten uit dit onderzoek. Het omvat agressie met zeer uiteenlopende aanleidingen (zoals verkeersagressie, geweld zonder aanleiding en conflicten in relationele sfeer), maar op basis van de standaard coderingen zoals door de politie worden gebruikt was het niet mogelijk een nadere onderverdeling te maken. Daarom is besloten tot een nadere analyse binnen deze categorie om meer zicht te krijgen op de achtergronden. Dat is gebeurd in de vorm van een dossierstudie: het doorlezen van aangiftes, verhoren van verdachten en getuigen en bevindingen door agenten.

Voor deze analyse hebben we ons beperkt tot een periode van 12 maanden (1 juli 2002 t/m 30 juni 2003). Deze periode omvat 741 incidenten geweld op straat. De selectie werd verder beperkt tot die incidenten waarbij tenminste een slachtoffer/aangever, verdachte of getuige bekend was en dus ook iets over het verloop van het incident is opgetekend. Dat leidde uiteindelijk tot een selectie van 515 geweldsincidenten.

Het betrof in totaal 532 mutaties in BPS, maar van een aantal daarvan was bekend dat het om dezelfde incidenten gaat en deze werden dan slechts eenmaal meegeteld.

Uit analyse is gebleken dat van 22 andere mutaties mag worden aangenomen dat zij eveneens dubbel zijn geteld (4%). Bij de ontdebelling bij de start van het onderzoek konden deze niet worden verwijderd, bijvoorbeeld omdat er geen gemeenschappelijk dossier is gemaakt of omdat invoerfouten zijn gemaakt bij locatie, datum of tijdstip van het delict. Verder zijn zes mutaties aangetroffen waar geen sprake bleek te zijn van geweld (1%): bijvoorbeeld valse aangifte of lege mutaties. In totaal betreft het dus 5% van de 515 incidenten die ten onrechte in de analyse zijn betrokken. Daardoor bleven er 487 incidenten die konden worden geclassificeerd.

De classificatie is aangebracht op basis van de beschikbare informatie en niet op basis van bevindingen van de rechter of ander bewijs. Gebleken is dat de verhalen van dader en slachtoffer regelmatig tegenstrijdig zijn en dat in een aantal gevallen ook beiden bijdroegen aan escalatie van het conflict. Betrokken partijen vertellen dus lang niet altijd de (volledige) waarheid. Toch lijkt het er op dat in het merendeel van de gevallen incidenten in de juiste categorie konden worden ingedeeld waar het de aanleiding van het conflict betreft. Deze categorieën worden weergegeven in onderstaande grafiek.

Gebaseerd op 487 incidenten, gedurende het laatste onderzoeksjaar (juli 2002-juni 2003).

Na doorlezing van aangiftes, verhoren en andere teksten bij de geweldsincidenten op straat kunnen binnen de hoofdcategorie geweld op straat de volgende groepen worden onderscheiden:

- **verkeer:** met ruim 70 incidenten in een jaar (15%) de grootste groep. De betrokkenen kennen elkaar niet en de directe aanleiding was een verkeerssituatie (voorrang, langzaam optrekken, inhaalmanoeuvre, ruzie over een parkeerplaats), veelal gevolgd door gebaren of licht- of geluidssignalen. Vervolgens stoppen beide betrokkenen (of rijden elkaar klem), spreken elkaar aan en beginnen uiteindelijk (of direct) te bedreigen of vechten. Behalve auto's zijn ook bijvoorbeeld scooters, fietsers, voetgangers en een enkele keer een bus of vrachtauto betrokken. Deze incidenten spelen zich vooral af tussen 9 en 21 uur.
- **huiselijk geweld:** ruim 60 incidenten (13%) kunnen worden aangemerkt als huiselijk geweld. Bij deze delicten (die zich op straat afspelen en *niet* al eerder zijn ge-

selecteerd als huiselijk geweld, bijvoorbeeld op incidentcode of meldkamertekst) gaat het bij slechts ongeveer een kwart van de gevallen om geweld tussen partners of ex-partners. Een ongeveer even grote groep betreft een confrontatie tussen de oude en nieuwe partner van iemand. In de overige gevallen zijn het familieleden of vrienden die verhaal halen dan wel worden lastig gevallen naar aanleiding van een omstrede of afgebroken relatie, of gaat het om familierelaties (bijvoorbeeld ouder-kind of neef-nicht). Deze incidenten spelen vooral in de middag en avond (vooral tussen 15 en 21 uur).

- *slepend conflict* (10%): bij de categorie slepend conflict gaat het om conflicten die al veel langer lopen en af en toe tot een uitbarsting komen. De aanvankelijke aanleiding is niet altijd (bij beide partijen) bekend. Ook bij *burenconflicten* (3%, vaak wegens overlast) en *geldtransacties* (3%, men heeft elkaar geld geleend of vindt om een andere reden dat men nog geld tegoed heeft) is vaak sprake van langer lopende conflicten. Al deze conflicten spelen vooral in de middag en avond (vooral tussen 15 en 21 uur) en komen in Dukenburg relatief vaak voor.
- *zonder aanleiding* (9%): iemand wordt zonder enige aanleiding aangevallen. De agressie kan echt uit de lucht komen vallen, maar het kan ook zijn dat het slachtoffer zich niet bewust is van de aanleiding of dat betrokkenen de werkelijke aanleiding niet aan de politie willen vertellen. Enigszins verwant is de categorie *lastig vallen* (8%), waarbij individuen of groepen de toevallige passanten lastig vallen (soms met seksuele toespelingen en in enkele andere gevallen met mogelijk racistische achtergronden). Hieronder vallen ook enkele gevallen van stalking. In ieder geval kennen dader en slachtoffer elkaar niet. Lastigvallen gebeurt vooral 's middags. Geweld zonder aanleiding komt de hele dag voor en leidt relatief vaak tot letsel.
- *meningsverschil* (9%): dader en slachtoffer verschillen met elkaar van mening over bijvoorbeeld een onderlinge koop of ruil, honden en soms over drugs. In andere gevallen ontstaat een spontane woordenwisseling die uit de hand loopt. Meningsverschillen spelen vooral tussen 15 en 21 uur en leiden relatief vaak tot wapengebruik. In Oud-West komt deze categorie vaker voor dan gemiddeld.
- *aanspreken op gedrag* (9%): deze agressie ontstaat nadat iemand wordt aangesproken op hinderlijk gedrag, vernieling, diefstal of overlast op straat. Bij de meeste van deze incidenten reageert de aangesproken persoon agressief, maar soms ook andersom. Onder deze categorie vallen ook enkele gevallen waar iemand tussenbeide wil komen in een conflict. Deze incidenten komen de hele dag voor; in Oud-Oost iets vaker dan gemiddeld.
- *werksituatie* (9%): het betreft hier voornamelijk agressie tegen ambtenaren of werknemers met een publieke functie, zoals politie, toezichthouders, buschauffeurs, NS conducteurs of medewerkers van een beveiligingsdienst. Een klein aantal incidenten heeft betrekking op arbeidsconflicten, waarbij (voormalige) collega's elkaar opzoeken of toevallig tegenkomen. Deze categorie komt in het Stadscentrum relatief vaak voor met een piek tussen 9 en 15 uur.
- *jongeren/spelende kinderen* (4%): spelen of kletsen door kinderen of jongeren loopt uit de hand en onttaardt in onderlinge agressie, of spelende kinderen worden aangevallen door passanten of omwonenden die last van hen hebben. Deze incidenten spelen vooral in het begin van de avond en er worden relatief weinig wapens gebruikt.

- *uitgaansgeweld* (2%): geweld tijdens de nacht (vooral van 3 tot 6 uur), in de directe omgeving van horecagelegenheden of op weg naar huis en meestal onder invloed. Er is relatief vaak sprake van letsel en de helft speelt in Lindenholt.
- *roof/dwang/afpersing* (2%): deze categorie betreft een aantal uiteenlopende incidenten zoals straatroof, diefstal onder dwang, afpersing en agressieve verkoop (van bijvoorbeeld parkeerkaartjes of kranten).

Tot slot is er een beperkt aantal incidenten (ongeveer 3%) waarover geen verdere informatie aanwezig is of de aanleiding op geen enkele manier uit de teksten kan worden afgeleid.

Hoofdstuk 10. Geweld tijdens het werk

Over geweld tijdens het werk zijn geen goede cijfers beschikbaar. Wel is duidelijk dat onder meer politie, toezichthouders en personeel van bijvoorbeeld NS, busmaatschappijen, GGZ, gemeentelijke diensten, winkels en horeca regelmatig worden geconfronteerd met geweld tijdens het werk. De agressie komt soms plotseling op, in andere gevallen is sprake van een geleidelijke escalatie na een meningsverschil waarin ook de bejegening van klanten een rol kan spelen. Diverse organisaties constateren een toename en verharding van agressie naar hun personeel. De impact op het personeel kan heel groot zijn. Bedrijven en instellingen nemen dan ook diverse maatregelen ter voorkoming van agressie.

In dit hoofdstuk beschrijven we geweld tijdens het werk. Helaas is er geen manier om incidenten gericht tegen mensen die bezig waren met hun werk eenduidig te identificeren. Daardoor is het niet mogelijk betrouwbare aantallen te geven. Op basis van wetsartikelen (zoals verzet tegen ambtenaar en mishandeling van ambtenaar in functie) zijn 129 incidenten uit de politieregistraties geselecteerd in de categorie geweld op het werk (met name politieagenten). Het aantal gevonden incidenten is zo klein dat een nadere uitsplitsing zoals in voorgaande hoofdstukken weinig zinvol is. Bovendien worden veel incidenten waarbij geweld tegen de politie wordt gebruikt niet als zodanig geboekt. Geweld tegen andere (gemeente)ambtenaren of ander personeel is helemaal niet te identificeren op basis van wetsartikelen of incidentcodes.

Eerder zagen we al dat onder de categorie geweld op straat ongeveer 40 incidenten werden gevonden (gedurende 12 maanden) die kunnen worden aangemerkt als geweld tegen mensen die in de (semi-)openbare ruimte hun werk doen (zoals politie, toezichthouders, buschauffeurs en beveiligingspersoneel). Over de gehele onderzoeksperiode zou dat dan overeenkomen met ongeveer 140 incidenten.

De categorie geweld in overige gebouwen is niet verder geanalyseerd, maar de geweldsincidenten die zich afspelen in winkels, horeca, andere bedrijven, scholen, sportvoorzieningen en andere instellingen zijn in ieder geval ook gedeeltelijk gericht tegen personeel. Dat deel kan dus eveneens als geweld tijdens het werk worden aangemerkt. De categorie geweld in overige gebouwen omvat in totaal 1111 incidenten, dat zijn er ruim 300 per jaar.

Tot slot is er nog het personeel in winkels en horeca dat worden geconfronteerd met diefstal met geweld. Van de 1182 incidenten in de categorie 'geweld in verband met het verkrijgen van goederen' speelde zich 10% af in een winkel: ongeveer 120 incidenten. Van de 1296 incidenten uitgaansgeweld speelde zich 41% af in een horecagelegenheid (530 delicten), waarvan eveneens een deel zich richt op het personeel.

De genoemde cijfers kunnen niet worden opgeteld, maar geven wel aan dat het om aanzienlijke aantallen gaat. Omdat het niet mogelijk is deze delicten vanuit registraties te tellen en te analyseren, is gekozen voor een andere, meer kwalitatieve be-

schrijving. Dat gebeurt met name op basis van een aantal groepsdiscussies met betrokkenen. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan geweld bij (semi-)publieke organisaties en geweld in het winkelgebied.

Geweld bij (semi-)publieke organisaties

Bij sommige organisaties met een publieke functie wordt een deel van het personeel regelmatig geconfronteerd met geweld. Om enig zicht te krijgen op deze problematiek werd in het kader van dit onderzoek een groepsdiscussie opgezet. Voor het gesprek, onder leiding van de onderzoeker, werden sleutelfiguren uitgenodigd van de politie, NS, Novio (busmaatschappij), GGZ/Crisisdienst en de gemeentelijke bureaus Burgerzaken, Belastingen en Sociale Zaken.

Hoewel verschillende organisaties registraties bijhouden van het aantal geweldsincidenten, is het niet mogelijk hieruit een totaalstelling te maken. Dat heeft onder meer te maken met definitieverschillen, de meldingsbereidheid en verschillen in werkgebied. Die meldingsbereidheid is overigens (vooral bij de lichtere vormen) afhankelijk van onder meer de persoonlijke impact, een eventuele verplichting, de moeite die ervoor gedaan moet worden en wat er met de meldingen gebeurt. De beschrijving in deze paragraaf geeft daarom geen aantallen, maar een analyse van de problematiek.

In de eerste plaats vroegen we de deelnemers met welke vormen van geweld hun personeel wordt geconfronteerd. Daarbij kan sprake zijn van non-verbale agressie (dreigend kijken, afweren, zwaaien met een stok), verbale agressie (bedreigen, beledigen, schreeuwen) en fysieke agressie. Daarnaast werden door de deelnemers de volgende vormen naar voren gebracht:

- mishandeling van personeel
- mishandeling van andere klanten (in wachtruimte/hal, reizigers)
- bedreiging
- beroving
- spugen naar controlerend personeel
- onder druk zetten (als je niet snel zorgt dat ..., dan ...)
- agressie die wordt uitgestraald door groepen (of zo wordt ervaren)
- zware agressie: zwaar lichamelijk letsel, doodslag, moord

Geen agressie (volgens de definitie van dit onderzoeksrapport), maar wel genoemd zijn: niet betalen, vernielingen en overlast/wangedrag onder invloed van drank en drugs. Deze problemen doen zich bij de meeste organisaties voor en zijn niet alleen vervelend voor personeel en klanten, maar kunnen ook ontaarden in agressie wanneer je er iets van zegt.

Mishandeling van klanten en personeel komt bij de gemeentelijke bureaus nauwelijks voor, maar wel bij de andere organisaties (politie, GGZ, NS en Novio). Bedreigingen en onder druk zetten komen echter bij al de organisaties voor. Overigens voelt niet iedereen zich even snel bedreigd. Voor zover de organisaties registraties bijhouden van agressie is dat ook een van de problemen: wat de ene persoon zal melden als bedreiging legt een collega 'gewoon' naast zich neer. Mensen die heel vaak worden geconfronteerd met bedreigingen wennen daar min of meer aan en melden de eenvoudige bedreigingen niet meer. Op bepaalde plaatsen (sommige afdelingen van de GGZ, bus en trein, politie) doen zich bijna dagelijks agressiedelicten voor. Overigens wordt het onder druk zetten (of 'op een niet gelijkwaardige manier met elkaar com-

municeren') door sommige organisaties als een van de belangrijkste en meest voorkomende vormen van agressie bestempeld.

Ten aanzien van de *ontwikkeling* over de afgelopen jaren zijn de deelnemers het erover eens dat er sprake is van een toename en dat men over het algemeen steeds brutaler lijkt te worden. Voor zover er al sprake is van een stabilisatie, wordt die toegeschreven aan een verbeterde preventie binnen de organisatie: meer inzet van toezichthouders, trainingen van personeel of verbeteringen in de omgeving. Daarnaast beamen alle deelnemers een verharding van de agressie, met een geleidelijke verschuiving van verbale agressie naar bedreigingen en mishandeling. Ook wordt gesproken over plotselinge geweldsuitbarstingen (veelal onder invloed van middelen zoals cocaïne, crack en xtc) en een verschuiving naar steeds jongere leeftijdsgroepen. Bij fysieke agressie en bedreigingen worden soms ook wapens gebruikt. Ook al zijn de daders niet van plan een wapen daadwerkelijk te gebruiken, voor de medewerkers die ermee worden geconfronteerd is dat zeer beangstigend.

In de groepsdiscussie is ook gesproken over het *verloop* van geweldsincidenten. Soms steekt de agressie onvoorzien en plotseling de kop op, maar vaak is er ook een geleidelijke aanloop en steeds verdere escalatie. De organisaties zijn het erover eens dat juist in deze fase de bejegening van de klant een belangrijke rol kan spelen. De opstelling van het personeel kan in sommige gevallen agressie voeden en hoewel een professionele opstelling verwacht mag worden, worden daarbij wel eens fouten gemaakt, bijvoorbeeld onder invloed van stress, tijdsdruk of privé-problemen. Politie en GGZ worden ook wel geconfronteerd met conflictsituaties en zeer tegenstrijdige belangen, waar een tactvolle oplossing moet worden gevonden.

Een ander onderwerp van gesprek was de *impact* van de agressiedelicten. Relatief lichte vormen van verbale agressie kunnen door het personeel soms al als heel vervelend worden ervaren, vooral als zij erg hun best doen om de klant te helpen. Voor verschillende deelnemers is vooral de machteloosheid van invloed op de impact: het feit dat je niets terug kunt of mag doen. Sommige personen voelen zich veel beter als ze een klap terug konden geven, en soms gebeurt dat ook hoewel het over het algemeen aan het personeel sterk wordt ontraden. De wetenschap of de dader gepakt is en wat er verder mee gebeurt speelt eveneens een rol bij het verwerkingsproces. Uiteraard zijn ook de zwaarte van de incidenten, de hoeveelheid en de eigen gesteldheid (hoe zit je in je vel) bepalend voor de impact op het personeel. Misschien nog wel het meest bepalend voor de impact echter beschouwt men de opvang van het personeel na een gewelddadig incident. Deze nazorg, en vooral ook de eerste opvang, worden door alle deelnemers zeer belangrijk genoemd. Behalve het directe slachtoffer kan ook ander personeel de gevolgen ervaren van agressiedelicten, bijvoorbeeld door de machteloosheid of zelfs schuldgevoel omdat ze niet konden ingrijpen of dat in ieder geval niet hebben gedaan. Anderen kunnen plotseling beseffen dat dit ook hen kan overkomen.

Tot slot is gesproken over *wat je als organisatie kunt doen* om agressie te voorkomen en de gevolgen te beperken. Belangrijk is uiteraard preventie: op zoveel mogelijk manieren proberen te voorkomen dat agressie ontstaat. Een veel gebruikte manier is het aanbieden van trainingen of cursussen voor personeel (waarbij al snel de vraag

opkomt of je deze wel of niet verplicht moet stellen). Verder kun je veel doen met de inrichting van je gebouw, bijvoorbeeld door open, lichte en schone ruimtes maar ook door de inrichting van de spreekkamers (zodanig dat er altijd een vluchtweg is voor het personeel, bijvoorbeeld met aan beide zijden een deur). Inzet van beveiligingspersoneel, camera's en alarmknoppen worden eveneens genoemd. Een goede voorbereiding en risico-inschatting (bijvoorbeeld bij huisbezoek) kan ook van groot belang blijken te zijn. Verder kan een agressieprotocol van belang zijn, mits het personeel dat protocol kent en erop kan vertrouwen, bijvoorbeeld in die zin dat er snel hulp komt als dat nodig is. Tot slot werd het analyseren van geweldsincidenten genoemd, met als doel herhaling te voorkomen.

Op het moment dat een conflict dreigt te escaleren wordt vooral bij de gemeentelijke bureaus vaak een leidinggevende ingeschakeld. Dat geeft even een moment van rust, een zekere erkenning van de grieven van de klant en de stap in de hiërarchie kan soms ook al bijdragen aan stabilisatie. De leidinggevende luistert wat er aan de hand is en probeert met een oplossing te komen om de klant een tevredener gevoel te geven, echter zonder het personeel af te vallen. Als de klant onredelijk blijft of toch agressief wordt, stelt men vaak voor om later nog eens verder te praten en/of wordt de klant naar huis gestuurd, desnoods met hulp van de politie. Ook vervolgspraken met de klant vinden soms plaats op het politiebureau. In andere situaties, zoals bij kaartcontrole in bus en trein is deëscalatie van groot belang: het personeel kan immers moeilijk weglopen. Bij alle organisaties wordt zo nodig ander personeel opgetrommeld om in ieder geval een getalsmatig overwicht te bieden. Bij de politie kunnen uiteraard wanneer dat nodig is wapens worden ingezet. Vooral pepperspray wordt daarbij een effectief instrument genoemd.

Wanneer het toch uit de hand is gelopen wordt het belang van goede nazorg voor personeel en eventuele toeschouwers van groot belang genoemd. Van de nazorg voor het personeel wordt gezegd dat deze over het algemeen goed geregeld is. Een adequate nazorg voor burgers die (bijvoorbeeld als ooggetuige) betrokken zijn bij incidenten is echter veel minder goed geregeld. Over het algemeen wordt, afhankelijk van de zwaarte van de incidenten, wel aangifte gedaan en zo nodig een gebouw- of terreinverbod opgelegd. Personeel is soms huiverig om aangifte te doen als dat op persoonlijke naam moet, omdat de dader bij een rechtszaak dan naam en adresgegevens kan achterhalen. Als aangifte gedaan kan worden namens het bedrijf of minimaal op het adres van het bedrijf is de bereidheid daartoe groter.

Geweld in winkels

Andere plaatsen waar personeel regelmatig wordt geconfronteerd met agressie zijn winkels en horeca (vooral nachthoreca). Incidenten in de horeca zijn niet verder onderzocht, maar maken deel uit van de categorie uitgaansgeweld.

In het begin van dit hoofdstuk zagen we dat van het geweld in verband met het verkrijgen van goederen zich ongeveer 120 incidenten afspeelden in winkels. In de categorie geweld in overige gebouwen (dus waar registraties geen melding maken van diefstal of beroving) werden nog eens ruim 200 geweldsincidenten gevonden die zich in winkels afspeelden. In totaal betreft het dus 320 geweldsincidenten (91 per jaar) in winkels, voorzover deze in de politieregistraties kunnen worden geteld.

Medio 2003 heeft Oostveen Beleidsonderzoek en Advies, in het kader van een ander onderzoek (Quickscan Veiligheid in het winkelgebied Nijmegen-Centrum) twee groepsdiscussies gehouden met winkeliers uit de wijk Centrum. De informatie in de

rest van deze paragraaf is gebaseerd op deze gesprekken. Anders dan in het genoemde onderzoek blijft de beschrijving hier beperkt tot agressie.

Winkeliers beschouwen agressie in de winkel (naast winkeldiefstal) als een van de belangrijkste veiligheidsproblemen. Diefstal met geweld en andere vormen van agressie (bijvoorbeeld bij onenigheid met een klant) komen regelmatig voor en hebben een grote impact. Er bestaan verschillende scenario's van agressie in de winkel:

- Een gewone winkeldiefstal, waar de dief agressief reageert op aanhouding door het personeel. De lichtste vorm (felle discussie met luide stemverheffing) wordt door personeel en klanten al als erg vervelend ervaren, maar ook bedreiging en fysiek geweld komen regelmatig voor. Veel winkels hanteren als beleid om een dief te laten lopen wanneer deze agressief wordt (uit veiligheid voor personeel en klanten); anderen gebruiken fysieke dwang en zo nodig gematigd geweld om een dief in bedwang te houden tot de politie komt.
- Sommige dieven zijn bij binnenkomst al van plan geweld te gebruiken. Zij doen zich voor als geïnteresseerde klant en vragen artikelen uit een vitrine te tonen, om de artikelen vervolgens weg te rukken of het personeel een harde klap op de arm te verkopen en er met de artikelen vandoor te gaan. Een extremere vorm is een overval. Overvallen komen gelukkig zelden voor, maar als het toch gebeurt worden de gevolgen voor het personeel 'absoluut traumatisch' genoemd en kunnen leiden tot langdurige angstgevoelens. Het wegbrengen van de dagopbrengst naar de bank wordt eveneens als riskante onderneming bestempeld en voor veel winkels is dat reden om gespecialiseerde geldtransportbedrijven in te schakelen.
- Als derde belangrijke groep worden ontevreden klanten genoemd, die hun gelijk komen halen. Deze vorm van agressie is soms te voorkomen door een klantvriendelijke en soepele opstelling, maar die opstelling betekent tevens dat er meer kans op misbruik ontstaat. Vooral filiaalhouders klagen over mensen die elders gestolen goederen proberen te ruilen voor geld en flink tekeer gaan als dat wordt geweigerd. Supermarkten worden geconfronteerd met agressieve tieners in verband met de leeftijdscontrole bij verkoop van alcohol.
- Tot slot kan er ruzie ontstaan tussen klanten onderling, om het laatst aanwezige exemplaar van een bepaald artikel, of om bestaande conflicten tussen personen die in de winkel escaleren. Dat leidt tot verbaal en soms fysiek geweld. Personeel dat tussenbeide probeert te komen kan daarbij zelf slachtoffer worden.

Als een van de meest ingrijpende vormen van agressie noemen de winkeliers bedreiging, in het bijzonder het dreigement om later terug te komen of personeelsleden thuis op te zoeken. Dreigementen zoals 'ik weet je te wonen', afkomstig van 'mensen die niets te verliezen hebben' kunnen soms wekenlang een grote impact hebben op personeel. Gelukkig lopen niet alle conflicten uit de hand; in veel gevallen slaagt het personeel er in dreigende conflicten te sussen voordat ze escaleren. In de meeste gevallen blijft het dan ook bij verbaal geweld.

Deel 2

Verdieping

Nadat de verschillende vormen van geweld zijn omschreven volgen in de laatste hoofdstukken enkele verdiepingsslagen. Daarbij wordt steeds een specifieke groep verdachten of adressen uitgelicht en nader geanalyseerd. Dit gedeelte is meer kwalitatief van aard, hoewel ook cijfers worden gepresenteerd. Voor elk hoofdstuk werd een andere analyse ingezet om de specifieke vragen te kunnen beantwoorden en elk hoofdstuk kent dan ook een andere opzet. Bovendien wordt in elk hoofdstuk een andere vorm van conflicthistorie gebruikt.

Hoofdstuk 11 geeft een beeld van de *veelplegers* van geweld: mensen die zich schuldig maakten aan minimaal 6 geweldsincidenten. Na een beschrijving van de kenmerken van deze groep bekijken we de persoonlijke conflicthistorie: aan wat voor delicten maken zij zich allemaal schuldig en is er wellicht sprake van een geleidelijke ontwikkeling naar steeds zwaardere incidenten?

In hoofdstuk 12 bekijken we *jonge verdachten*: personen die een of meer geweldsdelicten begingen op een leeftijd van maximaal 16 jaar. Bij deze groep bekijken we de kenmerken van de verdachten, maar ook van de betreffende geweldsdelicten en van hun slachtoffers. Daarna wordt gekeken naar een eventuele conflicthistorie in het gezin: maakten ouders, broers, zussen of andere huisgenoten zich in het verleden schuldig aan geweld?

In hoofdstuk 13 tot slot volgt een analyse van *adressen waar zich huiselijk geweld afspeelt*. We bekijken in hoeverre sprake is van een conflicthistorie op de adressen: meldingen rond relationele of andere agressie en andere incidenten op het adres.

Hoofdstuk 11. Veelplegers van geweld en hun persoonlijke conflicthistorie

Nijmegen kent 182 veelplegers geweld: personen die in 2000 of 2001 een geweldsdelict pleegden en dat minstens vijf keer eerder deden. Deze personen zijn samen verantwoordelijk voor zeker 1928 geweldsincidenten en ongeveer 8000 andere delicten in of buiten Nijmegen. Het merendeel van hen heeft een indrukwekkende lijst van anteceden-ten op gebied van lichte en zware agressie, diefstallen, heling, vernielin-gen en verkeers-, drugs- en wapendelicten. Een aanzienlijk deel is al minstens 10 jaar actief en pleegde als tiener het eerste geweldsdelict.

In hoofdstuk 2 zagen we dat een aantal personen meerdere geweldsincidenten op hun naam hebben staan. In totaal 182 personen hebben meer dan vijf geweldsdelicten gepleegd. In dit hoofdstuk wordt deze groep veelplegers van geweld nader onderzocht. In de eerste plaats bekijken we een aantal kenmerken van de personen. Vervolgens wordt beschreven aan welke delicten deze groep zich schuldig maakt en of dat ook andere delicten betreft dan geweldsdelicten.

Net zoals elders in dit rapport bij de beschrijving van verdachten wordt alleen gebruik gemaakt van informatie uit HKS. HKS (en niet BPS) is immers de meest betrouwbare bron om uitspraken te doen over verdachten en hun delicten. Het betekent dat de analyse in dit hoofdstuk zich beperkt tot die delicten die bij de politie bekend zijn, waar aangifte is gedaan en waar bovendien een verdachte bekend is. Het werkelijke aantal delicten zal dan ook hoger liggen dan de aantallen die in dit hoofdstuk zijn genoemd. Anderzijds kan het gedeeltelijk zaken betreffen waar de rechter zich (nog) niet heeft uitgesproken over de schuldvraag. Mocht een rechter overigens beslissen tot vrijspraak, dan wordt de persoon ook in HKS en BPS niet langer als verdachte aangemerkt (in overleg met de privacyambtenaar).

Een andere beperking van HKS betreft de achterstand bij de invoer van gegevens. Deze beperking betekent dat onder een veelpleger in dit hoofdstuk iemand wordt verstaan die grofweg in de kalenderjaren 2000 of 2001 ten minste een geweldsdelict heeft gepleegd in Nijmegen, terwijl hij of zij in alle jaren tot en met 2001 in totaal minimaal zes geweldsdelicten op zijn naam heeft staan (in Nijmegen of elders in Nederland).

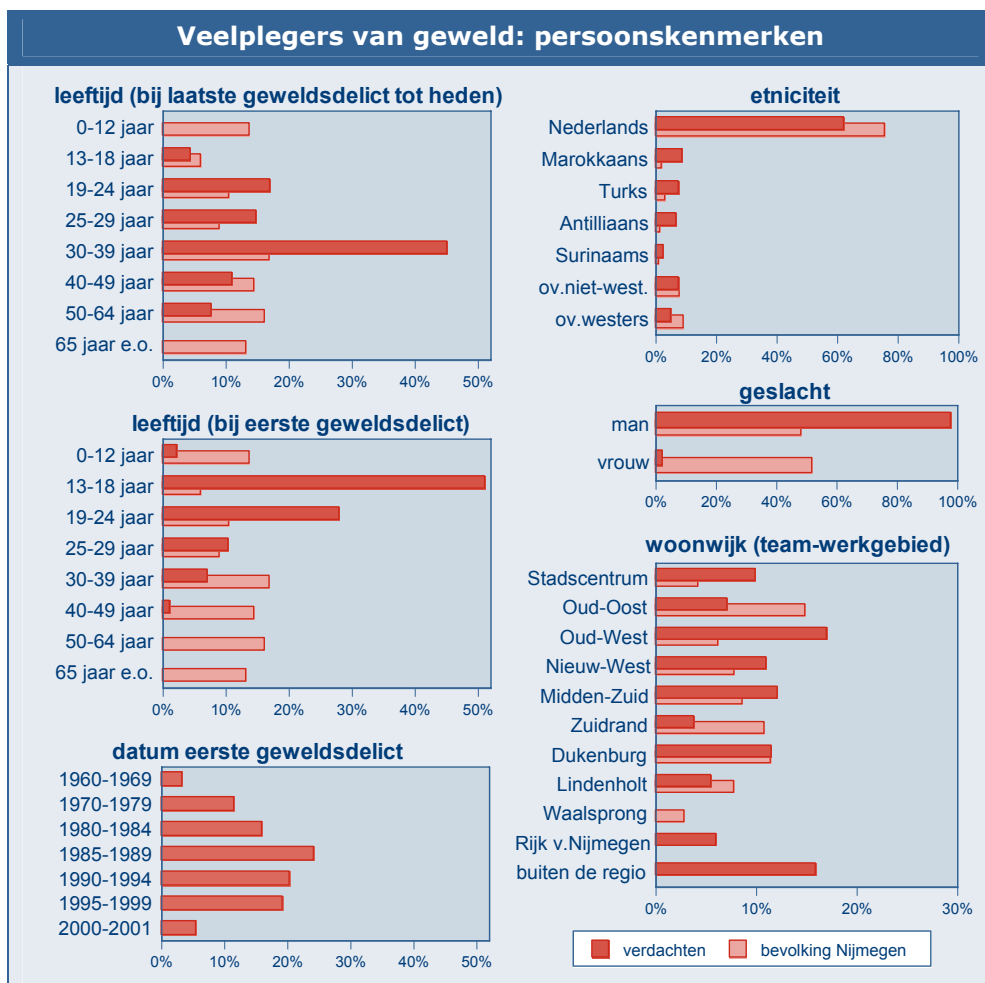
Kenmerken van de verdachten

In de grafieken op de volgende bladzijde worden in de eerste plaats kenmerken van deze veelplegers weergegeven. Omdat het hier gaat om de beschrijving van de verdachten (in plaats van, zoals elders in dit rapport, van delicten) wordt elke verdachte in deze grafieken eenmaal weergegeven.

Wanneer we kijken naar de leeftijd bij het laatste delict blijkt dat onder de veelplegers met name personen van 30-39 jaar zijn oververtegenwoordigd: 45% zit in deze leeftijdsgroep en nog eens 19% is 40 jaar of ouder. Nog geen kwart van de veelplegers was bij het laatste delict jonger dan 25 jaar.

Indien we echter kijken naar de leeftijd van de verdachten op het moment dat zij hun eerste geweldsdelict pleegden ontstaat een totaal ander beeld. Van alle veelplegers geweld was de helft 13 t/m 18 jaar toen zij zich voor het eerst schuldig maakten aan een geweldsincident. In totaal 81% van de veelplegers pleegde zijn of haar eerste geweldsdelict voordat ze 25 jaar werden.

Combinatie van deze twee bevindingen leidt tot de conclusie dat er in veel gevallen sprake moet zijn van een langdurige periode waarover de geweldsincidenten zich uitstrekken. Dat blijkt inderdaad het geval. Meer dan de helft van de veelplegers (55%) pleegde het eerste geweldsdelict voor 1990 en een deel van hen zelfs in de jaren zestig of zeventig van de vorige eeuw. Slechts een kwart van de veelplegers begon pas na 1995 met het plegen van gewelddadige delicten.

Deze grafiek is gebaseerd op 182 personen die worden verdacht van ten minste 6 geweldsdelicten (waarvan de laatste in 2000 of 2001). Anders dan bij andere grafieken met verdachten wordt elke persoon hier slechts eenmaal weergegeven.

De rechterzijde van de grafiek toont andere kenmerken van de veelplegers. Deze groep vrijwel uitsluitend uit mannen (178 mannen en 4 vrouwen). Net zoals bij alle verdachten van geweldsdelicten (zoals beschreven in hoofdstuk 2) zijn ook onder de veelplegers inwoners van Marokkaanse, Turkse, Antilliaanse en Surinaamse etniciteit oververtegenwoordigd, maar dat geldt niet voor overige niet-westerse groepen. Ongeveer twee van de tien veelplegers woonde (tijdens het laatste delict) niet in Nijmegen. Binnen Nijmegen wonen relatief veel veelplegers in de teams Stadscentrum en Oud-West.

Persoonlijke conflicthistorie

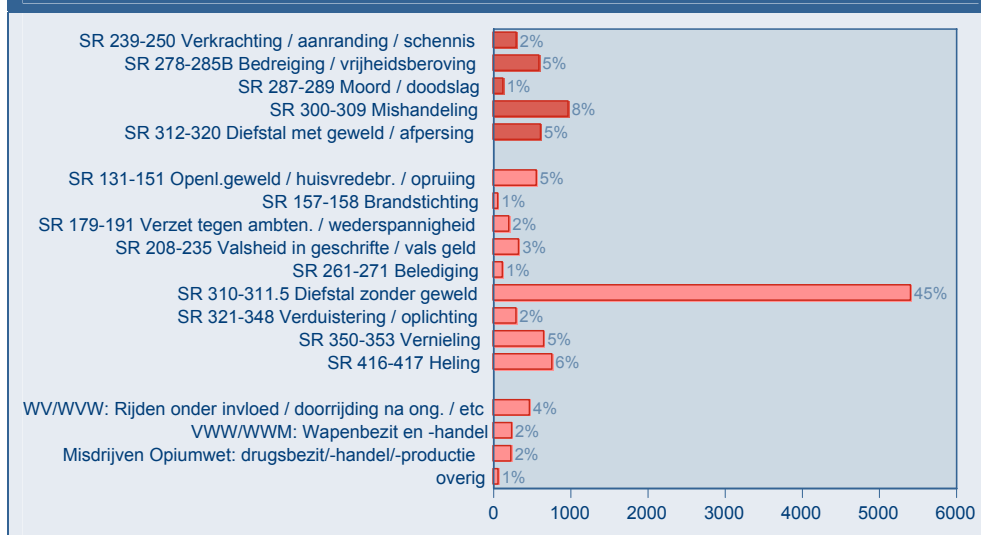
In het tweede deel van dit hoofdstuk bekijken we de persoonlijke conflicthistorie van de veelplegers. Van de 182 veelplegers is in HKS opgezocht van welke delicten zij allemaal worden verdacht. Verder is bekeken of sprake is van een geleidelijke ontwikkeling van lichte delicten zonder geweld tot zwaardere geweldsdelicten. De analyse is deels gebeurd op basis van tellingen (de weergegeven grafieken en cijfers). Daarnaast werd voor elk van de 182 verdachten de antecedentenlijst bekeken om een beeld te kunnen krijgen van de individuele ontwikkeling. Hierbij is uitsluitend gekeken naar wetsartikelen die van toepassing zijn op de delicten en de pleegdatum en niet naar andere kenmerken zoals plaats van delict, slachtoffers, wapengebruik en andere modi operandi. Bovendien gaat het ook in deze paragraaf, vanwege de aard van het HKS systeem, alleen om de delicten waarbij aangifte is gedaan en de dader bekend is. HKS is een landelijk systeem, dus niet alle delicten hoeven in Nijmegen te zijn gepleegd, maar elke veelpleger pleegde ten minste een geweldsdelict in Nijmegen in 2000 of 2001.

De 182 veelplegers kunnen in verband worden gebracht met ongeveer 10.000 incidenten (al dan niet in Nijmegen), dus ruim 50 per persoon. Van deze 10.000 incidenten was bij ongeveer 20% sprake van geweld. Om een beeld te geven van het soort incidenten waarbij deze groep veelplegers is betrokken worden in de grafiek hier naast de wetsartikelen weergegeven. Hierbij moet worden bedacht dat aan een incident meerdere wetsartikelen kunnen zijn gekoppeld, hetzij omdat verschillende feiten zijn gepleegd bij eenzelfde incident (bijvoorbeeld diefstal en bedreiging), hetzij omdat in de tenlastelegging voor eenzelfde feit meer wetsartikelen worden gebruikt (bijvoorbeeld: doodslag, maar indien dat niet bewezen kan worden mishandeling). Een incident kan daardoor meermalen zijn geteld, maar de weergave is zeker indicatief voor de verscheidenheid aan delicten.

De grafiek laat in de eerste plaats zien dat de veelplegers geweld niet alleen betrokken zijn bij geweldsincidenten, die slechts ongeveer een vijfde deel uitmaken. Het meest voorkomende delict is diefstal: 45% van alle wetsartikelen verwijst naar diefstal zonder geweld en nog eens 5% naar diefstal met geweld. Daarnaast zijn de betreffende personen echter nog betrokken bij een groot aantal andere delicten, waarbij onder meer heling, vernielingen, huisvredebreuk, openlijk geweld, oplichting, valsheid in geschrifte en vals geld, wederspansingheid en beledigingen regelmatig voorkomen. Maar de veelplegers zijn ook regelmatig betrokken bij verkeersdelicten (zoals rijden onder invloed, weigeren bloedproef, doorrijden na ongeval en dodelijke aanrijdingen) en het bezitten van en handelen in wapens en drugs.

Onder de geweldsdelicten waar de veelplegers bij betrokken zijn gaat het niet alleen om diefstal met geweld, bedreiging en eenvoudige mishandelingen, maar regelmatig ook om zwaardere delicten zoals verkrachting, zware mishandeling en (poging tot) doodslag of moord.

Veelplegers van geweld: wetsartikelen bij alle delicten

Deze grafiek is gebaseerd op ruim 12.000 wetsartikelen, die betrekking hebben op de ongeveer 10.000 delicten gepleegd door 182 personen die worden verdacht van ten minste 6 geweldsdelicten. Een antecedent dat meermalen werd gepleegd, is ook meermalen geteld.

Wanneer niet alle verdachten worden samengevoegd, maar per persoon de antecedentenlijst wordt bekeken blijven de conclusies grotendeels overeind. Bij sommige verdachten bestaan de antecedenten voornamelijk uit geweldsdelicten en bij een andere kleine groep vormen de geweldsdelicten slechts een fractie van een lange waslijst met bijvoorbeeld zeer veel diefstallen. Bij de meeste veelplegers echter is sprake van een afwisseling van talloze en uiteenlopende incidenten met en zonder geweld. Veel personen zijn verantwoordelijk voor meerdere bedreigingen, mishandelingen en diefstallen met geweld (en soms verkrachting en moord/doodslag), afgewisseld met onder meer diefstallen, heling, vernielingen, wederspanningheid, rijden onder invloed en/of wapen- en drugsdelicten. De meeste veelplegers aan geweld hebben dan ook een breed repertoire aan misdrijven op hun naam staan, dat zich uitstrekt over een lange periode van soms tientallen jaren. Bij diverse personen worden zware mishandelingen, dood door schuld, (poging tot) doodslag en/of moord meer dan eens geteld in verschillende jaren.

Vervolgens werd bekeken of er wellicht sprake is van een soort evolutie van eenvoudige diefstallen naar zwaar geweld. Daarvan lijkt echter nauwelijks sprake te zijn. Bij een beperkt aantal veelplegers werden gedurende een reeks van jaren alleen delicten zonder geweld geturfd en kwamen pas later gewelddadige delicten om de hoek kijken. Enkele anderen pleegden vooral in de aanvangsperioden geweld en de laatste jaren nog nauwelijks. In het merendeel van de gevallen echter komen al in de beginperiode (ook zware) geweldsdelicten voor en blijft de verhouding tussen delicten met en zonder geweld in de loop der jaren ongeveer gelijk.

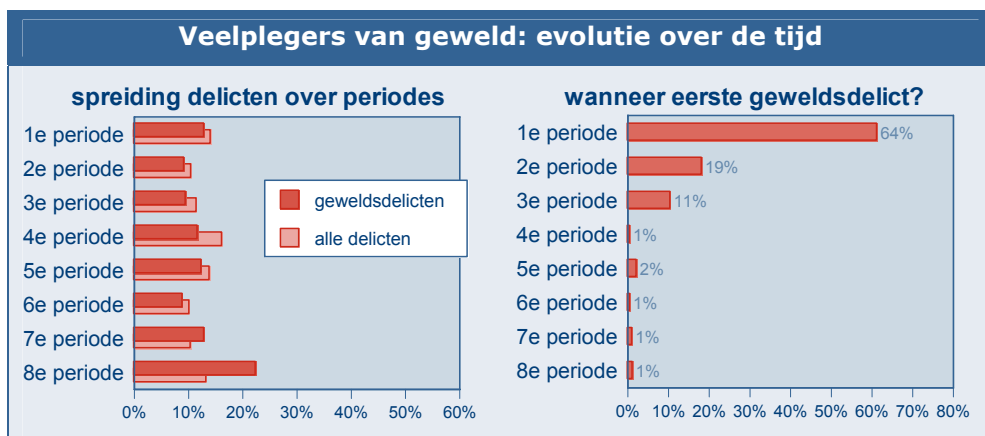
Dat vaak al vanaf het begin sprake is van geweld kan ook in grafieken worden uitbeeld. Daartoe wordt per persoon de periode tussen het eerste en het laatste delict opgeknipt in acht gelijke perioden. Wanneer er 12 jaar zit tussen het eerste en het laatste delict, beslaat de eerste periode bijvoorbeeld de eerste anderhalf jaar (12 jaar

gedeeld door 8). Deze acht perioden zijn per persoon berekend. Vervolgens is gekeken naar de spreiding van alle wetsartikelen over de acht perioden.

De linkergrafiek hieronder toont de spreiding van (wetsartikelen behorend bij) delicten over de acht perioden: hoeveel procent van de wetsartikelen heeft betrekking op elk van de perioden? De grafiek laat zien dat de verdeling van geweldsdelicten en de verdeling van alle delicten elkaar niet veel ontlopen en dat beiden redelijk gelijkmatig zijn verspreid over de tijd. Anders gezegd: er is in de loop der tijd weinig verschil in intensiteit van delicten en reeds vanaf het begin is sprake van geweldsdelicten.

Alleen in de laatste periode lijkt sprake te zijn van een iets groter aandeel geweldsdelicten, maar dat kan mede zijn veroorzaakt door de selectiewijze. Immers: alleen mensen die zich in de jaren 2000 en 2001 minstens eenmaal schuldig maakten aan geweld zijn geselecteerd, dus in ieder geval een van de geweldsdelicten speelde in deze laatste twee jaar.

De rechtergrafiek laat voor de 182 veelplegers zien op welk moment in hun 'criminele loopbaan' zij voor het eerst een geweldsdelict pleegden. Twee van de drie veelplegers deden dat al in hun startfase: in de eerste periode. Slechts 5% van de veelplegers begon zich pas in de tweede helft (periode 5-8) bezig te houden met geweld.

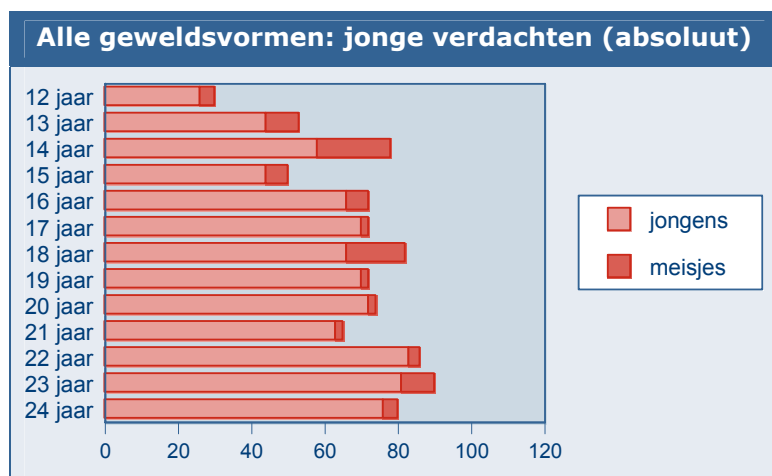

De linkergrafiek is gebaseerd op ruim 12.000 wetsartikelen, die betrekking hebben op de ongeveer 10.000 delicten gepleegd door de 182 veelplegers. Weergegeven wordt hoeveel procent van de wetsartikelen die betrekking hebben op geweldsdelicten resp. op alle delicten in de betreffende periode vallen. De rechtergrafiek is gebaseerd op de 182 veelplegers en geeft per persoon aan in welke periode zij hun eerste geweldsdelict pleegden.

Hoofdstuk 12. Jonge verdachten en conflicthistorie in het gezin

Dit hoofdstuk beschrijft de 184 jongeren van maximaal 16 jaar oud die in 2000 of 2001 waren betrokken bij een of meer geweldsdelicten. Jongens, allochtone jongeren en jongeren uit Oud-West zijn onder deze verdachten oververtegenwoordigd. Hun slachtoffers zijn vaak eveneens jongeren: 60% is maximaal 18 jaar. Ongeveer de helft van de jonge verdachten kent een 'conflicthistorie in het gezin': ouders, broers/zussen of andere huisgenoten maakten zich eerder ook al schuldig aan geweld.

Bijna een van de vijf verdachten van alle geweldsdelicten is jonger dan 19 jaar. In verhouding tot hun aandeel in de bevolking maakt de leeftijdsgroep van 13 t/m 18 jaar zich vaker schuldig aan geweldsdelicten dan enige andere leeftijdsgroep. Het aantal verdachten tot en met 24 jaar gedurende de onderzoeksperiode (over alle geweldscategorieën samen) wordt weergegeven in onderstaande grafiek.

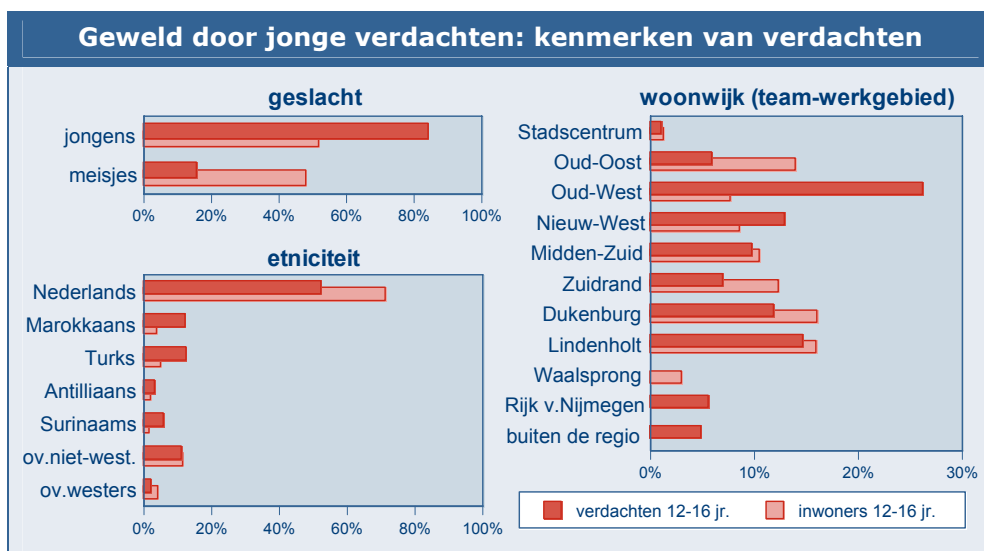
De grafiek laat zien dat het aantal (bekende) verdachten met een leeftijd van 13, 14, 15 of 16 jaar niet of nauwelijks lager is dan in de daarboven liggende leeftijdsgroepen van 17 t/m 21 jaar. Net zoals elders in dit rapport gaat het hier om verdachten die in HKS zijn opgenomen, dus worden verdacht van een strafbaar feit en bij naam bekend zijn bij de politie. Kinderen onder de 12 jaar worden overigens niet in HKS opgenomen. De aantallen hebben betrekking op een periode van ongeveer twee jaar (2000 en 2001), omdat recentere delicten nog niet in HKS waren verwerkt.

Wie zijn deze jonge verdachten? In dit hoofdstuk geven we een analyse van de jongste groep verdachten, namelijk tot en met de leeftijd van 16 jaar. Eerst bekijken we de kenmerken van deze groep verdachten en de kenmerken van hun delicten. Daarna bekijken we of er sprake was van een conflicthistorie in het gezin: maakten ouders, broers of zussen of andere huisgenoten zich eerder schuldig aan geweld.

Net zoals in het vorige hoofdstuk bekijken we dus een specifieke groep, en daarmee een relatief beperkt aantal verdachten. In totaal zijn er 286 verdachten gevonden die ten tijde van het delict maximaal 16 jaar waren. Het betreft in totaal 184 verschillende personen (waarvan sommigen dus bij meerdere delicten betrokken waren). De analyses in dit hoofdstuk zijn dus gebaseerd op een beperkt aantal personen.

Kenmerken van de jongste groep verdachten

Om te beginnen bekijken we kenmerken van de verdachten. Net zoals bij alle verdachten is ook in de jongste leeftijdsgroep het mannelijk geslacht in de meerderheid: zij maken 84% van de verdachten uit. Naar etniciteit lijken vooral Marokkaanse, Turkse en Surinaamse jongeren relatief vaker betrokken bij geweldsincidenten. Deze drie groepen omvatten samen 31% van verdachten, tegenover 11% van het aantal inwoners van 12 t/m 16 jaar. Het meest opmerkelijk is de verdeling naar woonwijk: ruim een kwart van de jonge verdachten komt uit de woonwijk Oud-West en dat is 3½ keer zo veel als op basis van het aantal inwoners in die leeftijdsgroep te verwachten zou zijn. Ook Nieuw-West kent relatief veel jonge daders.

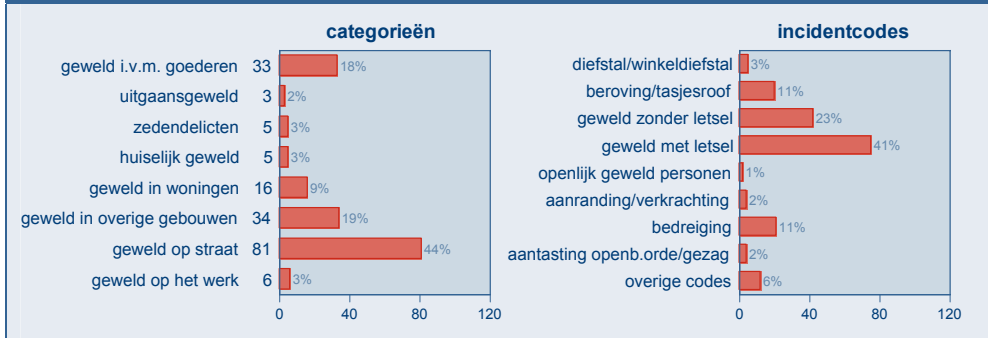
Gebaseerd op 286 verdachten, in totaal 184 verschillende personen.

Kenmerken van de delicten

De 286 gevonden verdachten waren betrokken bij in totaal 183 delicten. Dat aantal is lager, omdat bij sommige delicten meerdere jonge verdachten als dader waren betrokken. De categorieën (zoals onderscheiden in dit rapport) en incidentcodes van deze 183 delicten worden weergegeven in onderstaande grafiek.

Bijna de helft van de incidenten waarbij jongeren zijn betrokken zijn te classificeren als geweld op straat. Daarna volgen geweld in verband met verkrijgen van goederen en geweld in overige gebouwen (onder meer in scholen). Dit zijn niet alleen de drie grootste groepen, maar ook de groepen die onder jonge verdachten vaker voorkomen dan wanneer wordt gekeken naar alle geweldsdelicten. Onder de incidentcodes komen met name geweld met en zonder letsel, beroving/tasjesroof en bedreiging voor.

Geweld door jonge verdachten: wat is er gebeurd?

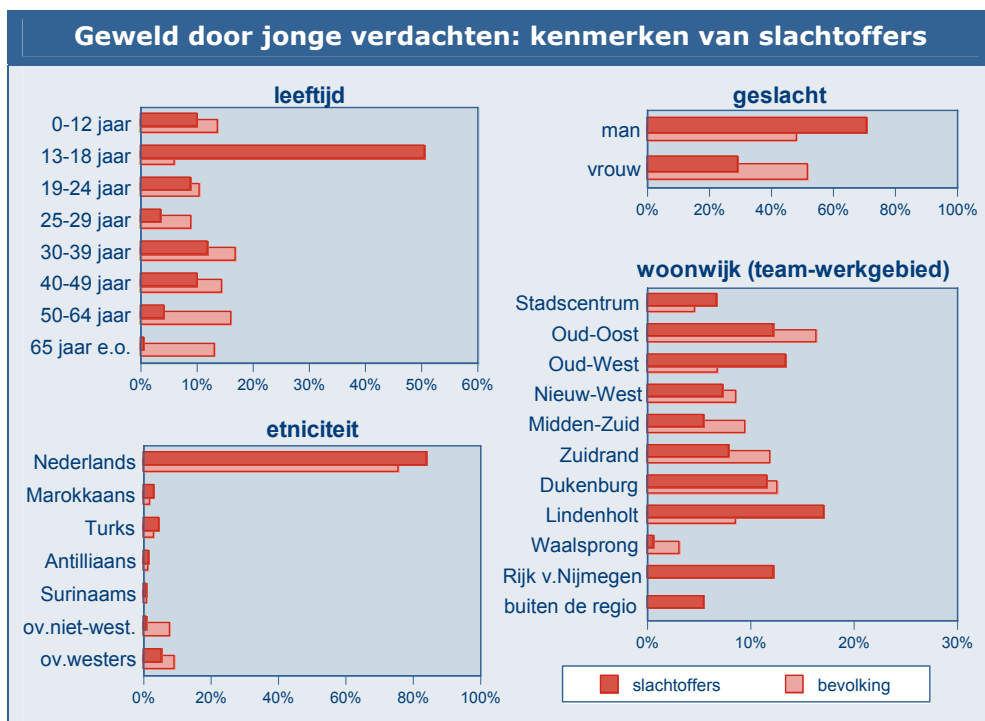
Bij minimaal 44% van de incidenten met jonge daders is sprake van geweld met letsel en in 38% van geweld zonder letsel (of met onbekend letsel). Bij 16% van de delicten blijft het bij bedreiging. Daarmee komt geweld met letsel vaker en bedreiging minder vaak voor bij jonge verdachten dan bij alle geweldsincidenten in Nijmegen (ook als alleen wordt gekeken naar delicten waarbij verdachten bekend zijn). Bij 4% van de delicten met jonge daders zijn vuurwapens en bij 13% andere wapens gebruikt. Die percentages wijken niet veel af van het totaal aan geweldsdelicten.

Geweld door jonge verdachten: zwaarte en wapengebruik

Slachtoffers

Van alle delicten waarbij jonge daders waren betrokken zijn ook de kenmerken van slachtoffers bekeken. Deze worden hieronder weergegeven. In de eerste plaats valt op dat slachtoffers vaak leeftijdgenoten zijn: de helft van de slachtoffers is 13-18 jaar en nog eens 10% jonger dan 13 jaar. Naar etniciteit gezien vormen de slachtoffers min of meer een afspiegeling van de bevolking, hoewel de groep overig niet-westers vrijwel niet voorkomt. Ongeveer 70% van de slachtoffers is van het mannelijk geslacht. Bewoners van Oud-West en Lindenholt zijn onder slachtoffers oververtegenwoordigd. De oververtegenwoordiging van Oud-West is echter veel minder groot dan bij de jonge daders zelf het geval is; zij richten zich dus niet altijd op buurtgenoten. Verder komt 18% van de slachtoffers niet uit de gemeente Nijmegen.

Conflithistorie in het gezin

Tijdens een aantal interviews bij de politie die in het kader van de Integrale Veiligheidsmonitor 2003 werden gehouden werd er op gewezen dat jonge daders vaak afkomstig zijn uit gezinnen die al bij de politie bekend zijn. Om te kunnen bekijken in hoeverre dit werkelijk het geval is hebben we van alle jonge verdachten van geweldsdelicten bekeken of er sprake was van conflithistorie in het gezin. Daarvan is sprake indien een vader, moeder, broer, zus of andere adresgenoot van de dader zich schuldig heeft gemaakt aan een (gewelds)delict.

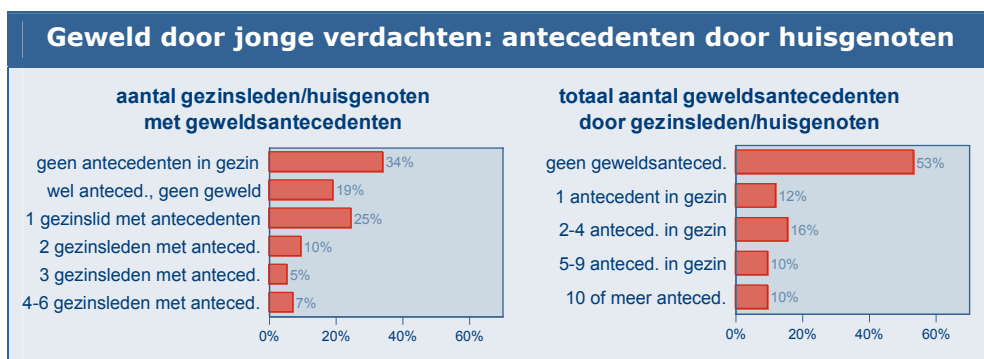
In de eerste plaats is via het GBA van de gemeente Nijmegen vastgesteld wie de vader, moeder, broers en zussen van de verdachten zijn en welke personen op 1 januari 2000, 2001, 2002 en/of 2003 (maar eerder dan de datum van het delict) op hetzelfde adres woonden (bijvoorbeeld pleegkinderen, neven/nichten/ooms/tantes of andere bekenden). Vervolgens is van deze personen in HKS bekeken of zij hierin

staan geregistreerd en zo ja, voor welke delicten. De gezinsgenoten kunnen alleen in HKS staan indien aangifte was gedaan, de dader bekend is en de verjaringstermijn nog niet is verstreken (deze is bij geweldsdelicten echter meestal 15 jaar). Omdat een regionale extractie uit HKS is gebruikt, moeten de delicten bovendien in de regio Nijmegen zijn gepleegd of moeten de daders daar hebben gewoond. De analyse beperkt zich verder tot jonge daders die in Nijmegen wonen of woonden, omdat van daders uit omliggende gemeenten de gezinsrelaties niet konden worden vastgesteld.

Van de 184 personen die zich op een leeftijd van maximaal 16 jaar een of meer keren schuldig maakten aan geweld wonen er 167 in Nijmegen. De analyse richt zich dus op deze 167 jonge verdachten. Bij 110 van hen (dus 67%) konden in HKS antecedenten bij huisgenoten worden vastgesteld. Dat zijn niet allemaal geweldsdelicten, maar bij 47% van de jonge daders werden een of meer geweldsincidenten door gezins- of huisgenoten gevonden. In ongeveer de helft van die gevallen waren er zelfs minstens twee gezinsleden of huisgenoten die zich schuldig hadden gemaakt aan geweld.

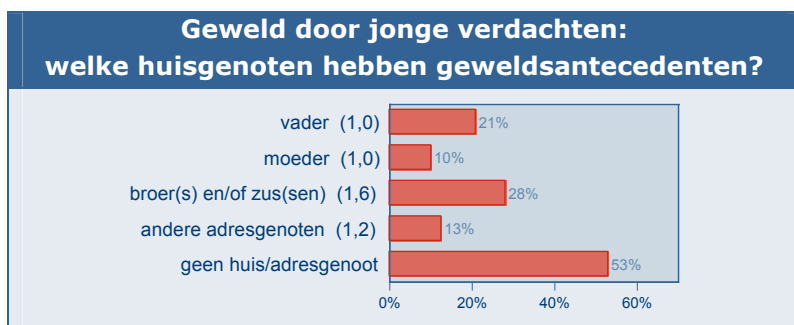
De rechtergrafiek hieronder toont het totaal aantal geweldsincidenten door alle gezinsleden en huisgenoten gezamenlijk. Bij 20% van de jonge daders hebben de gezinsleden (voorzover bekend in HKS) gezamenlijk 5 of meer geweldsincidenten op hun naam staan; bij de helft van hen zelfs 10 of meer.

In zes gevallen hebben de geweldsantecedenten die in HKS bij huisgenoten zijn gevonden overigens betrekking op een latere datum dan het (eerste) geweldsincident van de jonge daders zelf. In de overige 72 gevallen (dus het overgrote merendeel) hebben de geweldsincidenten door huisgenoten zich echter al eerder afgespeeld.

Gebaseerd op de 167 personen die zich op een leeftijd van maximaal 16 jaar schuldig maakten aan geweld en in Nijmegen wonen.

Onderstaande grafiek laat zien welke gezinsleden of huisgenoten zich schuldig maakten aan eerder geweld. We zagen al dat bij 53% van de jonge daders geen huisgenoten werden gevonden met *gewelds*incidenten. Van alle jonge daders heeft bij 21% de vader een of meer geweldsantecedenten op zijn naam staan, bij 10% de moeder, bij 28% een of meer broers of zussen (gemiddeld 1,6) en bij 13% een andere persoon die kort voor het incident op hetzelfde adres woonde als de jonge dader zelf (gemiddeld 1,2 personen). Bij in totaal 47% van de jonge daders maakten een of meer gezinsleden of huisgenoten zich schuldig aan geweld (gemiddeld twee huisgenoten).

Omdat er meer huisgenoten antecedenten kunnen hebben, tellen de percentages op tot meer dan 100%. Tussen haakjes staat vermeld het gemiddelde aantal huisgenoten in die groep met antecedenten. Bijvoorbeeld: 28% van jonge daders heeft een of meer broers of zussen met antecedenten (gemiddeld 1,6).

Hoofdstuk 13. Huiselijk geweld en conflicthistorie op het adres

Op de adressen waar huiselijk geweld plaatsvond blijkt vaak sprake te zijn van een aanzienlijke conflicthistorie. Op de 526 woonadressen vonden in totaal 4101 incidenten plaats: 8 per adres. Het gaat onder meer om burenen/relatieproblemen, mishandeling, bedreiging en hulpverlening, maar ook om diefstallen, vernielingen, overlast en jeugdzorg.

Uit een dossierstudie van een steekproef van 50 adressen met een langere conflicthistorie blijkt dat daar vaak sprake is van een veelheid aan problemen en dat de agressie jegens partner of gezinsleden niet op zichzelf staat. Op veel adressen is vanaf de eerste melding (of eerder) sprake van agressie en deze blijkt moeilijk te stoppen, zelfs na een scheiding. Bij tweederde van de adressen zijn kinderen getuige en/of slachtoffer en soms worden zij duidelijk verwaarloosd. Slachtoffers willen of durven vaak geen aangifte doen.

In hoofdstuk 6 werd geconstateerd dat er op adressen waar zich huiselijk geweld afspeelt vaak sprake is van een langere conflicthistorie: op de betreffende adressen hebben zich dan veel meer conflicten afgespeeld. Omdat huiselijk geweld geen eigen incidentcodes heeft en er vaak geen aangifte wordt gedaan is deze categorie van geweld moeilijk te herkennen. Het is dan ook niet ondenkbaar dat zich op de betreffende adressen meer gevallen van huiselijk geweld hebben afgespeeld en aanverwante problematiek.

Eerst bekijken we nog even de cijfers uit hoofdstuk 6. Daarna wordt aangegeven welke incidenten zich zoal op deze adressen afspeelden. Uit de adressen is vervolgens een steekproef van 50 adressen getrokken, waarvan de complete conflicthistorie is nagegaan aan de hand van meldingsteksten, incidentcodes, aangiftes, verhoren van verdachten en getuigen en mutaties door agenten ter plaatse. De bevindingen van deze dossierstudie worden in de laatste paragraaf besproken.

In het kader van dit onderzoek werden 937 incidenten gevonden waar vrijwel zeker sprake is van huiselijk geweld. Deze incidenten werden gevonden op basis van de incidentcodes man-vrouw mishandeling of kindermishandeling, een aangifte op basis van het artikel in het Wetboek van Strafrecht over mishandeling van een gezinslid of op basis van de modus operandicode huiselijk geweld. Duidelijk was dat hiermee slechts een deel van het werkelijke aantal incidenten was gevonden.

In hoofdstuk 6 werd geconstateerd dat de 937 gevonden incidenten betrekking hebben op 763 adressen in Nijmegen, waarvan 526 woonadressen. Hiervan zijn er 79 meer dan eens geboekt als locatie voor huiselijk geweld. In totaal werden er echter op deze adressen 4101 incidenten geboekt gedurende de gehele onderzoeksperiode van 3½ jaar: gemiddeld 8 per adres.

Analyse conflicten op de adressen huiselijk geweld

Een verdere analyse van de adressen laat zien dat op slechts 13% van de 526 adressen geen enkel ander incident werd geboekt. Op 60% van de adressen werden in totaal vier of meer incidenten geregistreerd; op 8% zelfs 20 of meer. Op 10 adressen (2% van de adressen met huiselijk geweld) werden 40 tot 80 incidenten geboekt; een ander adres was goed voor 121 verschillende incidenten.

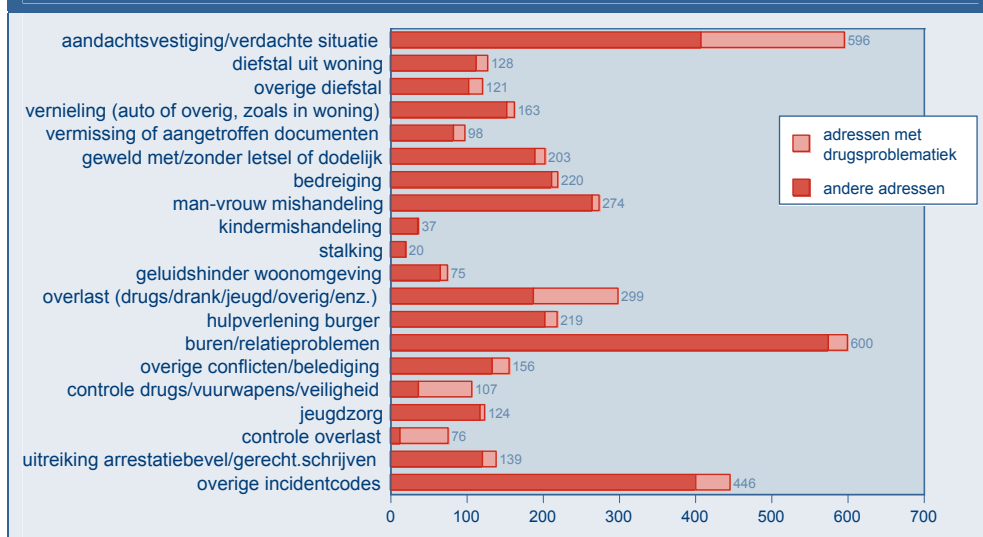
Uit een analyse van de betrokken adressen is duidelijk geworden dat zich hieronder enkele adressen bevinden die als drugspand kunnen worden aangemerkt. In deze panden wordt in drugs gehandeld, wat veel overlast geeft. Ook zijn er regelmatig conflicten tussen bewoners, bezoekers en/of buurtbewoners, waaronder mogelijk incidenten die als huiselijk geweld kunnen worden aangemerkt. Door de diverse conflicten en overlastmeldingen door bewoners, maar ook door regelmatige controles door de politie worden er veel mutaties gemaakt op deze adressen. Omdat de meeste van die mutaties geen verband houden met het eventuele relationele geweld op de adressen is geprobeerd de drugspanden te herkennen en te isoleren.

Omdat in het kader van het onderzoek werd gewerkt met anonieme adressen waren de drugspanden niet exact bekend. In plaats daarvan zijn als panden met drugsproblematiek gedefinieerd adressen waar meer dan twee incidenten rond drugs (overlast, controle, aantreffen) werden geboekt. Gebleken is dat op 15 van de 526 gevonden adressen sprake was van drugsproblematiek. Deze panden waren verantwoordelijk voor 662 meldingen (44 per adres). Indien deze adressen niet worden meegerekend, resteren er nog 3439 incidenten op 511 adressen waar huiselijk geweld plaatsvond: gemiddeld 7 incidenten per adres. Er blijft dus nog steeds sprake van een aanzienlijke conflicthistorie.

Om een beeld te krijgen van de problematiek die zich afspeelt op de betreffende adressen worden in de grafiek op de volgende bladzijde de incidentcodes weergegeven die zich op de 526 adressen hebben afgespeeld.

De meest voorkomende incidentcodes zijn burenen/relatieproblemen en aandachtvestigingen of verdachte situaties. Bij burenen/relatieproblemen kan melding zijn gemaakt van het relatieprobleem zelf, overlast (bijvoorbeeld door ruzie, muziekoverlast of vervuiling) of een losstaand burenenconflict. Op gebied van agressie werden daarnaast regelmatig geboekt man-vrouw mishandeling, bedreiging en geweld met of zonder letsel. Daarnaast zijn er veel meldingen die mogelijk in verband kunnen worden gebracht met relationele problemen, zoals overlast, hulpverlening burger, vernielingen, overige conflicten en jeugdzorg. Ook minder voor de hand liggende incidenten zoals diefstal en vermissing goederen blijken soms samen te hangen met relationele conflicten.

Adressen huiselijk geweld: incidentcodes van alle incidenten

Weergegeven zijn 4101 incidenten die zich in de loop van 3½ jaar hebben afgespeeld op de 526 woonadressen waar tenminste een incident huiselijk geweld werd gevonden. Een adres met drugsproblematiek is een adres met meer dan 2 meldingen drugs (overlast, controle, aantreffen).

Het aantal meldingen per adres en de specificatie van incidentcodes zijn alleen indicatief. Er is alleen gekeken of er op de adressen waar zich tenminste eenmaal huiselijk geweld heeft voorgedaan ook andere incidenten zijn geweest gedurende de onderzoeksperiode. Niet bekeken is of die incidenten allemaal verband houden met het relationele geweld en evenmin of er sprake is geweest van tussentijdse verhuizingen zodat de incidenten op andere gezinnen betrekking kunnen hebben. De incidentcodes wijzen desalniettemin duidelijk in de richting van veel conflicten in de relationele sfeer.

Nadere analyse steekproef van adressen

Om een nog beter beeld te kunnen schetsen van de problematiek is besloten een dossierstudie te maken van een steekproef van adressen. Voor deze steekproef zijn 50 adressen geselecteerd waarvan alle achterliggende aangiftes, verhoren van verdachten en slachtoffers, verslagen door politieagenten die ter plaatse waren, meldingsteksten en eventuele dossiers voor het openbaar ministerie zijn doorgelezen. Doel van deze dossierstudie was een beter inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van conflicthistorie: wat speelt zich allemaal af en is er sprake van een geleidelijke escalatie?

De steekproef is niet getrokken uit alle 526 adressen, maar uit de adressen waar zich minimaal 5 incidenten hebben afgespeeld. Bovendien werd bepaald dat op de helft van de adressen in de steekproef zich minimaal twee incidenten huiselijk geweld moesten hebben afgespeeld. Door deze wijze van steekproeftrekking hebben lang slepende gevallen een duidelijk grotere kans in de steekproef terecht te komen. De steekproef is daarmee niet representatief voor alle gevallen van huiselijk geweld, maar de kans was groter dat zinvolle informatie be-

schikbaar kwam over achtergronden en verloop van langlopende relationele conflicten. Op de 50 adressen hebben zich 1241 incidenten afgespeeld, waarbij (afgezien van de oorspronkelijke meldingsteksten bij de meldkamer) in totaal 2159 teksten beschikbaar waren van verhoren, aangiftes en verklaringen.

Voor deze analyse is gebruik gemaakt van vrije tekstbestanden zoals de teksten van aangiftes, verhoren en andere verslagen. Achtergronden van de conflicten zoals alcohol- en drugsgebruik, aanwezigheid van kinderen, invloed van vrienden en familieleden en de voorgeschiedenis komen hierin regelmatig ter sprake maar worden niet systematisch vastgelegd. Maar ook als dat wel zo was geweest was de steekproef te klein en te specifiek om representatieve kwantitatieve uitspraken te kunnen doen. Dat was ook niet de opzet.

Overigens is het vaak niet eenvoudig om een goed beeld te kunnen schetsen van het verloop van de incidenten. De meeste incidenten spelen zich af binnen een woning en zonder betrouwbare getuigen. Het is eerder regel dan uitzondering dat beide partijen een andere visie hebben op het verloop van een incident, de partij die het eerst heeft gedreigd of mishandeld en op de mate van geweld. In een aantal gevallen lijkt zelfs zonder meer sprake van valse aangiftes en beschuldigingen. Voor de politie is het moeilijk om goed te kunnen inschatten wat zich precies heeft afgespeeld, temeer omdat het slachtoffer vaak geen aangifte wil doen.

Ondanks deze kanttekeningen en de verscheidenheid aan omstandigheden waarvan sprake was op de 50 steekproefadressen zal worden geprobeerd een beeld te schetsen van de omstandigheden die regelmatig voorkomen. Overigens was op 5 van de 50 adressen sprake van huiselijk geweld bij twee opeenvolgende huishoudens in de woning: in totaal betreft het dus 55 verschillende relaties/personen.

- Op veel adressen is sprake van een *veelheid aan problemen*. Zo is bij tenminste de helft van de onderzochte adressen sprake van regelmatig overmatig alcohol- en drugsgebruik of verslaving, wat een belangrijke rol speelt bij de agressie (in de steekproef bevonden zich overigens ongeveer vijf drugspannen). Ook wordt in verschillende huishoudens melding gemaakt van schuldenproblematiek. Daarnaast zijn er diverse huishoudens waar een of beide partners psychiatrische problemen hebben of in ieder geval als instabiel worden omschreven. In verschillende gevallen worden personen onderzocht door de crisisdienst van het RIAGG, wat soms (maar lang niet altijd) leidt tot gedwongen opnames. Veel van de daders, maar regelmatig ook de slachtoffers, hebben dan ook eigenlijk hulpverlening nodig maar willen daar niet aan.
- Bekeken is of er sprake is van een *bepaalde ontwikkeling*, zoals een geleidelijke overgang van kleine ruzies via bedreigingen naar echte mishandelingen. Een dergelijke langzame escalatie kan uit de historie van incidenten (zoals bij de politie bekend) niet worden afgeleid. Wel blijkt uit aangiftes en verhoren dat het vaak in de beginperiode goed ging tussen de partners, maar dat er na verloop van tijd ruzies ontstonden. In enkele gevallen blijft het voornamelijk

bij zulke ruzies en loopt het uiteindelijk een of enkele keren uit de hand. Op veel onderzochte adressen echter is vanaf de eerste melding sprake van intimidaties, bedreiging of mishandeling. Niet zelden zijn er zelfs al diverse geweldsincidenten aan de eerste melding voorafgegaan. Zowel burens als slachtoffers melden op diverse adressen dat er regelmatig ruzies en/of mishandelingen plaats vinden, vaker dan in de politieregistraties is terug te vinden. Behalve van ruzies, bedreigingen en mishandelingen is vaak sprake van vernielingen in of aan de woning en soms van ernstige vervuiling. Sommige vrouwen zijn tegen hun zin vastgehouden in de woning of seksueel misbruikt.

- Wanneer de bedreigingen en mishandelingen eenmaal zijn begonnen blijken deze *moeilijk te stoppen*. Wanneer het paar bij elkaar blijft belooft de dader vaak beterschap, maar gaat in heel veel gevallen toch weer de fout in. In andere gevallen gaat een van de twee partners het huis uit (al dan niet op straat gezet door de ander). Op een aanzienlijk aantal adressen zoeken de partners elkaar echter toch steeds weer op waarna zich nieuwe incidenten voordoen. Voor de politie (wiens hulp steeds weer wordt ingeroepen) en voor de burens (die steeds de overlast ervaren) is dat om hopeloos van te worden.
- Er is echter ook een aanzienlijk aantal adressen waar de partners al (soms jaren) *gescheiden* zijn of in de loop van de onderzoeksperiode uit elkaar gaan, maar het slachtoffer toch steeds weer wordt lastiggevallen. In bijna alle onderzochte gevallen gaat dat gepaard met stalking, bedreigingen, enkele feitelijke mishandelingen en vernielingen. Soms volgen zelfs inbraken en brandstichtingen. Af en toe worden ook familieleden en vrienden lastiggevallen.
- De agressie jegens partners *staat vaak niet op zichzelf*. Afgezien van al eerder genoemde risicofactoren zoals alcohol- en drugsgebruik, schulden en psychiatrische problematiek is op diverse adressen sprake van ongeoorloofde activiteiten zoals drugshandel, bezit van vuurwapens, vermogensdelicten en structurele geluidsoverlast. Ook is op meerdere adressen sprake van agressie naar anderen zoals buurtbewoners of bezoekers. Dat leidt er in een aantal gevallen toe dat buurtbewoners of andere getuigen geen verklaring durven af te leggen en bewijsvoering dus onmogelijk wordt. Op een adres wordt gemeld dat de dader behalve zijn vrouw ook zijn twee honden structureel mishandelt. Soms wordt het slachtoffer ook door familieleden van de dader mishandeld.
- Bij ongeveer twee van de drie conflictadressen is sprake van, vaak jonge, *kinderen*. Deze kinderen zijn in veel gevallen getuige van geweld en soms ook rechtstreeks slachtoffer. Maar ook afgezien van de negatieve gevolgen van agressie is in meerdere gezinnen sprake van ernstige verwaarlozing van kinderen of tekortschieten door de verzorgende ouder(s). Ook in minder ernstige gevallen maakt de politie zich regelmatig zorgen over de omstandigheden waaronder veel van de betrokken kinderen opgroeien. In enkele gevallen worden kinderen daadwerkelijk uit huis geplaatst of onder toezicht gesteld. In enkele gevallen leidt mishandeling van een zwangere partner tot een miskraam. Overigens zijn de kinderen vaak ook (zonder daar iets aan te kunnen doen) aanleiding dat na een scheiding de problemen voortduren, omdat de ouders elkaar blijven tegenkomen in het kader van bezoekenregelingen. On-

enigheid over bezoeksregelingen leidt dan ook niet zelden tot nieuwe agressie, waarvan die kinderen meestal ook weer getuige zijn.

- Op 9 adressen is (ook) sprake van andere structurele mishandelingen in *gezinsfeer*: ouders door zoon of dochter, dochter door vader of zussen naar elkaar. Op de meeste adressen lijkt vooral sprake van mishandeling van de *vrouw door haar man of vriend*. Soms is duidelijk dat beide partners hun handen niet kunnen thuishouden. Op diverse andere adressen blijkt het slachtoffer toch in ieder geval een rol te spelen bij het ontstaan en in stand blijven van de agressie, bijvoorbeeld door provocerend gedrag.
- Op diverse adressen maakt de (ex?)man zich steeds weer schuldig aan forse ruzies, mishandelingen en vernielingen waarna de politie hem het huis uit moet zetten, maar wordt dezelfde man enkele dagen of weken later gewoon *weer binnengelaten*. Volgens het slachtoffer gebeurt dat omdat hij de kinderen moet kunnen zien, uit angst of omdat ze het weer willen proberen. De politie heeft weinig zin steeds als uitsmijter te moeten optreden wanneer het na een paar uur of een paar dagen voor de zoveelste keer uit de hand loopt.
- Op vijf adressen is sprake van een slachtoffer dat wisselende relaties heeft op hetzelfde adres, en door twee of meer *achtereenvolgende partners* wordt bedreigd en mishandeld. Ook van de daders valt soms uit de verslagen op te maken dat zij zich bij een eerdere of latere partner ook schuldig maakten aan geweld.
- Slechts weinig incidenten leiden tot een *aangifte*. Als er al aangifte wordt gedaan wordt deze vaak later weer ingetrokken. De aarzeling om aangifte te doen komt soms voort uit liefde. Het slachtoffer houdt nog steeds van de partner of ze hebben het bijgelegd en willen samen weer verder. Anderzijds blijkt er vaak sprake te zijn van angst. De dader bedreigt het slachtoffer of familie en soms zijn de slachtoffers doodsbang en worden de daders tot moord in staat geacht. Een aantal aangiftes heeft daadwerkelijk geleid tot mishandelingen, vernielingen of brandstichting uit wraak. Met name bij allochtone gezinnen spelen ook meer culturele factoren die aangifte of scheiding in de weg staan. Voor politie en justitie is het vaak moeilijk of onmogelijk vast te stellen welke factor de doorslag geeft als een slachtoffer geen aangifte wil doen of deze later weer intrekt. In enkele gevallen wordt na een ingetrokken aangifte alsnog ambtshalve vervolging ingesteld. Overigens komt het regelmatig voor dat de burens melden een mishandeling te horen, maar dat beide partners aan de opgetrommelde politie melden dat er niets aan de hand was. Ook dan is het moeilijk vast te stellen wat er echt gebeurd is.

Bijlagen

Bijlage 1

Selectie van agressiedelicten in Nijmegen.

Uit het bedrijfsprocessensysteem (BPS) en Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de politie zijn alle incidenten geselecteerd die hebben plaatsgevonden in de periode 1 januari 2000 t/m 30 juni 2003.

Het BPS bevat alle incidenten die zijn gemeld bij de politie en/of gesignaleerd door agenten en/of waarvan aangifte is gedaan. Incidenten worden altijd geboekt op een enkele incidentcode. Bij een samenloop van delicten wordt geboekt op de 'zwaarste' code. Niet alle vormen van geweld zijn te identificeren aan een incidentcode. Er zijn alleen incidenten geselecteerd die (vrijwel) zeker betrekking hebben op geweld.

Indien aangifte wordt gedaan van een strafbaar feit wordt de melding overgebracht naar het HKS. Daarbij worden ook wetsartikelen vastgesteld op basis waarvan tot vervolging kan worden overgegaan. Aan een incident kunnen meerdere wetsartikelen zijn gekoppeld, ofwel omdat er meerdere wetsartikelen zijn overtreden, of omdat nog niet duidelijk is welk artikel mogelijk bewezen kan worden. Ook kan sprake zijn van poging of medeplichtigheid.

Incidenten zijn geselecteerd indien zij zijn gekoppeld aan minimaal een wetsartikel dat (vrijwel) zeker betrekking heeft op geweld, dus ook indien het artikel mogelijk niet kan worden bewezen of indien sprake is van poging of medeplichtigheid.

Er is dus langs twee wegen geselecteerd: via de incidentcode in BPS (voor alle incidenten) en via wetsartikelen in HKS (alleen bij aangifte van strafbaar feit). Een incident is aangemerkt als een geweldsincident indien het op basis van minimaal een van deze twee criteria is geselecteerd.

Wanneer twee of meer personen aangifte doen van hetzelfde incident, moeten er in het BPS meerdere incidenten (records) worden aangemaakt. Voor de analyse in deze rapportage zijn deze dubbelen weer verwijderd.

Van de 244.473 incidenten in deze periode zijn er 9.506 geselecteerd als geweldsdelict. Deze incidenten zijn als volgt in de selectie gekomen:

- Zowel via incidentcode als via wetsartikelen geselecteerd: 4968 (52%)
- Alleen via incidentcode, zit wel in HKS maar niet met een wetsartikel gekoppeld aan geweld: 222 (2%)
- Alleen via incidentcode, zit niet in HKS (dus geen wetsartikelen bekend): 3510 (37%)
- Alleen via wetsartikelen in HKS, niet op incidentcode: 806 (8%)

Het overzicht hieronder geeft een opsomming van de incidentcodes die zijn gebruikt om geweldsdelicten te selecteren. Naast de codes staat per jaar het aantal incidenten dat op basis van deze codes is geselecteerd.

Incidentcodes	jan-dec 2000	jan-dec 2001	jan-dec 2002	jan-jun 2003	Totaal
241 Overval	28	28	26	15	97
242 Beroving/tasjesroof	164	166	226	107	663
300 Geweld zonder letsel	80	56	54	22	212
301 Geweld zonder letsel zonder wapen	455	483	420	209	1567
302 Geweld zonder letsel met wapen	60	68	63	40	231
303 Geweld zonder letsel met vuurwapen	5	5	10	5	25
310 Geweld met letsel	12	9	10	3	34
311 Geweld met letsel zonder wapen	510	511	448	217	1686
312 Geweld met letsel met wapen	113	97	91	50	351
313 Geweld met letsel met vuurwapen	5	5	5	1	16
321 Geweld dodelijk zonder wapen	3	1	0	1	5
322 Geweld dodelijk met wapen	1	4	3	2	10
323 Geweld dodelijk met vuurwapen	0	3	1	0	4
325 Openlijk geweld tegen personen*	0	0	94	41	135
332 Aanranding	68	72	80	31	251
333 Verkrachting	48	43	38	19	148
340 Inbreuk veiligheid	47	38	18	9	112
341 Vrijheidsbeneming	20	14	22	10	66
342 Bedreiging	637	617	767	385	2406
343 Man-vrouw Mishandeling	83	99	166	79	427
344 Mensenhandel	3	11	7	1	22
345 Homogeweld	6	2	3	0	11
346 Kindermishandeling	31	17	33	15	96
347 Stalking*	0	0	67	58	125
Totaal geselecteerd via BPS	2379	2349	2652	1320	8700
Agressiedelicten met andere codes (geselecteerd op wetsartikelen in HKS)	259	239	221	87	806

* De codes 325 (openlijk geweld tegen personen) en 347 (stalking) zijn pas sinds 2002 in gebruik.

De 806 delicten die *niet* op basis van deze incidentcodes zijn geselecteerd maar op basis van wetsartikelen in HKS hebben andere incidentcodes, waarvan de meest voorkomende zijn: winkeldiefstal (68x) en diefstal overige goederen (96x), overige vernieling (74x) en burenen/relatieproblemen (65x). Indien dergelijke incidenten gepaard gaan met geweld zijn ze immers via HKS alsnog geselecteerd (mits er aangifte was gedaan, want alleen dan komen ze in HKS).

Het overzicht op de volgende bladzijde laat zien welke wetsartikelen zijn gebruikt voor de selectie. Ook hier wordt per wetsartikel weergegeven hoeveel incidenten op basis van dit artikel zijn geselecteerd. Omdat, anders dan bij incidentcodes, aan een incident meerdere wetsartikelen kunnen worden gekoppeld, is het totaal van alle wetsartikelen groter dan het aantal geselecteerde incidenten.

Wetsartikelen		jan-dec 2000	jan-dec 2001	jan-dec 2002	jan-jun 2003	Totaal
SR138.3	Huisvredebreuk door bedreiging vrees aanjagen	6	2	0	1	9
SR141.2.2	Openl.geweldpl. zwaar lich.letsel tgvh	2	5	1	1	9
SR179	D.m.v.(bedr.met)gew.ambt.dwingen tot begunst.	1	0	0	0	1
SR180	Verzet tegen ambtenaar	39	46	14	2	101
SR181	Wederspanningheid	4	4	2	0	10
SR181.1	Wederspanningheid lichamelijk letsel tgvh	4	2	3	0	9
SR182	Wederspanningheid door 2 of meer personen	0	1	0	0	1
SR182.1	- Wederspanningheid door 2 of meer personen	0	1	2	0	3
SR182.2.1	- Idem lichamelijk letsel tgvh	0	1	0	0	1
SR242	Verkrachting	25	20	23	10	78
SR246	Feitelijke aanranding der eerbaarheid	66	68	58	24	216
SR250TER	Vrouwenhandel en handel minderjarige mannen	0	1	0	0	1
SR282	Opzettelijke wederrechtelijke vrijheidsberoving	12	9	16	5	42
SR282.1	- Opzettelijke wederrechtelijke vrijheidsberoving	5	5	1	1	12
SR282A	- Gijzeling	1	2	0	0	3
SR282A.1	- Gijzeling	1	0	0	0	1
SR283	Schuld werderrechtelijke vrijheidsberoving	0	0	2	0	2
SR284	Onder bedr. ander dwingen iets te doen/laten	1	0	1	1	3
SR285	Bedreiging met 9 delicten	477	373	516	281	1647
SR285.1	- Bedreiging met 9 delicten	84	162	51	4	301
SR285.2	- Bedreiging met 9 delicten onder schr.voorw.	0	0	1	0	1
SR285B	- Stalking	2	13	20	12	47
SR287	Doodslag	56	60	73	24	213
SR288	Gekwalificeerde doodslag	0	0	1	0	1
SR289	Moord	3	7	7	1	18
SR290	Kinderdoodslag	0	1	0	0	1
SR300	Eenvoudige mishandeling	635	568	756	382	2341
SR300.1	- Eenvoudige mishandeling	141	253	79	5	478
SR300.2	- Eenvoudige mishandeling zwaar lich.letsel	41	34	46	17	138
SR300.3	- Eenvoudige mishandeling de dood tgvh	0	0	1	0	1
SR301	Mishandeling met voordedachte rade	4	2	2	8	16
SR301.1	- Mishandeling met voordedachte rade	2	4	3	1	10
SR301.2	- Mishand.m.voorbed.rade m.zwaar lich.letsel	1	0	0	0	1
SR302	Zware mishandeling	104	65	115	70	354
SR302.1	- Zware mishandeling	25	66	32	6	129
SR302.2	- Zware mishandeling de dood tgvh	1	1	0	1	3
SR303	Zware mishandeling met voorbedachte rade	0	0	3	1	4
SR303.1	- Zware mishandeling met voorbedachte rade	0	2	1	0	3
SR304.1	Mishandeling t.o.v. gezinslid	3	6	6	5	20
SR304.2	Mishandeling ambtenaar in functie	8	13	10	8	39
SR304.3	Mishandeling door toediening schadel.stoffen	1	0	0	0	1
SR308	Zwaar lichamelijk letsel door schuld	0	3	1	0	4
SR309	- Idem in uitoefening ambt of beroep	0	0	1	0	1
SR310	Diefstal (geselecteerd indien tasjesroof)	54	74	89	57	274
SR311	Diefstal onder verzwar.omstandigh.(tasjesroof)	22	16	18	8	64
SR311.4	Diefstal in vereniging (tasjesroof)	4	8	11	11	34
SR312*	Diefstal met geweld (inclusief alle subcodes)	239	246	283	111	879
SR317*	Apersing (inclusief alle subcodes)	44	50	39	19	152
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incidenten		2118	2194	2288	1077	7677
Totaal aantal incidenten geselecteerd via HKS		1631	1665	1693	785	5774

Bijlage 2

Classificatie van agressiedelicten in Nijmegen.

De 9.506 geweldsdelicten zijn verdeeld in 8 groepen, plus een restgroep onbekend. Bij elke stap wordt een bepaalde groep geweld ingedeeld. Als een incident in een bepaalde groep is ingedeeld, kan het in een volgende stap niet opnieuw worden ingedeeld.

Stap 1. Zedendelicten

Zedendelicten zijn geselecteerd op de incidentcodes en wetsartikelen die betrekking hebben op aanranding, verkrachting en vrouwenhandel. In totaal zijn er 454 incidenten geselecteerd:

- Zowel op incidentcode als wetsartikel geselecteerd: 210 (46%)
- Alleen op incidentcode, want niet in HKS: 184 (41%)
- Alleen op incidentcode, wel in HKS maar met ander wetsart. 5 (1%)
- Alleen op wetsartikel geselecteerd 55 (12%)

In totaal 399 incidenten zijn op basis van BPS geassocieerd als zedendelict:

Incidentcodes	niet in HKS	via HKS niet geselecteerd	via HKS ook geselecteerd	Totaal
332 Aanranding	94	1	156	251
333 Verkrachting	90	4	54	148
Totaal geselecteerd via BPS	184	5	210	399

NB De incidentcode 300 omvat zedendelicten die alleen bij de meldkamer zijn gemeld, maar waar geen politie ter plaatse is geweest en geen aangifte is gedaan. Deze delicten zijn handmatig gescreend op meldkamerteksten om te beoordelen of sprake was van een melding over aanranding of verkrachting. In die gevallen is de incidentcode omgezet naar 332 of 333 zodat ze zijn meegenomen in de selectie. Op deze manier zijn 3 aanrandingen en 1 verkrachting toegevoegd.

Op basis van wetsartikelen in HKS werden 265 incidenten geassocieerd als zedendelict (waarvan 55 die nog niet via BPS waren gevonden):

Wetsartikelen	via BPS niet geselecteerd	via BPS ook geselecteerd	Totaal
SR242 Verkrachting	21	57	78
SR246 Feitelijke aanranding der eerbaarheid	43	173	216
SR250TER Vrouwenhandel/handel minderjarige mannen	1	0	1
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incidenten	65	230	295
Totaal aantal incidenten geselecteerd via HKS	55	210	265

Stap 2. Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld tussen personen die een relatie met elkaar hebben of hadden, of leden van een huishouden. Het gaat dus om geweld tussen (ex-)partners, tussen ouders en kinderen of tussen broers en zussen. Ook conflicten met de (ex)schoonfamilie worden gerekend tot huiselijk geweld.

Er zijn twee incidentcodes waarmee dergelijke incidenten kunnen worden onderscheiden, namelijk man-vrouw mishandeling en kindermishandeling. Huiselijk geweld blijkt echter ook vaak onder andere codes te worden geboekt zoals aandachtsvestiging of burenen/relatieproblemen. Deze laatste code komt in de onderzoeksperiode 4647 keer voor en omvat zowel relatie- als burenenproblemen; splitsing is dan ook ondoenlijk. Bij de wetsartikelen is er slechts een artikel dat in aanmerking komt (mishandeling t.o.v. gezinslid), maar deze is in drie jaar tijd slechts 21 keer gebruikt.

Sinds ongeveer oktober 2001 wordt er een speciale modus operandi-code (mo-code) gebruikt indien sprake is van huiselijk geweld. Hiermee is het in theorie aanzienlijk eenvoudiger geworden om huiselijk geweld te onderscheiden. In praktijk blijkt deze code al weer snel te verwateren zoals blijkt uit onderstaande tabel. In het vierde kwartaal van 2001 werd de code 195 keer gebruikt, waarmee 111 gevallen van huiselijk geweld zijn gevonden die op basis van de gebruikte incidentcodes en wetsartikelen niet onder geweld zouden vallen. Een kwartaal later werd de code nog slechts 63 keer toegekend en zou dat slechts 17 nieuwe gevallen opleveren. Dat is nog altijd meer dan in de 5 kwartalen die volgen bij elkaar opgeteld. Om deze reden is deze code 'relationeel geweld' niet gebruikt als toegevoegd criterium om agressiedelicten te selecteren.

Gebruik code 'relationeel geweld'		geselecteerd via BPS/HKS?		Totaal
		ja	nee	
januari - december 2000	12 mnd	1	0	1
januari - september 2001	9 mnd	30	12	42
oktober - december 2001	3 mnd	84	111	195
januari - maart 2002	3 mnd	46	17	63
april - juni 2002	3 mnd	22	1	23
juli - december 2002	6 mnd	16	1	17
januari - juni 2003	6 mnd	21	0	21

Wanneer een incident via incidentcodes en wetsartikelen is aangemerkt als een geweldsdelict, is echter wel gekeken naar de mo-code relationeel geweld. Alle agressiedelicten die zijn aangemerkt als 'huiselijk geweld', plus de agressiedelicten met incidentcodes 343 en 346 of wetsartikel 'mishandeling t.o.v. gezinslid' zijn ingedeeld in de groep huiselijk geweld zoals blijkt uit onderstaand overzicht. Op deze manier ontstaat zeker geen totaal beeld van het huiselijk geweld. Om de afbakening verder te verbeteren, is gebruik gemaakt van de meldkamerteksten. Bij alle incidenten die nog niet waren geselecteerd op basis van incidentcodes, wetsartikel en mo-code, maar die een woord bevatten dat zou kunnen verwijzen naar huiselijk geweld (zoals 'haar man', 'zijn vriendin', 'echtelijk', 'ex', 'moeder', 'broer' enz.) zijn de meldingsteksten handmatig gescreend. Indien uit de tekst blijkt dat sprake is van geweld tussen (ex)partners of familieleden, is het delict alsnog toegevoegd aan de categorie 'huiselijk geweld'. Benadrukt moet worden dat deze classificatie allesbehalve dekkend is, al is het maar omdat niet van alle incidenten een melding beschikbaar is. In totaal zijn 937 van de 9.506 geweldsincidenten geassocieerd als huiselijk geweld.

Selectiecriteria	jan-dec 2000	jan-dec 2001	jan-dec 2002	jan-jun 2003	Totaal
Geselecteerd via BPS:					
- 343 Man-vrouw mishandeling	83	99	165	79	426
- 346 Kindermishandeling	31	17	33	15	96
Totaal geselecteerd via BPS	114	116	198	94	522
Geselecteerd via HKS	3	5	6	4	18
Geselecteerd via mo-code	1	100	77	20	198
Selectie naar combinaties					
via BPS		via HKS		via mo-code	
ja		ja		ja	4
ja		ja		nee	5
ja		nee		ja	95
ja		nee		nee	418
nee		ja		ja	1
nee		ja		nee	8
nee		nee		ja	98
Toegevoegd via screening meldingsteksten	87	60	105	56	308
Totaal geselecteerd	202	236	335	164	937

Stap 3. Geweld in verband met verkrijgen van goederen

De derde groep bestaat uit geweldsdelicten in verband met het verkrijgen van goederen. Het Wetboek van Strafrecht definieert diefstal met geweld als "diefstal, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld of bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om die diefstal voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of om, bij betrapping op heterdaad, aan zichzelf of andere deelnemers aan het misdrijf hetzij de vlucht mogelijk te maken, hetzij het bezit van het gestolene te verzekeren". Het kan dus gaan om geweld met voorbedachten rade (tasjesroof, overval, bedrijf/woning binnenkomen met doel om geweld te gebruiken om iets mee te krijgen), of een diefstal die na betrapping leidt tot geweld/bedreiging. In ieder geval heeft het geweld te maken met het verkrijgen van goederen.

Bij de wetsartikelen wordt geselecteerd op tasjesroof, diefstal met geweld en afpersing. Bij incidentcodes wordt geselecteerd op overval en beroving/tasjesroof, maar ook op alle vormen van diefstal. Als in de totale selectie van 9.506 geweldsdelicten incidenten zitten rond diefstal (anders dan overval of beroving/tasjesroof) moeten ze zijn geselecteerd op basis van wetsartikelen die duiden op agressie (een incidentcode diefstal was immers geen selectiecriteria).

In totaal 1.182 van de geweldsdelicten kunnen aldus worden geclassificeerd als geweld gericht op het verkrijgen van goederen:

- Zowel op incidentcode als wetsartikel geselecteerd: 831 (70%)
- Alleen op incidentcode, want niet in HKS: 97 (8%)
- Alleen op incidentcode, wel in HKS maar met ander wetsart. 106 (9%)
- Alleen op wetsartikel geselecteerd 148 (13%)

Incidentcodes	niet in HKS	via HKS niet geselecteerd	via HKS ook geselecteerd	Totaal
201 Diefstal fiets	n.v.t.	3	19	22
202 Diefstal bromfiets	n.v.t.	0	9	9
203 Diefstal motor/scooter	n.v.t.	0	3	3
204 Diefstal auto	n.v.t.	2	11	13
209 Diefstal overige voertuigen	n.v.t.	0	1	1
211 Diefstal af/uit fiets	n.v.t.	0	2	2
214 Diefstal af/uit auto	n.v.t.	2	12	14
219 Diefstal af/uit overige roerende goed.	n.v.t.	1	3	4
221 Diefstal uit woning	n.v.t.	6	18	24
222 Diefstal af/uit bedrijf	n.v.t.	5	8	13
223 Diefstal af/uit school	n.v.t.	0	1	1
229 Diefstal af/uit overige onroerende goed.	n.v.t.	2	4	6
231 Winkeldiefstal	n.v.t.	11	57	68
239 Diefstal overige goederen	n.v.t.	6	89	95
241 Overval	13	3	81	97
242 Beroving/tasjesroof	84	65	513	662
Totaal geselecteerd via BPS	97	106	831	1034

Wetsartikelen	via BPS niet geselecteerd	via BPS ook geselecteerd	Totaal
SR310 Diefstal (geselecteerd indien tasjesroof)	12	210	222
SR311 Diefstal onder verzwar.omstandigh.(tasjesroof)	3	48	51
SR311.4 Diefstal in vereniging (tasjesroof)	7	27	34
SR312* Diefstal met geweld (inclusief alle subcodes)	114	757	871
SR317* Afpersing (inclusief alle subcodes)	56	94	150
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incidenten	192	1136	1328
Totaal aantal incidenten geselecteerd via HKS	148	831	979

NB De strafrechtartikelen 310, 311 en 311.4 zijn bij de selectie van geweldsdelicten alleen gebruikt in combinatie met de MNO-code voor tasjesroof. Bij het vaststellen van de categorie van het geweld zijn deze artikelen echter ook gebruikt bij andere vormen van diefstal. Dus als de incidentcode of een tweede wetsartikel wijst op geweld is artikel SR310 reden om in te delen bij de categorie 'geweld in verband met verkrijgen van goederen', ook bij bv.winkeldiefstal.

Stap 4. Geweld op het werk

Geweld op het werk is ook een belangrijk onderwerp. Het gaat om geweld waarmee mensen tijdens hun werk worden geconfronteerd, bijvoorbeeld als agent of ambtenaar, of als personeel in winkel, horeca of andere bedrijven. Helaas is het vrijwel onmogelijk om dergelijke incidenten uit te filteren. Er zijn weliswaar locaties bekend, maar agressie in een winkel of in de horeca is lang niet altijd geweld tegen het personeel.

Alleen voor geweld tegen ambtenaren (waaronder politie) zijn speciale wetsartikelen van toepassing, zodat daarop geselecteerd kan worden. Incidentcodes bieden helemaal geen specifieke codes. Modi operandi voor slachtoffers zijn er wel (bv. bankloper, taxichauffeur), maar worden slechts sporadisch gevuld en zijn dus ook niet bruikbaar. Daarom beperkt deze groep zich tot geweld tegen politie en ambtenaren. In totaal zijn 129 incidenten geselecteerd op basis van de volgende wetsartikelen:

Wetsartikelen	via BPS niet geselecteerd	via BPS ook geselecteerd	Totaal
SR179 D.m.v.(bedr.met)gew.ambt.dwingen tot begunst.	1	n.v.t.	1
SR180 Verzet tegen ambtenaar	96	n.v.t.	96
SR181 Wederspanningheid	5	n.v.t.	5
SR181.1 Wederspanningheid lichamelijk letsel tgvh	9	n.v.t.	9
SR182 Wederspanningheid door 2 of meer personen	1	n.v.t.	1
SR182.1 - Wederspanningheid door 2 of meer personen	3	n.v.t.	3
SR182.2.1 - Idem lichamelijk letsel tgvh	1	n.v.t.	1
SR 304.2 Mishandeling ambtenaar in functie	37	n.v.t.	37
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incidenten	153	0	153
Totaal aantal incidenten geselecteerd via HKS	129	0	129

Naast deze 129 incidenten die in deze stap zijn geselecteerd zijn er nog 9 andere incidenten waarbij bovenstaande wetsartikelen zijn gebruikt. Deze incidenten zijn in eerdere stappen al toebedeeld aan andere groepen (6 aan geweld in verband met verkrijgen van goederen en 3 aan huiselijk geweld).

NB Geweld tegen winkelpersoneel is grotendeels terug te vinden onder geweld verricht op het verkrijgen van goederen. Geweld tegen horecapersoneel is grotendeels terug te vinden onder uitgaansgeweld.

Stap 5: Uitgaansgeweld

Uitgaansgeweld is gedefinieerd op basis van andere criteria dan de voorgaande groepen. Incidentcodes en wetsartikelen spelen geen rol. Een geweldsincident is aangemerkt als uitgaansgeweld indien het voldoet aan elk van de volgende voorwaarden:

- Het incident is niet geselecteerd in stap 1 t/m 5.
- Het incident speelt zich af tussen 21.00 en 7.00
- Het incident speelt zich af in de wijk Centrum met als locatie in een horecagelegenheid of op de openbare weg – of in een andere wijk, maar dan uitsluitend in een horecagelegenheid.

In HKS wordt de tijd van het delict nauwkeurig vastgelegd. Daarom is, indien aangifte werd gedaan, de tijd uit HKS gebruikt. Is er geen aangifte gedaan, dan is het tijdstip vastgelegd op basis van de meldingstijd in BPS.

De locatieaanduiding is geoperationaliseerd op basis van twee velden, waarvan er minimaal een moet duiden op horeca of openbare weg. Het veld 'nadere omschrijving' is (ook zonder aangifte) meestal gevuld en kent een beperkt aantal categorieën, waarvan openbare weg en horeca zijn geselecteerd. De mocode voor de locatie is over het algemeen alleen gevuld indien aangifte is gedaan en kent meer codes, waarvan bioscoop, bowlingcentrum, café, cafetaria, casino, club, dancing, feestterrein, garderobe, jeugdcentrum, koffieshop, restaurant, theater, wijkgebouw en openbaar terrein zijn geselecteerd.

Deze criteria leiden tot 1269 delicten:

Stap 6: Indeling overige geweldsdelicten

Na de voorgaande stappen blijven er nog 5.535 incidenten over (58%). Deze incidenten, die dus nog niet in de voorgaande stappen zijn ingedeeld, zijn verdeeld over drie groepen op basis van de locatieaanduiding in het veld 'Nadere omschrijving'. Dat veld is in 92% van de geweldsincidenten gevuld, dus ook vaak bij incidenten die niet in HKS staan. De incidenten waar het veld niet gevuld was betreffen vaak incidenten die bij de meldkamer zijn gemeld maar waarover verder niets bekend is. Van deze incidenten zijn de meldingsteksten bekeken en is het veld handmatig alsnog gevuld indien de teksten voldoende informatie gaven. Van de 725 incidenten waar het veld aanvankelijk niet was gevuld konden er op deze manier nog 580 (80%) worden gevuld. Uiteindelijk blijven er 136 incidenten over waarvan onvoldoende informatie beschikbaar is om deze aan een bepaald soort locatie te kunnen toedelen.

De verdeling van de 5.535 overige geweldsincidenten is daarmee als volgt:

Bijlage 3

Classificatie van zwaarte van het geweld en wapengebruik

In deze bijlage is te zien hoe de verschillende vormen van geweld zijn ingedeeld naar zwaarte en naar wapengebruik. Bij de zwaarte worden 4 klassen onderscheiden, alsmede een restgroep onbekend:

1. Geweld met letsel (27%)
2. Geweld, letsel onbekend (14%)
3. Geweld zonder letsel (23%)
4. Bedreiging (32%)
5. Onbekend (4%)

Klasse 1: Geweld met letsel

Incidenten zijn aangemerkt als geweld met letsel indien de incidentcodes 310-323 (geweld met letsel of dodelijk) of 333 en 334 (verkrachting, incest) zijn gebruikt. Alle overige incidentcodes (zoals man-vrouw mishandeling) maken geen onderscheid tussen geweld met en zonder letsel.

Verder zijn wetsartikelen gebruikt die expliciet verwijzen naar lichamelijk letsel, moord/doodslag of verkrachting/incest.

Er zijn geen modi operandi van toepassing, deze maken geen onderscheid. Deze selectie resulteert in 2544 incidenten (34%). Zie het overzicht op de volgende bladzijde voor de gebruikte incidentcodes en wetsartikelen.

Klasse 3: Geweld zonder letsel

In de klasse geweld zonder letsel zijn ingedeeld de overgebleven incidenten waarvan de incidentcode expliciet verwijst naar geweld zonder letsel (waaronder tevens verstaan aanranding zonder verder geweld). Er zijn geen wetsartikelen die expliciet verwijzen naar geweld zonder letsel. De klasse geweld zonder letsel omvat 2164 incidenten (23%):

Klasse 3: Geweld zonder letsel

Incidentcodes	geselecteerd via			Totaal incidenten
	incid.code	werkwijze	wetsartikel	
Geselecteerd via incidentcodes				
- 300 Geweld zonder letsel	212			212
- 301 Geweld zonder letsel zonder wapen	1523			1523
- 302 Geweld zonder letsel met wapen	167			167
- 303 Geweld zonder letsel met vuurwapen	19			19
- 332 Aanranding	243			243
Totaal geselecteerd via incidentcode	2164			2164
Totaal geselecteerde incidenten	2164	n.v.t.	n.v.t.	2164

NB Er is ook een wetsartikel voor aanranding. Omdat bij een incident echter meerdere wetsartikelen kunnen zijn opgevoerd geeft dit wetsartikel niet per definitie aan dat er bij het incident geen geweld is gebruikt. Daarom is dit wetsartikel niet in de selectie van klasse 3 betrokken.

Klasse 1: Geweld met letsel

Incidentcode/wetsartikel	geselecteerd via			Totaal incidenten
	incid.code	werkwijze	wetsartikel	
Geselecteerd via incidentcodes				
- 310 Geweld met letsel	34			34
- 311 Geweld met letsel zonder wapen	1686			1686
- 312 Geweld met letsel met wapen	351			351
- 313 Geweld met letsel met vuurwapen	16			16
- 321 Geweld dodelijk zonder wapen	5			5
- 322 Geweld dodelijk met wapen	10			10
- 323 Geweld dodelijk met vuurwapen	4			4
- 333 Verkrachting	148			148
- 334 Incest	1			1
Totaal geselecteerd via incidentcode	2255			2255
Geselecteerd via wetsartikelen				
- SR141.2.2 Openl.geweldpl.zw.lich.lets.tgvh			9	9
- SR181.1 Wederspanningh.lich.lets.tgvh			9	9
- SR182.2.1 Idem door 2 of meer personen			1	1
- SR242 Verkrachting			78	78
- SR243 Gemeensch.m.bewustel./onmacht.			3	3
- SR244 Gemeensch.m.pers. < 12 jaar			2	2
- SR245 Gemeensch.m.pers. 12-16 jaar			6	6
- SR287 Doodslag			213	213
- SR288 Gekwalificeerde doodslag			1	1
- SR289 Moord			18	18
- SR290 Kinderdoodslag			1	1
- SR300.2 Eenvoudige mishand.zw.lich.lets.			138	138
- SR300.3 Eenvoudige mishand.dood tgvh			1	1
- SR301.2 Mishandeling voorb.r.zw.lich.lets.			1	1
- SR301.3 Mishandeling voorb.r.dood tgvh			0	0
- SR302 Zware mishandeling			354	354
- SR302.1 Zware mishandeling			129	129
- SR302.2 Zware mishandeling dood tgvh			3	3
- SR303 Zware mishandeling voorb.rade			4	4
- SR303.1 Zware mishandeling voorb.rade			3	3
- SR303.2 Zware mishandeling voorb.r.dood			3	3
- SR308 Zwaar lichamenlijk letsel door schuld			4	4
- SR309 Idem in uitoefening ambt of beroep			1	1
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incid.			982	982
Aantal incidenten hiermee geselecteerd			731	731
Totaal geselecteerde incidenten	2255	n.v.t.	731	2544

Klasse 2: Geweld, letsel onbekend

Bij een aantal incidentcodes en wetsartikelen wordt wel verwezen naar geweld, maar is niet te herleiden of letsel is aangebracht. Dat speelt vooral bij die categorieën van geweld waar de incidentcode wordt gebruikt om een specifieke vorm van geweld te benoemen zoals man-vrouw mishandeling of openlijk geweld tegen personen. Alle delicten waar duidelijk sprake is van geweld, maar de aanwezigheid van letsel niet kon worden vastgesteld zijn ingedeeld in klasse 2: geweld met onbekend letsel. Het betreft in totaal 1523 incidenten: 16% van het totaal. De gebruikte codes en wetsartikelen worden hieronder weergegeven:

Klasse 2: Geweld, letsel onbekend

Incidentcode/werkwijze/wetsartikel	geselecteerd via			Totaal incidenten
	incid.code	werkwijze	wetsartikel	
Geselecteerd via incidentcodes				
- 325 Openlijk geweld tegen personen	122			122
- 336 Ontucht minderjarige	1			1
- 340 Inbreuk veiligheid	112			112
- 341 Vrijheidsbeneming	63			63
- 343 Man-vrouw mishandeling	381			381
- 345 Homogeweld	10			10
- 346 Kindermishandeling	94			94
Totaal geselecteerd via incidentcode	783			783
Geselecteerd via modus operandi				
- C14 Kopstoot/slaan/schoppen		734		734
- C33 Wurgen/mondsnoeren		39		39
Totaal aantal vermeldingen van deze m.o.		773		773
Aantal incidenten hiermee geselecteerd		756		756
Geselecteerd via wetsartikelen				
- SR246 Feitelijke aanranding			32	32
- SR247 Ontucht met bewusteloze, kind			2	2
- SR282* Opzett.wederrecht.vrijheidsber./gijz.			39	39
- SR283 Schuld wederrecht.vrijheidsberoving			2	2
- SR300 Eenvoudige mishandeling			423	423
- SR300.1 Eenvoudige mishandeling			80	80
- SR301 Mishandeling met voorbedachte rade			6	6
- SR301.1 Mishandeling m.voorbedachte rade			0	0
- SR304.1 Mishandeling t.o.v. gezinslid			9	9
- SR304.2 Mishandeling ambtenaar in functie			11	11
- SR304.3 Mishandeling toedien.schad.stof			0	0
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incid.			604	604
Aantal incidenten hiermee geselecteerd			562	562
Totaal geselecteerde incidenten	783	756	562	1337

Klasse 4: Bedreiging

Van alle incidenten waar geen verwijzing werd gevonden naar geweld is bekeken of er sprake is van incidentcodes, wetsartikelen of modi operandi die verwijzen naar bedreiging of eenvoudige aanraking. Indien deze er zijn is het incident ingedeeld in zwaarteklasse 4: bedreiging. Dit betreft in totaal 3073 incidenten (32%).

Klasse 4: Bedreiging

Incidentcode/werkwijze/wetsartikel	geselecteerd via			Totaal incidenten
	incid.code	werkwijze	wetsartikel	
Geselecteerd via incidentcodes				
- 342 Bedreiging	2250			2250
- 347 Stalking	123			123
Totaal geselecteerd via incidentcode	2373			2373
Geselecteerd via modus operandi				
- C02 Aanroepen / aanspreken / aanraken		376		376
- C06 Bedreigen		1420		1420
- C15 Ontrukken		162		162
- C18 Opwachten / tevoorschijn springen		58		58
- C31 Volgen / observeren		54		54
Totaal aantal meldingen van deze m.o.		2070		-
Aantal incidenten hiermee geselecteerd		1684		1684
Geselecteerd via wetsartikelen				
- SR138.3 Huisvredebreuk d.bedr.vrees aanj.			6	6
- SR284 Onder bedreiging anderen dwingen			2	2
- SR285 Bedreiging met 9 delicten			1041	1041
- SR285.1 Bedreiging met 9 delicten			168	168
- SR285.2 Bedreiging met 9 del. schr./voorw.			0	0
- SR285B Stalking			44	44
Totaal aantal wetsartikelen bij deze incid.			1261	-
Aantal incidenten hiermee geselecteerd			1249	1249
Totaal geselecteerde incidenten	2373	1684	1249	3073

Klasse 5: Onbekend

Van een aantal incidenten kon de zwaarte van het geweld helemaal niet worden vastgesteld. Het betreft onder meer gevallen van beroving/tasjesroof, overvallen en diefstal (met bedreiging of geweld). Dit betreft 388 incidenten (4%).

Wapengebruik

Behalve naar zwaarte van het geweld werden incidenten ook ingedeeld naar mate van wapengebruik. Van wapengebruik is niet alleen sprake wanneer iemand met een wapen is verwond, maar ook indien dat geprobeerd is of indien er alleen maar gedreigd is met wapens (bijvoorbeeld bij een overval). Onder wapens worden overigens ook gebruiksvoorwerpen verstaan die toevallig voorhanden zijn en worden gebruikt om letsel toe te brengen of daarmee te dreigen, zoals bijvoorbeeld een aardappelschilmesje, stokken of stukgeslagen bierglazen. Bij wapengebruik worden drie klassen onderscheiden:

1. Gebruik van vuurwapens (2%)
2. Gebruik van andere wapens (9%)
3. Geen wapengebruik (89%)

De mate van wapengebruik werd vastgesteld op basis van incidentcodes en modi operandi. Er zijn geen wetsartikelen die verwijzen naar wapengebruik. De gebruikte codes worden op de volgende bladzijde weergegeven.

Wapengebruik klasse 1: vuurwapens

Incidentcode/werkwijze	geselecteerd via			Totaal incidenten
	incid.code	werkwijze	wetsartikel	
Geselecteerd via incidentcodes				
- 303 Geweld zonder letsel met vuurwapen	25			25
- 313 Geweld met letsel met vuurwapen	16			16
- 323 Geweld dodelijk met vuurwapen	4			4
Totaal geselecteerd via incidentcode	45			45
Geselecteerd via modus operandi				
- C20 Schieten		37		37
- D08 Met behulp van vuurwapen		194		194
Totaal aantal vermeldingen van deze m.o.		231		231
Aantal incidenten hiermee geselecteerd		206		206
Totaal geselecteerde incidenten	45	206	n.v.t.	222

Bij incidenten die niet zijn ingedeeld in klasse 1 (dus waar geen vuurwapen is gebruikt) is bekeken of er wel andere wapens zijn gebruikt. Dat bleek bij 858 incidenten het geval.

Wapengebruik klasse 2: andere wapens

Incidentcode/werkwijze	geselecteerd via			Totaal incidenten
	incid.code	werkwijze	wetsartikel	
Geselecteerd via incidentcodes				
- 302 Geweld zonder letsel met wapen	212			212
- 312 Geweld met letsel met wapen	338			338
- 322 Geweld dodelijk met wapen	10			10
Totaal geselecteerd via incidentcode	560			560
Geselecteerd via modus operandi				
- C22 Steken		98		98
- D09 Met behulp van slagwapen		70		70
- D11 Met behulp van steekwapen		308		308
Totaal aantal vermeldingen van deze m.o.		476		476
Aantal incidenten hiermee geselecteerd		432		432
Totaal geselecteerde incidenten	560	432	n.v.t.	858

Bijlage 4

Andere definities

Wanneer?

De datum en tijdstip van een delict worden alleen in HKS betrouwbaar vastgelegd. In BPS wordt ook een datum en tijdstip geregistreerd, maar deze wordt automatisch gemaakt op het moment dat er een melding komt, iemand aangifte doet of een agent een mutatie maakt naar aanleiding van een surveillance. Dat tijdstip kan, vooral bij aangifte, aanzienlijk later zijn dan het tijdstip van het delict.

Daarom zijn de gegevens over maanden, kwartalen, weekdays en tijdstippen altijd gebaseerd op gegevens in HKS. Dat betekent tevens dat deze cijfers alleen betrekking hebben op die incidenten die ook in HKS zijn opgenomen, dus incidenten waar aangifte is gedaan van een strafbaar feit.

In verband met de onderzoeksperiode van 3½ jaar zijn er meer meldingen geboekt in de eerste zes maanden van een jaar dan in de laatste zes maanden. Alle gegevens naar maand, kwartaal, weekday en tijdstip zijn herwogen om deze vertekening ongedaan te maken. De wegingsfactor bedraagt voor de eerste zes maanden van het jaar 0,2500 en voor de laatste zes maanden 0,3333. De betreffende cijfers worden in de grafieken alleen weergegeven in procenten van het totaal aantal incidenten (waarvan datum en tijd bekend zijn uit HKS).

In deze rapportage loopt een dag van 6 tot 6 uur. De incidenten die hebben plaatsgevonden tussen 24.00 en 6.00 uur zijn dus toegerekend aan de vorige dag.

In het begin van elke paragraaf worden cijfers weergegeven naar jaar en halfjaar. Deze cijfers hebben wél betrekking op alle incidenten. Daarbij is bij incidenten die niet in HKS zijn opgenomen de datum uit BPS gebruikt.

Waar?

In de grafieken naar plaats van het delict worden incidenten weergegeven naar locatie, team/werkgebied en wijk. De locatie is gebaseerd op het veld locatieomschrijving ('nadere omschrijving') dat in BPS wordt gecodeerd. In een beperkt aantal gevallen is dit veld niet ingevuld. Ten behoeve van de onderverdeling tussen de categorieën geweld op straat, geweld in woningen en geweld in overige gebouwen is het veld echter zoveel mogelijk aangevuld op basis van de meldingsteksten.

De gebruikte wijkindeling is de officiële wijkindeling van de gemeente Nijmegen. De wijkcode wordt in BPS automatisch berekend op basis van straat en huisnummer. Bij geweld op straat is het huisnummer echter niet altijd bekend. Bij langere straten kan dat betekenen dat een melding ten onrechte in een aangrenzende buurt wordt geboekt. De indeling naar teams/werkgebieden volgt de werkgebieden van de politieteams in Nijmegen. Deze indeling komt grotendeels, maar niet geheel, overeen met de stadsdeelindeling van de gemeente Nijmegen (zie blz.122-123).

In de grafieken naar team/werkgebied wordt de verdeling van het aantal incidenten in elk gebied (donkere staaf) afgezet tegen de verdeling van het aantal inwoners (lichte staaf). In de kaarten wordt het absolute aantal incidenten weergegeven met een getal, terwijl kleurtinten de relatieve verdeling weergeven: het aantal incidenten per 1000 inwoners. In wijken met minder dan 250 inwoners wordt geen kleurtint weergegeven. De kaarten tonen verder de wijk- en teamgrenzen.

Verdachten

Kenmerken van verdachten worden uitsluitend weergegeven op basis van HKS, omdat de informatie over verdachten hierin betrouwbaarder is dan in BPS. Dat betekent wel dat deze informatie voor slechts een beperkt deel van de incidenten beschikbaar is, namelijk de incidenten waar aangifte is gedaan van een strafbaar feit en ten minste een verdachte bekend is. In verband met de achterstand in de koppeling van verdachten aan delicten in HKS is deze informatie verder alleen beschikbaar voor incidenten die zich globaal afspeelden in de eerste twee kalenderjaren van de onderzoeksperiode (2000 en 2001).

Leeftijd (zie ook volgende bladzijde), geslacht en woonwijk van de verdachten zijn vastgesteld op basis van gegevens in HKS. In het HKS wordt de adreshistorie van personen bewaard, waarbij ook nog onderscheid wordt gemaakt tussen woonadressen en andere adressen waar de verdachte regelmatig verblijft. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van het woonadres dat ten tijde van het delict bij de politie bekend was. Indien in HKS geen woonadres bekend is, is gebruikgemaakt van adresgegevens uit GBA of anders van een eventueel verblijfsadres in HKS. Bij personen die buiten de gemeente Nijmegen wonen is nog onderscheid gemaakt tussen het Rijk van Nijmegen (gemeenten Lingewaard, Beuningen, Groesbeek, Heumen, Millingen aan de Rijn, Mook & Middelaar, Ubbergen en Wijchen) en andere gemeenten.

De etniciteit van verdachten is weergegeven op basis van een koppeling met GBA en berekend op basis van het geboorteland van de persoon en diens ouders (dus eerste en tweede generatie). Deze informatie is alleen beschikbaar voor verdachten die tussen 2000 en 2003 minstens eenmaal (op 1 januari) in Nijmegen hebben gewoond. In de grafieken worden verdachten weergegeven op incidentbasis. Wanneer een persoon wordt verdacht van drie agressiedelicten, wordt hij of zij ook drie keer meegeteld in de grafieken. Wanneer bij een incident meerdere verdachten bekend zijn, worden ze allemaal meegeteld.

In de grafieken wordt de verdeling van verdachten (donkere staven) steeds vergeleken met de verdeling van de totale bevolking van Nijmegen (lichte staven). In de grafiek naar team/woonwijk komt slechts een deel van de verdachten uit Nijmegen. De staven met de verdeling van de bevolking per wijk zijn evenredig teruggebracht. Wanneer 80% van de verdachten uit Nijmegen komt tellen dus ook de staven van de bevolkingsverdeling naar wijk samen op tot 80% in plaats van 100%. Daardoor blijft het mogelijk om voor de verdachten uit Nijmegen vast te stellen uit welke wijk meer of minder verdachten afkomstig zijn dan op basis van de bevolkingssamenstelling te verwachten zou zijn.

Slachtoffers

Slachtoffers worden niet in HKS geregistreerd. De informatie over slachtoffers is daarom afkomstig uit BPS. Het betreft personen die in BPS als aangever-benadeelde, benadeelde of slachtoffer worden vastgelegd. In de meeste gevallen moet een benadeelde/slachtoffer zelf aangifte doen en wordt dan geboekt als aangever-benadeelde. Indien men aangifte doet namens iemand anders (bijvoorbeeld een minderjarig kind) wordt die andere persoon als slachtoffer ingevoerd. Wanneer geen aangifte wordt gedaan worden de betrokken personen meestal ingevoerd als 'andere betrokkene' en in het kader van dit onderzoek niet als slachtoffer beschouwd.

Leeftijd, geslacht en woonwijk zijn gebaseerd op gegevens uit BPS. Omdat persoonlijke gegevens (waaronder adres) bij elk delict opnieuw in BPS worden ingevoerd

betreft het hier over het algemeen de woonwijk ten tijde van het delict. De etniciteit is weer via een koppeling met GBA vastgesteld. Voor het overige worden slachtoffers op dezelfde wijze beschreven als verdachten.

Leeftijd

Voorafgaand aan de analyses in het kader van dit onderzoek zijn persoonsgegevens geanonimiseerd. Als gevolg daarvan was van alle personen geen exacte geboortedatum beschikbaar, maar alleen een geboorteaar. Derhalve kon niet de exacte leeftijd worden vastgesteld van verdachten en slachtoffers op het moment van het delict. In vrijwel het gehele rapport is de leeftijd gedefinieerd als de leeftijd die de verdachte of slachtoffer bereikt in het jaar waarin het incident heeft plaatsgevonden. In ongeveer de helft van de gevallen (namelijk indien het incident eerder in een jaar plaatsvindt dan de verjaardag) is de leeftijd daardoor één jaar te hoog vastgesteld. Een uitzondering op deze regel betreft het hoofdstuk met jonge verdachten. Omdat het hier belangrijker was de leeftijd zo nauwkeurig mogelijk in te schatten is de leeftijd bij delicten in de eerste helft van het jaar bepaald als leeftijd die men in het vorige kalenderjaar had bereikt. Bij delicten in de tweede helft van het jaar is wel de leeftijd aangehouden die in het kalenderjaar zelf wordt bereikt. Door deze methode was ongeveer een kwart van de verdachten in werkelijkheid een jaar ouder maar ook een kwart een jaar jonger dan de vastgestelde leeftijd.

Antecedenten

Waar in dit rapport wordt gesproken over antecedenten is gebruik gemaakt van antecedenten in HKS: strafbare feiten die eerder door dezelfde persoon waren gepleegd. HKS verstaat onder een antecedent soms een groep van vergelijkbare incidenten die op hetzelfde moment wordt opgelost. In het kader van dit onderzoek worden echter individuele incidenten geteld. Een strafrechtelijk antecedent bestaande uit drie verschillende delicten wordt in dit rapport dus weergegeven als drie eerdere geweldsdelicten. Of de delicten eerder hebben plaatsgevonden is vastgesteld aan de hand van de pleegdata.

Net zoals gegevens over verdachten worden ook gegevens over antecedenten weergegeven op incidentbasis. Wanneer een verdachte dus meerdere keren geweld heeft gepleegd gedurende de onderzoeksperiode, wordt deze in de grafiek naar antecedenten ook meermalen weergegeven (met een oplopend aantal eerder gepleegde delicten).

Onder een eerder geweldsdelict wordt verstaan een delict waaraan minimaal een wetsartikel is gekoppeld dat ook werd gebruikt bij de selectie van geweldsincidenten (zie bijlage 1). Deze selectie is beperkter dan de selectie van geweldsincidenten voor het onderzoek, omdat geen gebruik kon worden gemaakt van incidentcodes uit BPS. Dat komt onder meer omdat de gegevens in HKS over een veel langere periode beschikbaar zijn dan in BPS. Voor de gegevens in HKS geldt een vaste bewaartermijn (bij de meeste geweldsdelicten is dat 15 jaar). Wanneer een verdachte zich binnen die 15 jaar opnieuw schuldig maakt aan een geweldsdelict gaat de termijn van 15 jaar opnieuw in maar blijven ook de oudere delicten bewaard. Dat maakt het mogelijk om bij veelplegers vele tientallen jaren terug te kijken.

Hetzelfde adres

Op enkele plaatsen in dit rapport wordt gesproken over incidenten die zich afspelen 'op hetzelfde adres'. Weliswaar is gewerkt met geanonimiseerde adressen, maar omdat identieke adressen eenzelfde adresleutel hebben gekregen konden ze achteraf worden gekoppeld. Bepaalde adressen waar zich veel incidenten bleken voor te doen maar die niet als woning kunnen worden aangemerkt (zoals het Psychiatrisch Centrum, AZC, politiebureau, Sociale Dienst, zwembad en daklozenopvang) hebben daarbij een speciale code gekregen zodat zij niet per ongeluk als woning zouden worden aangemerkt.

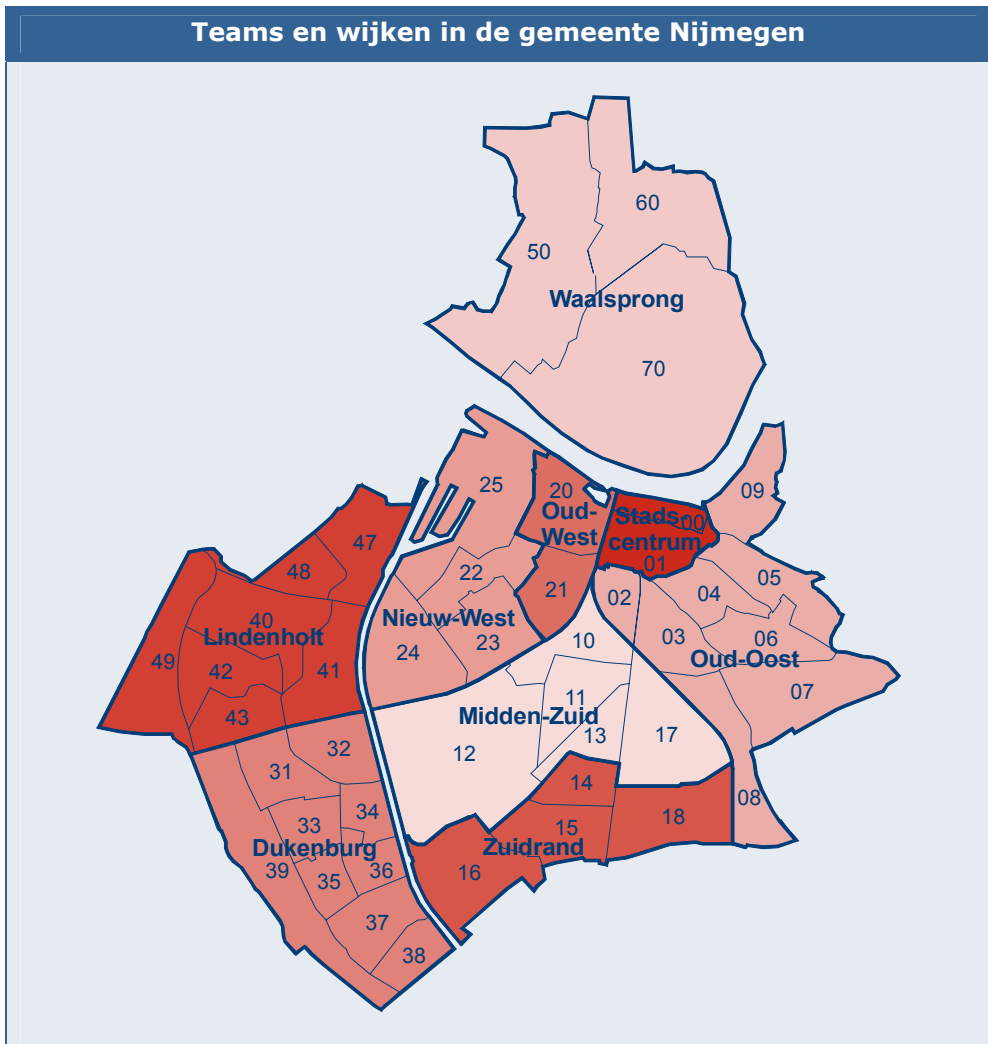
De analyses van het aantal incidenten op hetzelfde adres hebben steeds betrekking op woningen. Gebleken is dat door invoerfouten het soms voorkomt dat een adres (bijvoorbeeld supermarkt) ten onrechte als woning wordt aangemerkt. Wanneer dit pand wordt geselecteerd en er vervolgens wordt gekeken hoeveel incidenten zich op hetzelfde adres afspelen kan dat aantal ver oplopen. Daarom worden bij de telling van andere incidenten op hetzelfde adres alleen die incidenten geteld met als locatie-aanduiding een woning, erf of openbare weg (maar niet bijvoorbeeld instelling, winkel of horeca).

Bijlage 5.

Team- en wijkindeling gemeente Nijmegen.

Bij de weergave van incidenten, verdachten en slachtoffers naar woongebied wordt in dit rapport gebruik gemaakt van de wijkindeling en de indeling in teams/werkgebieden van de politie. De *wijkindeling* van de politie is identiek aan die van de gemeente en wordt weergegeven in onderstaande kaart en in het overzicht hiernaast. De kaart hieronder laat de wijknnummers zien (in de andere kaarten in dit rapport worden overigens geen wijknnummers maar aantallen incidenten in cijfers weergegeven).

De *teamindeling* van de politie, zoals in dit rapport gebruikt, is grotendeels identiek aan de indeling van stadsdelen zoals onder meer gebruikt in de Stads- en Wijkmonitor. Enkele wijken worden bij de stadsdeelindeling tot een ander gebied gerekend. In het overzicht op de volgende bladzijde ziet u zowel team als stadsdeel van elke wijk.

Wijknaam	Team/werkgebied politie	Stadsdeel
00 Benedenstad	Stadscentrum	Stadscentrum
01 Centrum	Stadscentrum	Stadscentrum
02 Bottendaal	Oud-Oost	Oud-Oost
03 Galgenveld	Oud-Oost	Oud-Oost
04 Altrade	Oud-Oost	Oud-Oost
05 Hunnerberg	Oud-Oost	Oud-Oost
06 Hengstdal	Oud-Oost	Oud-Oost
07 Kwakkenberg	<i>Oud-Oost</i>	<i>Midden-Zuid</i>
08 Groenewoud	<i>Oud-Oost</i>	<i>Midden-Zuid</i>
09 Ooyse Schependom	Oud-Oost	Oud-Oost
10 Nije Veld	<i>Midden-Zuid</i>	<i>Oud-West</i>
11 Hazenkamp	Midden-Zuid	Midden-Zuid
12 Goffert	Midden-Zuid	Midden-Zuid
13 St. Anna	Midden-Zuid	Midden-Zuid
17 Heijendaal	Midden-Zuid	Midden-Zuid
14 Haterste Hei	Zuidrand	Zuidrand
15 Grootstal	Zuidrand	Zuidrand
16 Hatert	Zuidrand	Zuidrand
18 Brakkenstein	Zuidrand	Zuidrand
20 Biezen	Oud-West	Oud-West
21 Wolfskuil	Oud-West	Oud-West
22 Hees	Nieuw-West	Nieuw-West
23 Heseveld	Nieuw-West	Nieuw-West
24 Neerbosch-Oost	Nieuw-West	Nieuw-West
25 Haven-/Industrieterrein	Nieuw-West	Nieuw-West
31 Tolhuis	Dukenburg	Dukenburg
32 Zwanenveld	Dukenburg	Dukenburg
33 Meijhorst	Dukenburg	Dukenburg
34 Lankforst	Dukenburg	Dukenburg
35 Aldenhof	Dukenburg	Dukenburg
36 Malvert	Dukenburg	Dukenburg
37 Weezenhof	Dukenburg	Dukenburg
38 Vogelzang	Dukenburg	Dukenburg
39 Staddijk	Dukenburg	Dukenburg
40 't Acker	Lindholt	Lindholt
41 De Kamp	Lindholt	Lindholt
42 't Broek	Lindholt	Lindholt
43 Kerkenbos	Lindholt	Lindholt
47 Westkanaaldijk	Lindholt	Lindholt
48 Neerbosch-West	Lindholt	Lindholt
49 Bijsterhuizen	Lindholt	Lindholt
50 Oosterhout Nijmegen	Waalsprong	Waalsprong
60 Ressen Nijmegen	Waalsprong	Waalsprong
70 Lent Nijmegen	Waalsprong	Waalsprong

